

Torsdagen den 12 mars

Kl. 12.00–17.23

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 20 och 21 februari justerades.

§ 2 Meddelande om namnändring

Förste vice talmannen meddelade att Ebba Busch Thor (KD) ändrat namn till *Ebba Busch*.

§ 3 Meddelande om särskild debatt om förnedringsrånen

Förste vice talmannen meddelade att på begäran av Moderaternas riksdagsgrupp skulle en särskild debatt om förnedringsrånen anordnas *fredagen den 3 april kl. 9.00*.

Från regeringen skulle justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om särskild debatt angående förnedringsrånen

Brottsligheten bland unga har ökat kraftigt de senaste åren. Sedan 2014 har antalet ungdomsrån ökat med 125 procent – till totalt 2 500 rån år 2019. Vi ser också hur brottsligheten kryper allt lägre ner i åldrarna. Barn rånar andra barn och 10–12-åringar rekryteras av kriminella gäng. Risken är överhängande att om vi inte går till botten med ungdomsrånen här och nu kommer problemen fortsätta att skjutas framåt.

På senare tid har vi dessutom nåtts av berättelser om brutala rån mot unga, som karaktäriseras av råhet och vilja att förödmjuka brottsoffren. Ett av de mest uppmärksammade fallen har handlat om hur en 18-åring råndes och misshandlades för att sedan förnedras genom att en av gärningsmännen urinerade på honom. Rånen pekar på en utveckling där ungdomsbrottsligheten blivit allt grövre och gärningsmännen allt yngre.

Arbetet mot ungdomsbrottsligheten måste ske brett och systematiskt. Socialtjänsten, polisen och andra myndigheter måste samverka för att

brottsförebyggande åtgärder sätts in tidigt när unga begår brott. Men det arbetet når inte alltid ända fram. Den grova kriminalitet bland unga som vi ser idag kräver tydligare och snabbare reaktioner från samhällets sida. Den grupp av unga personer som gång på gång begår allvarliga brott måste bort från våra gator i betydligt fler fall än vad som sker i dag.

Det är tyvärr uppenbart att dagens system inte är anpassat för den här typen av brottslighet bland ungdomar. Unga personer som grips för mycket grova brott kan vara tillbaka på gatan redan samma dag – trots att risken för återfall i brottslighet är uppenbar. Det skapar otrygghet och skadar människors tillit till rättssamhället.

Mot bakgrund av den ökande ungdomskriminaliteten och de förnedringsrån som har skett begär Moderaterna en särskild debatt om förnedringsrånen.

Stockholm den 28 februari 2020

Tobias Billström

Gruppledare Moderaterna

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:349

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:349 Plundring av urbefolkningar
av Amineh Kakabaveh (-)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 10 mars 2020

Utrikesdepartementet

Ann Linde (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:366

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:366 Finansministerns uttalande om skattesänkningar

av Jan Ericson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 20 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 10 mars 2020

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:367 Prioriteringar mellan olika miljö- och klimatåtgärder

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 april 2020. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 10 mars 2020

Miljödepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:371

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:371 Markering mot kvinnoförtrycket i Iran av Sara Gille (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 10 mars 2020

Utrikesdepartementet

Ann Linde (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:377

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:377 Den palestinska myndighetens stöd till terrorister

av Ludvig Aspling (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 10 mars 2020

Utrikesdepartementet

Ann Linde (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:378

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:378 Sveriges och EU:s bistånd till Iran

av Ludvig Aspling (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2020.

Prot. 2019/20:86
12 mars

Skälet till dröjsmålet är resor.
Stockholm den 10 mars 2020
Utrikesdepartementet
Peter Eriksson (MP)
Enligt uppdrag
Håkan Åkesson
Expeditionschef

Interpellation 2019/20:379

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:379 Hanteringen av skatteärenden
av Per Åsling (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 9 mars 2020

Finansdepartementet
Magdalena Andersson (S)
Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner
2019/20:106 och 109 till justitieutskottet

EU-dokument

COM(2020) 80 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 5 maj*.

Landsbygdspolitik

§ 6 Landsbygdspolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU8
Landsbygdspolitik
föredrogs.

Anf. 1 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! Då är det dags för oss i miljö- och jordbruksutskottet att debattera vårt betänkande MJU8 om landsbygdspolitik. I betänkandet tas motioner från höstens allmänna motionstid upp, bland annat om förutsättningarna för lantbruk och andra primärproducenter samt hästföretagande.

Fru talman! Vår beredskap är god, sa Per Albin Hansson om Sveriges livsmedelsförsörjning under andra världskriget. Mycket vatten har dock runnit under broarna sedan dess, och för de allra flesta svenskar är nog

livsmedelsförsörjning någonting som man tänker på väldigt sällan, om man gör det över huvud taget. Den senaste tiden har dock frågan fått allt större uppmärksamhet. Under våren gapade baconhyllorna tomma, och i samband med coronavirusets framfart har medborgare på vissa håll börjat hamstra livsmedel för att förbereda sig för eventuell isolering.

Även om jag givetvis beklagar anledningen är det faktiskt på tiden att frågan om vår krisberedskap och livsmedelsförsörjning kommer upp på agendan. I dag är Sverige mer än självförsörjande endast på tre produkter: socker, vetemjöl och morötter. För ägg ligger vi på 95 procent. Stängs gränserna har vi alltså morotskaka i olika varianter att se fram emot på menyn. För nöt är den volymmässiga försörjningsgraden ca 55 procent, för gris och fågel kring 70 procent och för tomater bara drygt 10 procent.

Även själva livsmedelsproduktionen skulle stå inför väldigt stora utmaningar om förändringar i omvärlden skulle minska inflödet av insatsvaror. Svensk livsmedelsproduktion är i dag beroende av importerade insatsmedel i form av exempelvis protein, växtnäring och diesel. Det gör det svenska lantbruket väldigt sårbart vid ett stopp för inflöde av för lantbruket nödvändiga insatsvaror. Svensk livsmedelsförsörjning kräver alltså i dag att omvärlden är säker och trygg.

I förhandlingarna om målen för en svensk livsmedelsstrategi hade Centerpartiet framför allt två prioriteringar att få med: dels skarpa formuleringar om stärkt konkurrenskraft, dels mål om minskad sårbarhet i livsmedelskedjan. För mig hänger dessa två väldigt tydligt ihop. Utan konkurrenskraftiga lantbruksföretagare och livsmedelsproducenter kommer vi inte heller att kunna minska vår sårbarhet i livsmedelskedjan. Men i en föränderlig omvärld där både osäker tillgång på importerade insatsvaror och klimatförändringar hänger över oss krävs också insatser för minskad sårbarhet för att svenskt lantbruk ska kunna vara livskraftigt och konkurrenskraftigt på lång sikt. 2018 års torka och de efterföljande effekterna av denna visade detta väldigt tydligt.

När Centerpartiet nu ingår i januariavtalet, som på olika sätt berör förutsättningarna för svenskt lantbruk och sårbarheten i livsmedelskedjan, vill jag nämna ett par åtgärder som har gjorts och några som Centerpartiet fortfarande driver på för.

Låt mig börja med sårbarhetsfrågan. I de regleringsbrev som Centerpartiet varit med och förhandlat fram har sårbarhet fått en viktig roll. Livsmedelsverket har fått i uppdrag att utreda beredskaps- och omsättningslager, kartlägga strategiska varor för svensk livsmedelsförsörjning, analysera beroenden och sårbarheter i livsmedelsförsörjningen och samverka med andra aktörer för tryggad livsmedelsförsörjning.

För några veckor sedan tillsattes inom ramen för januariavtalet en utredning om fossilfritt lantbruk, som fått i uppgift att titta på hur beroendet av importerade fossila insatsvaror kan minskas, hur den inhemska produktionen av fossilfria drivmedel kan öka och hur omställningen till fossilfritt lantbruk kan ske på ett sätt som värnar och stärker svenskt lantbruks konkurrenskraft.

Att öka exporten är ett annat sätt att öka svensk livsmedelsproduktion och minska sårbarheten, och där har Centerpartiet drivit på för uppdrag och satsningar på fler livsmedelsattachéer på strategiska marknader, fler landsgodkännanden och exportsatsningar för små och medelstora företag.

Fru talman! Hand i hand med åtgärder för minskad sårbarhet går åtgärder för stärkt konkurrenskraft och ökad livsmedelsproduktion. Sedan januari 2019 har svenska lantbrukare fått över 1 miljard i torkstöd för att stärka likviditeten. Återbetalningen av diesel har ökat med 50 öre jämfört med 2018, och hösten 2019 ökade återbetalningen ytterligare 50 öre. Arbetsgivaravgiften för unga och nyanställda har sänkts.

Naturvårdsverket har fått i uppgift att ta fram en nationell förvaltningsplan för vildsvin, och pengar har avsatts under 2020 för att öka försäljningen av vildsvinskött och därmed öka avskjutningen av vildsvin och minska skadorna.

Jordbruksverket har fått i uppdrag att påbörja ett förenklingsarbete för att nå en märkbar positiv förändring i företagarens vardag. Verket har även fått instruktioner om att ha företagsperspektivet i fokus när regler utformas samt se över föreskrifter kring djurhållningen i syfte att göra dem mer målriktade och flexibla.

I de satsningar för livsmedelsstrategins genomförande under 2020 på en kvarts miljard som presenterades före jul har bland annat Tillväxtverket fått i uppdrag att identifiera regler som försämrar konkurrenskraften och föreslå åtgärder. Ett arbete med att införa ett digitalt system för att lantbrukaren ska ha färre tidskrävande och administrativt betungande myndighetskontakter, vad vi i Centerpartiet kallar En väg in, har sjösatts.

Men det räcker inte. Tillståndprocesserna för stallbyggnation behöver snabbas på. Tillgången på effektiva växtskyddsmedel behöver säkras, inte minst i trädgårdsnäringen. Livsmedelsproduktion och lantbrukets konkurrenskraft måste få större genomslag vid dispensgivning från biotopskydd, exempelvis när det gäller stenmurar. Regler kring vatten i jordbrukslandskapet måste anpassas till ett förändrat klimat, och skyddet för lantbrukare behöver stärkas för att våra viktiga producenter ska slippa leva med djurrättsrelaterat hot och hat. Fler åtgärder krävs för att få bukt med viltskador, inte minst från vildsvin där arbetet med att öka avsättningen av vildsvinskött måste fortsätta. Det finns ingen quickfix för att uppnå livsmedelsstrategins mål, men regeringen måste göra sitt yttersta för att genomföra åtgärder som verkligen kan leda till märkbara förbättringar på gårdsnivå.

Just nu pågår förhandlingar om en ny jordbrukspolitik. Att det blir förändringar kan vi redan nu konstatera, och principen samma regler men nya pengar är en rimlig princip som Centerpartiet stöder. Både när det gäller regelverket på EU-nivå och Sveriges implementering av detsamma är det helt avgörande att svenska lantbrukares konkurrenskraft är i fokus, men också att åtgärder för miljö och klimat prioriteras så att svenska lantbrukare kan få betalt för det viktiga hållbarhetsarbete de faktiskt gör. Den svenska viljan att minska EU:s budget får inte gå ut över svenska bönders möjlighet att fortsätta producera mat på ett konkurrenskraftigt och hållbart sätt.

Det är också viktigt att det haveri som pågått under den gångna perioden där ett stort antal lantbrukare fått vänta på försenade stöd inte får upp-repas. Klarar inte staten sitt åtagande är det rimligt att man tittar på om det är möjligt att betala ut ränta för försenade stöd.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis nämna en annan för Sverige och landsbygden viktig näring, nämligen hästnäringen.

Den svenska hästnäringen skapar enligt Hästnäringens Nationella Stiftelse över 30 miljarder kronor i direkt omsättning, och om man inkluderar

omsättning från branscher som är beroende av hästen landar man på hela 72 miljarder. I sysselsättning kan det översättas till 38 000 helårstjänster som jobbar med allt från trav och avel till ridskolor och hästturism men också foder, utrustning, byggnader, hovslagare och veterinärer.

Hästföretagande är en viktig del av det svenska näringslivet, men vi behöver göra mer för att underlätta för denna näring. Bygger man ett kostall på en lantbruksfastighet behövs inget bygglov, men bygger man ett ridhus krävs bygglov. Nyligen tillsattes den utredning som Centerpartiet drivit på för som ska titta på förenklingar för just verksamheter på lantbruksfastigheter, vilket inkluderar inte minst hästnäringen. Även inom andra områden ser vi dock att hästen inte likställs med andra lantbruksdjur, och där ser vi ett behov av att fortsätta jobba för att hästnäringen i högre grad ska likställas med övriga lantbruksnäringar. För att ytterligare fånga hästnäringens potential vill vi att regeringen arbetar fram en strategi för hästnäringens framtid. Näringen har själv lagt fram förslag på både strategi och handlingsplan, och nu behöver politiken leverera sin del.

Fru talman! Jag står bakom Centerpartiets alla reservationer, men för att spara tid vid voteringen yrkar jag bifall bara till reservation 12.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Heie (C).

Anf. 2 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! För att jag ska komma ihåg att göra det, vilket jag inte alltid gör, vill jag först yrka bifall till reservation nr 4.

Landsbygdspolitik handlar den här debatten om. I dag kan det kännas som att den hamnar lite i skuggan av allting som händer runt omkring oss just nu, särskilt det som rör coronaviruset. Men jag skulle vilja säga att situationen med coronaviruset också har lyft fram vikten av livsmedelsproduktionen och vikten av självförsörjningsgraden och beredskapsgraden – att vi faktiskt har mat att försörja våra svenska medborgare med.

Nu ska vi inte tro att det blir värre än vad det är i den situation som vi är i nu, men vi kan föreställa oss vad som skulle hända om situationen blir väldigt mycket värre och gränserna kanske helt plötsligt stängs av någon anledning i det här läget. Beroende på var vi är under året kan det få en oerhört stor betydelse för svensk livsmedelsproduktion både vad gäller insatsvaror som växtnäring och växtskydd men även utsäde. Helt plötsligt kanske vi inte kan starta upp ett nytt odlingsår i Sverige. Det här är oerhört allvarliga och viktiga frågor.

Det är en del av livsmedelsstrategin, men vi har fortfarande inte löst den här problematiken. Det vi också ser är att när det gäller våra mål för livsmedelsstrategin där vi ska öka produktionen, öka exporten och öka självförsörjningen går det just nu åt fel håll rörande alla de här parametrarna. Det är tio år kvar tills vi ska ha uppnått livsmedelsstrategins mål. Och efter de tio åren, om vi fortsätter på samma sätt som vi gör i dag, fru talman, har vi hälften så många mjölkgårdar kvar som vi har i dag. Hälften så många mjölkgårdar ska då producera mer än vad de gör som finns i dag.

Vi vet också att mjölkgårdarna är motorn i svenskt jordbruk. Djurproduktion över huvud taget är motorn i svenskt jordbruk. Vi har ganska stora utmaningar. Den här regeringen brukar gärna ta åt sig äran för att de faktiskt genomförde livsmedelsstrategin även om det fanns en bred samstäm-

mighet om den och särskilt om de stora målbilderna. Men mer och mer liknar det här tyvärr en hyllvärmare. Vad ska faktiskt levereras från den här livsmedelsstrategin? Produktionen går som sagt nedåt. Vi ser att den krissituation som vi har här nu leder till att vi får tomma hyllor i butikerna. Hur tänker regeringen agera?

En viktig sak framöver, fru talman, är när vi ska klubba igenom den nya CAP:en enligt svensk modell. Det är såklart oerhört viktigt att vi kan landa den på ett för Sverige bra sätt som kan stärka vår konkurrensförmåga och där vi kan minska regelkrångel och byråkrati. Det har vi sagt förut när vi har förhandlat om CAP:en, och det brukar tyvärr bli precis tvärtom. Därför tycker jag att det är extra viktigt den här gången att vi verkligen kan samla våra styrkor brett över partierna och landa i att det blir en CAP som verkligen gynnar svenskt jordbruk.

Fru talman! Jag ser andra bekymmer med livsmedelsproduktionen, som ju är motorn på landsbygden när vi pratar landsbygdspolitik. Alla de mål vi har satt upp är bra, men på olika sätt och från olika håll inskränker vi och motar bort möjligheten att uppnå dem. Senast de sista veckorna har man fått signaler från Livsmedelsverket som kraftigt höjer sina kostnader för producenter och livsmedelsindustrin. Det är en kraftig höjning, särskilt för mindre slakterier som får kraftigt höjda avgifter. Det är precis sådant som gör att man kanske i stället för att välja att fortsätta och satsa på sin produktion, i det här fallet slakteriverksamhet, lägger ned.

Vi kanske på så sätt minskar antalet slakterier i Sverige igen. Då hamnar primärproducenterna helt i händerna på de stora slakterierna, och det är de som sätter priserna. Då kommer vi ifrån mycket av det lokalproducerade, som egentligen är det sätt som vi vill öka produktionen på.

En annan fråga som vi ofta lyfter fram i den här talarstolen och som vi fortfarande ser som ett stort hot är rovdjursfrågan. Frågorna om betesdjuren och rovdjuren går hela tiden hand i hand. Vi får signaler hela tiden från särskilt fårproducenter som väljer att dra ned eller att helt sluta med sin produktion på grund av att de tycker att rovdjurstrycket är för högt och problematiken för stor.

En annan fråga är, som en av mina kollegor, Kjell-Arne Ottosson från Kristdemokraterna, har lyft upp den sista veckan och egentligen ända sedan senhösten, utredningen om djurrättsaktivism som vår justitieminister utlovade för ett år sedan i går eller om det var i dag. Den har inte blivit av.

Produktionerna ute i landet ser sig väldigt nedtryckta av det här och tycker att det är anmärkningsvärt att vi inte lägger större vikt vid det här. För det här är också någonting som gör att producenter väljer att lägga ned. Man blir hotad, får motta trakasserier och bli utsatt för skadegörelse för att man bedriver en verksamhet som vi här inne har lagstadgat om att det är helt okej att hålla på med och som vi med vår livsmedelsstrategi har sagt är en viktig sak att hålla på med. I stället tillåts aktivisterna härja fritt, helt enkelt.

Jag har fått signaler från sydöstra Sverige om lantbrukare som har fått brev från försäkringsbolag och andra där de blir varnade för att man tror att en drive är på gång. Beskedet är: Ta extra hand om era djurstallar och era gårdar. Se om grindar och dörrar.

Vi ska inte behöva ha det på det här viset. Det måste komma till skarpa och konkreta förslag, och justitieministern måste se till att det görs nu. Den här utredningen börjar det bli bråttom med; den behöver tillsättas.

Vi ser som sagt att mjölkproduktionen går dåligt. Mängden invägd mjölk har minskat i Sverige. Jag tror att vi är det enda EU-landet där mängden invägd mjölk minskar.

Förra året bommade 180 mjölkgårdar igen i Sverige. Man stängde laddugårdsdörren för sista gången. Det här innebär någonting annat också, fru talman. Det innebär att vi har det minsta antalet nötkreatur i Sverige som vi någon gång har uppmätt. Då kommer nästa fråga: Vad händer med våra naturbetesmarker? Hur ska vi kunna sköta om dem om mängden djur som ska beta på de här markerna kraftigt minskar? Det är ytterligare en sak som vi behöver hantera inom ramen för livsmedelsstrategin.

Men det här går inte att vänta med att hantera till 2030 och hoppas på att man med livsmedelsstrategin då har uppnått de här målen. Vi behöver ha kommit dit med skarpa förslag redan nu. Jag är den förste att säga att vi behöver långsiktiga och kloka idéer för en långsiktig och bra livsmedelsstrategi. Men vi kan inte ha det så att 180 gårdar om året bommar igen nu. Det får jättestora konsekvenser.

Därför tycker jag att det är bra när utskottets ordförande lyfter fram vikten av även hästar i jordbrukslandskapet och att även hästföretagare och hästproduktionen kan vara en viktig del i det här när andra av våra produktionsdjur minskar i antal, vilket är en utveckling som jag hoppas att vi ska kunna vända. Men hästarna är en viktig del i att kunna hantera våra naturbetesmarker. Hästföretagarna möter i dag en del problem som vi borde kunna hantera här i den här kammaren så att de får uppfattas som vanliga jordbruksföretagare och att vi kan komma med bra och konkreta förslag till småföretagare.

För att avrunda det här, fru talman, vill jag säga att vi har tagit många bra beslut i den här kammaren när det gäller vad vi vill och vart vi ska. Men nu är det hög tid att, med regeringen i främsta sätet, faktiskt leverera den här politiken. Annars blir den svenska livsmedelsstrategin en hyllvärmare. Jag tror att ingen av oss som är här i dag vill att det ska bli på det sättet.

(Applåder)

Anf. 3 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation nr 5 om konkurrenskraft och regelförenkling.

Även om dagens debatt kallas landsbygdspolitisk debatt berör den egentligen endast jordbruksområdet. Den kommer alltså att kretsa kring de förslag från allmänna motionstiden som handlar om jordbruket. Förvisso är lantbruket och inte minst jordbruket helt avgörande för en levande landsbygd med självförtroende.

Dessutom begränsas de yrkanden man kan göra i dag till de förslag som är nya sedan i fjol, så den som förväntar sig en fullödig och bred landsbygdsdebatt blir kanske besviken.

Jordbruket är dock som sagt centralt för landsbygden, och därför ska vi nu diskutera det.

Jag ska som hastigast påminna om tre avgörande frågor som måste få en snar lösning.

För det första: Hur skulle det se ut om jag stod här och inte talade om lantbrukets lönsamhet? Jag säger som jag har sagt många gånger tidigare: Med god och långsiktig lönsamhet blir så mycket mer möjligt. Det gäller

investeringar i produktion och även investeringar i miljöåtgärder, till exempel i teknik som minskar växtnärläckage till vattendrag. Så mycket mer blir omöjligt om lönsamhet inte finns.

I vår budget hade vi minst sex poster som direkt ökar lönsamheten i jordbruket och minst tre poster som indirekt ökar lönsamheten på sikt.

För det andra: Kriminella djurrättsaktivister härjar, hotar och hatar. I vissa fall anlägger de till och med bränder och misshandlar. Detta är organiserat.

Min partikollega Runar Filper har förtjänstfullt efterfrågat att regeringen ska ålägga Rikspolisstyrelsen att ta ett nationellt helhetsansvar för att kartlägga, bekämpa och lagföra dessa aktivister. Men instruktionerna för polisens arbete har inte ändrats i detta avseende.

Regeringen utlovade för ett år sedan en utredning om möjligheten att stoppa manifestationer hos lantbrukare, men den har inte tillsatts. Kjell-Arne Ottosson i Kristdemokraterna har enträget och förtjänstfullt efterfrågat att den ska tillsättas. Hur länge ska regeringen vänta?

För det tredje: Vildsvinspopulationerna och skadorna på fält och grödor måste minska väsentligt, och det måste ske innan vi får den afrikanska svinpesten till Sverige.

Det här är tre avgörande frågor som måste få sin lösning snart.

Fru talman! En annan fråga som måste lösas och som jag ska ägna resten av mitt anförande åt är tyngande, krångliga regelverk och rättsosäker regeltillämpning.

Våra tidigare förslag till regelförenkling kvarstår. Tillsammans med årets nya har vi 17 förslag som på det ena eller andra sättet ska förenkla eller ge bättre regler för jordbrukets näringar.

Det är viktigt att de gemensamma jordbruksregler inom EU som nu förhandlas anpassas till svenska förhållanden och blir tillräckligt flexibla och att så mycket som möjligt får bestämmas på nationell nivå. Vidare måste implementeringen vara realistisk och göras så enkel som möjligt.

Vi vill också att samtliga myndigheter som förhandlar lantbruksregler på EU-nivå ska få i instruktion att mycket tidigt i processen bedöma de nya reglernas positiva och negativa konsekvenser för det svenska lantbruket och verka för goda konkurrensförutsättningar för svenskt lantbruk.

Vissa av våra regelförbättringsförslag handlar om att myndigheternas ärendehantering och tillsyn förbättras och likriktas. Till exempel vill vi att en eller ett par av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer ska specialisera sig på jordbruksfrågor, ha särskild kompetens inom området och avgöra jordbruksärenden. Genom en djup förståelse för jordbruksnäringens förutsättningar kommer reformen att säkerställa att de krav som ställs på jordbruk är ändamålsenliga, fungerar i verkligheten och står i proportion till det som lagstiftningen vill uppnå så att kraven inte blir orimliga i förhållande till det den ska skydda.

Slutligen ska jag fokusera på vårt helt nya förslag till regelförenkling i reservation 5, som jag hoppas på stöd för vid eftermiddagens votering.

Vi föreslår en ny typ av förenklingsuppdrag till de förvaltningsmyndigheter som är verksamma inom jordbrukssektorn i bred mening. Tidigare blå och röda regeringar har uppriktigt försökt att förenkla regleringarna inom jordbruksnäringarna, men resultatet har tyvärr blivit magert. Jag har själv sett detta på nära håll.

Reglerna har ett underliggande syfte och utformas ganska ändamålsenligt när de upprättas. Men de förenklingar man kan göra utan att ändra syftet blir mycket begränsade. Vi anser dock att även syften kan behöva omprövas ibland.

Vi vill därför att myndigheterna varje år ska föreslå en slopad reglering på nationell nivå eller EU-nivå. Det kan röra sig om en enda aspekt eller en hel lagtext. De ska pröva om de underliggande syftena som gjort att regleringen finns är aktuella och angelägna nog. De ska göra analyser av konsekvenserna av nuvarande regler och av en slopad reglering.

Konsekvenserna ska bedömas både för lantbruket och för alla andra värden som kan påverkas. Detta gedigna underlag kan sedan användas av regering och riksdag för att eventuellt förverkliga förslagen.

Vi tycker att jordbrukets aktörer ska kunna föreslå för myndigheterna vilka regler och syften som borde granskas innevarande år.

På så sätt får man en ordnad, återkommande process som granskar den befintliga lagstiftningens syften, och frågan står ständigt i fokus. Samlade effekter av regler som staplats på varandra upptäcks. Även föråldrade regelverk, onödigt hårda regleringar och regler som inte harmoniserar med varandra upptäcks i ett problemlösande sammanhang, där jordbrukets konkurrenskraft är central.

Vi tror att lagstiftningen på detta vis blir mer avvägd och ändamålsenlig.

Jag hoppas som sagt på stöd i kammaren för reservation 5. Man kan ju ändra sig när man kommer till kammaren. Vi har själva gjort det en gång denna mandatperiod. Det var när vi insåg att Kristdemokraternas förslag var bättre än vi först tyckte.

Handen på hjärtat, det är svårt att till fullo förstå förslag från andra partier utifrån enbart motionstext. Vår motionstext är dessutom ganska kort.

(Applåder)

Anf. 4 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.

Trots att animaliekonsumtionen har stor påverkan på klimat, miljö, djur och folkhälsa saknas nationella politiska beslut för att minska konsumtionen i en mer hållbar riktning.

Vänsterpartiet anser att det finns stora samhällsvinster med att verka för en minskad köttkonsumtion och att det krävs politiska beslut för att understödja en mer växtbaserad kost och en minskad konsumtion av animalieprodukter. Det är viktigt eftersom köttkonsumtionen i världen såväl som i Sverige har ökat kraftigt de senaste decennierna.

Animalieproduktionen står i dag för ca 15 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser. Svenskarnas köttkonsumtion, exklusive andra animalier såsom mjölk och ost, orsakar en klimatpåverkan på ungefär 9 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år, enligt Naturvårdsverkets rapport *Hållbara konsumtionsmönster*. År 2018 var Sveriges totala utsläpp av växthusgaser inom landet 53,1 miljoner ton.

Oavsett hur och var köttet produceras är konsumtionen förknippad med stor klimatpåverkan. Produktion av nötkött genererar dock betydligt större klimatpåverkan än exempelvis fläsk och kyckling. De höga utsläppen av

växthusgaser från produktion av kött beror till största delen på att det krävs stora arealer mark för att producera foder.

Enligt en rapport från FN-organet FAO kan boskapssektorn därtill vara en av de största orsakerna till förlusten av biologisk mångfald, eftersom den utnyttjar 30 procent av jordens landyta och 70 procent av all jordbruksmark i världen. Boskapssektorn är dessutom en av de främsta orsakerna till skövlingen av tropisk skog. Regnskog skövlas även för odling av djurfoder som sedan exporteras till exempelvis EU:s köttproduktion. Inte minst gäller detta sojaproduktion.

Köttproduktionen i världen konsumerar dessutom stora mängder färskvatten. Även om det varierar mellan olika köttslag krävs många gånger mer färskvatten för att producera ett kilo kött jämfört med vegetabilier.

FN:s klimatpanel IPCC publicerade i augusti förra året rapporten *Climate Change and Land*. I rapporten konstateras att jord- och skogsbruket hotar både klimatmålen och den biologiska mångfalden. Det räcker inte att lösa klimatkrisen enbart genom att minska koldioxidutsläpp från bilar, flyg och industrier.

Enligt rapporten krävs en global jordbruksrevolution och ändrad kosthållning, bland annat genom att man minskar matsvinn och äter mindre kött, för att rädda planeten och undvika svältkriser. Konsumtion av hälsosamma och hållbara dieter som är baserade på grövre spannmål, baljväxter, grönsaker, nötter och frön skapar enorma möjligheter att reducera växthusgasutsläpp, enligt rapportförfattarna.

Inom EU betalas mångmiljardbelopp ut som subventioner till animalieindustrin. Det är orimligt att så stora summor av våra gemensamma medel går till att subventionera en industri med så pass stor klimat- och miljöpåverkan. Dessutom ger EU hundratals miljoner kronor i stöd till marknadsföring av olika djurprodukter för att försäljningen av dem ska öka. Sverige bör agera för ett slutdatum inom EU då miljöskadliga subventioner som stöder kött- och mejeriindustrin ska vara utfasade.

Anf. 5 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Elin Segerlind, för ditt anförande!

Det som känns lite som att saker och ting blandas ihop. I detta anförande jämförs svensk livsmedelsproduktion med internationell på alla sätt och på alla håll och kanter. Jag tycker att det blir lite konstigt. Vi behöver landa och klargöra en del saker.

Exempelvis behöver svensk nötköttsproduktion visserligen mycket gräsmark, men av Sveriges 2,6 miljoner hektar åkermark går i princip inget annat än gräs att odla på ungefär 1 miljon av dem. Detta gräs är alldeles ypperligt att köra genom våra nötkreatur. Dessutom är det bara dessa betande mular som kan hantera våra naturbetesmarker. Det är de som står för den stora delen av den biologiska mångfalden i Sverige. Det är den viktiga delen av biologisk mångfald, och den minskar i Sverige i dag.

Det blir därför konstigt när man hela tiden blandar inhemsk produktion med internationell. Jag vet att det finns jättestora problem i livsmedelsproduktionen, särskilt animalieproduktion, runt om i världen. Det gäller till exempel feedlot och det slags slutuppfödning som finns i Sydamerika och även i viss mån i Nordamerika.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi hela tiden är balanserade och talar om den svenska produktionen för sig och den utländska för sig. Jag

vill därför, fru talman, fråga ledamoten om hon är medveten om den stora skillnad som finns inom produktionen. Svensk nötköttsproduktion ger till exempel 70 procent mindre klimatgasutsläpp i en internationell jämförelse.

Prot. 2019/20:86

12 mars

Landsbygdspolitik

Anf. 6 ELIN SEGERLIND (V) replik:

Fru talman! Tack, John, för frågan! När jag drog mina siffror talade jag kanske framför allt om konsumtionen, som ökar. Vi vet att ökningen gäller både inhemskt och importerat kött. Därför talar vi i Vänsterpartiet mycket om att vi vill öka den lokala produktionen liksom den lokala konsumtionen av det som produceras i Sverige.

Jovisst, det är skillnad mellan produktionen i Sverige och Brasilien. Det är väl därför vi alla oftast talar om att man ska äta det som är svenskproducerat. Jag är den första att säga att vi kan göra vissa inskränkningar i de handelsavtal som vi har med länder runt om i världen – gärna för mig. Men det är ju ni inte så pepp på.

Allt beror kanske på var man lägger problembilden. Jag tycker att det finns större problem med den politik vi för i dag och med det system vi har. Vi målar in oss i handelsavtal som gör det jättesvårt för oss att ställa upp gynnsamma förhållningsregler för den svenska produktionen.

Anf. 7 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Ja, det finns även andra problem. Exempelvis är den vegetariska kostproduktionen runt om i världen väldigt mycket baserad på vatten. På många av produktionsplatserna finns inte vatten i den mängd som borde finnas. Vi ser till exempel hur man i Kalifornien tömmer stora bevattningsdammar. Det finns inte längre något vatten kvar. I södra Spanien har man tagit upp så mycket grundvatten att saltvatten från havet tränger in i grundvattendepåerna på grund av grönsaksproduktion.

Problem finns alltså både i vegetarisk och animalisk produktion. Men vi måste hela tiden komma ihåg att animalisk produktion är motorn i svenskt jordbruk. Vi borde därför inte stå här och prata ned den svenska animaliska produktionen genom att blanda ihop den med den utländska.

Vi vet också att mullhalten i Sveriges åkerjordar behöver höjas. Det kan man göra på många olika sätt. Ett av dem som man ofta använder för att höja mullhalten är genom att använda djurgödsel. Med den nivå vi i dag har på djurproduktion i Sverige skulle vi kunna öka mullhalten mycket utan att det skulle få negativ effekt på klimatet. Höjer vi mullhalten i åkerjordarna höjer vi nämligen även inbindningen av koldioxid.

Jag tycker återigen, fru talman, att det är oerhört viktigt att vi försöker särskilja de olika produktionsmodellerna som finns runt om i världen. Vi måste hela tiden försöka värna den svenska. Vad gäller frihandelsavtal har vi faktiskt sett vad konsumenterna själva väljer bort. Importen av utländskt nötkött har ju minskat. Problemet är i stället att vi får en brist på inhemskt nötkött, eftersom produktionen sjunker. Det är alltså oerhört viktigt att hålla isär de båda. Jag vill därför få ytterligare ett klagörande från ledamoten.

Anf. 8 ELIN SEGERLIND (V) replik:

Fru talman! Det handlar inte om att, som du säger, prata ned den svenska produktionen. Det finns inget i vår politik som säger att vi inte skulle

vilja öka det svenska jordbruket. Även vi arbetar ju för det. Däremot vill jag hävda, precis som gjordes i den artikel som LRF publicerade för inte så länge sedan, att det finns en framtid för det svenska jordbruket även för det växtbaserade, vilket är väldigt positivt.

För det svenska jordbruket finns här alla möjligheter att vara en aktiv del av den omställning som vi måste göra. Det handlar om att det kött som vi äter ska vara mer lokalproducerat. Men vi behöver också få upp andelen växtbaserad kost. Båda dessa saker behöver ske, men det ena behöver inte vara ett hot mot det andra.

Jag hoppas att detta var tydligt nog.

Anf. 9 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 7.

Snart har det gått tre år sedan vi i riksdagen fattade beslut om en livsmedelsstrategi. Många jordbrukare sa: Äntligen! Nu är något riktigt bra på gång. Politikerna är överens. Nu händer det saker.

Samma jordbrukare som då sa detta säger nu: Vänta nu, det har snart gått tre år. Ändå har vi inte märkt någonting. Vi märker absolut ingenting på gårdsnivå.

Jag kan förstå frågan. En livsmedelsstrategi som bara blir en pappersprodukt hjälper ingen bonde. Det är på gårdsnivå som skillnaden måste bli verklig. Varför går det så sakta?

Fru talman! Enligt livsmedelsstrategin ska lönsamheten för jordbruket öka, konkurrenskraften stärkas och självförsörjningen av livsmedel öka. Hur har det då gått? Ja, på samtliga tre punkter har det försämrats, inte förbättrats. Av tre möjliga är det alltså icke godkänt på alla tre.

Här har naturligtvis regeringen ett stort ansvar att vidta politiska åtgärder. Man kan inte förlita sig på den gamla klyschan ”det händer längre fram under mandatperioden”. Vad händer nu? Vilka förslag har regeringen? När kommer det kraftfulla jordbrukspaketet, som vi alla väntar på så jättemycket?

Fru talman! Jag har i denna kammare lyft fram ett exempel som jag tycker att regeringen borde kasta sig över, nämligen att vi i Sverige har en miljöbalk där det står att jordbruk är en miljöfarlig verksamhet. Jag kan med handen på hjärtat säga: Jag känner inte till något annat land i världen där livsmedelsproduktion klassas som något miljöfarligt.

Vi kan lyfta blicken och kika på våra grannländer.

I Finland är landets livsmedelsproduktion helt avgörande för en självförsörjning som ligger på – mina vänner – minst 80 procent.

I Norge är landets livsmedelsproduktion helt avgörande för en levande landsbygd och för självförsörjningen.

I Danmark är livsmedelsproduktionen helt avgörande för landets ekonomi.

I Sverige, fru talman, är livsmedelsproduktionen en miljöfarlig verksamhet.

Hur många av oss här inne tänkte när vi käkade frukost i morse: Oj, nu äter jag något som producerats av svenskt jordbruk! Det är miljöfarligt! Ingen, tror jag. Visar inte detta hur galet det är och att det nu måste till en förändring i miljöbalken en gång för alla?

Fru talman! Regeldjungeln inom jordbruket är en annan fråga som måste förändras. Regelförenklingar måste till. Kristdemokraterna anser att

det måste finnas en sammanhållen handlingsplan med tydliga och mätbara mål för hur regelbelastningen ska minska. För att säkerställa att planen följs ska regeringen, tycker vi, återkommande redovisa för riksdagen hur arbetet fortlöper. Vi ser det som en självklar åtgärd, då regelförenklingar är en grundsten i den antagna livsmedelsstrategin.

Fru talman! Att vår självförsörjning, som flera av mina vänner har talat om här förut, nu är nere under 50 procent tycker många av oss naturligtvis är väldigt allvarligt. Vi kan ta Finland som exempel igen. Finland kan försörja sina invånare med livsmedel i minst sex månader. I Sverige klarar vi högst sju till tolv dygn. Det är en viss skillnad. I Stockholm, där vi nu befinner oss, tar det bara några dygn – sedan gapar hyllorna tomma i matbutiken.

Det är därför otroligt viktigt att livsmedelsproduktionen inte minskar utan tvärtom ökar. Den måste öka. Det går naturligtvis inte med quickfix – det fattar väl jag också. Men nu går det ju precis åt andra hållet. Mjölkgård efter mjölkgård läggs ned. Varje vecka lägger cirka fem mjölkbönder ned sin produktion. Sverige är det enda EU-land där invägd mjölk minskar. I andra länder ökar den. Hos oss minskar den. Varför? Jo, därför att lönsamheten är för dålig och konkurrenskraften hela tiden försämras.

Det är många som har tagit upp olika hot. Jag vill instämma i den hotbild som finns. När man är ute bland jordbrukare märker man en rädsla. Det gäller naturligtvis delvis det som jag tog upp om att lönsamheten och konkurrenskraften är för dålig, men även andra saker. Det finns djurrättsaktivister som hotar barn till mjölkbönder. Varför? Jo, för att de är mjölkbönder. Gång på gång märker vi detta. Det här måste vi få till åtgärder mot. Som någon var inne på är det förnämligt att min gode kollega Kjell-Arne Ottosson har tagit upp detta med regeringen. Varför händer det ingenting? Vi hoppas att regeringen snart kommer med ett svar på hur man tänker handha detta.

Vildsvin är en annan fråga som är otroligt allvarlig. De förstör för svenskt jordbruk. Vi pratar om skador för ungefär 1,5 miljarder. Men det finns även andra hot, exempelvis vargen, som kollegan John Widegren tog upp. I olika delar av vårt land där man förr hade får eller kalvar i hagarna törs man inte längre utan lägger ned.

Det är klart att vi av hela vårt hjärta önskar att denna regering snart vidtar åtgärder för att göra svenskt jordbruk bättre och mer lönsamt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Kjell-Arne Ottosson (KD) och Mats Nordberg (SD).

Anf. 10 NINA LUNDSTRÖM (L):

Fru talman! Den här debatten visar på många olika perspektiv, men det är ändå en ganska dystopisk debatt. Det kan också vara viktigt att påminna sig om vad näringarna själva ser framför sig. När jag läste Lantbruksbarometern 2019 inför den här debatten kunde jag konstatera att det ändå fanns väldigt mycket förhoppningar om en ljusnande framtid. Hälften upplevde god lönsamhet. Gris-, nöt- och mjölkproducenter såg förbättrad lönsamhet. Växtodlingsproducenterna konstaterade ett minus, men väldigt många anförde ändå en optimism. I dessa tider, när vi kämpar med frågor om corona,

klimatförändringar och mycket annat, gäller det också att lyfta fram det positiva.

Fru talman! Klimatförändringar leder till extremväder och naturkatastrofer, både i Sverige och i världen. Det krävs ett fokus på effektiva riktade åtgärder på miljö- och klimatområdet för att de ambitiösa målen ska kunna uppnås, både i Sverige och inom EU.

I en resultatorienterad politik behöver medlemsländerna kunna utforma miljöåtgärder som hanterar regionala och lokala utmaningar för att möta gemensamma klimat- och miljömål. Den gemensamma jordbrukspolitiken måste öka miljö- och klimatambitioner. Det brukar vi från Liberalerna alltid framhålla.

Det behövs en fortsatt marknadsorientering av den gemensamma jordbrukspolitiken och en ökad ambition för miljö och klimat. För att i EU få ett effektivt jordbruk som bidrar till att nå framtida klimatmål samtidigt som en växande befolkning globalt kan försörjas behöver marknadsstörande regler ses över. Utgångspunkten för den fortsatta inriktningen av reformeringen av jordbrukspolitiken bör vara att delar av stödet satsas på miljö, klimat, utveckling, ekosystemtjänster, landskapsvård, miljöskydd och biologisk mångfald.

Fru talman! Utifrån det vill jag också nämna någonting om en annan fråga som är viktig för Liberalerna och som har en stark klimatbäring, nämligen det som beskrivs i betänkandet om våtmarkerna. Riksdagen har beslutat om 16 miljö kvalitetsmål som anger det tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv. Ett av miljö kvalitetsmålen är Myllrande våtmarker. Definitionen av detta mål är att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och att värdefulla våtmarker ska bevaras för framtiden.

I propositionen *En samlad politik för klimatet – klimatpolitisk handlingsplan* anförs att insatserna för restaurering av våtmarkerna ska stärkas. Restaureringen av våtmarker som dikats ut kan vara ett bidrag i klimatarbetet genom deras funktion som kolsänka.

Restaureringen av våtmarker kan också ge flera andra vinster i form av vattenhushållning och vattenrening och främja den biologiska mångfalden.

När jag i tisdags kunde ta del av den kunskap som finns i miljöorganisationerna gällande vattenfrågor och våtmarker var det tydligt vilken betydelse som våtmarkerna kan ha. I klimatförändringens tider kan dessa vara som svampar som bibehåller vatten under torka.

De kan finnas som en barriär vid bränder. Våtmarkerna kan suga upp stora mängder vatten vid regn. Även i tätbebyggda städer kan de fylla en viktig funktion. De kan till exempel hjälpa till med dagvattenhanteringen och med att rena vattnet innan det leds vidare.

Våtmarker kan bidra till biologisk mångfald och ett rikt fågelliv. För några år sedan besökte jag en turistö. I stället för stora hotellkomplex hade våtmarker etablerats. Det visade sig vara en framgång ur många olika perspektiv, både för den biologiska mångfalden och för att man hittade en ny besöksnäring. Det blev en turistmagnet. Många ville besöka våtmarkerna för att få uppleva det unika.

I budgetpropositionen för 2020 avsattes 200 miljoner kronor för våtmarker. Våtmarkssatsningen avbröts 2019 på grund av det årets budget.

Men regeringen föreslog i propositionen för vårandringsbudgeten ökade medel.

Enligt budgetpropositionen har våtmarkssatsningen bland annat möjliggjort för länsstyrelserna att besluta om 148 projekt hos kommuner om våtmarker och att genomföra 159 egna restaurerande åtgärder, främst i skyddade områden. Det går att söka bidrag till åtgärderna för att restaurera eller anlägga våtmarker. Länsstyrelserna har dessutom genomfört 156 restaureringsåtgärder i 121 områden.

Målsättningen är att miljöersättningen för skötsel av våtmarker och dammar ska omfatta 8 400 hektar. Den totala arealen har ökat från 5 500 hektar 2007 till 8 500 hektar nu. Det är viktiga frågor och framtidsfrågor, inte minst sett till de klimatförändringar som pågår.

Fru talman! För Liberalerna är klimatfrågan högt prioriterad. Klimatet påverkar allt liv på jorden. Det är utsläppen vi ska motverka. För att rädda klimatet och miljön och skapa en renare framtid för kommande generationer måste vi fortsätta att satsa på och utveckla metoder som bidrar till att värna klimatet.

Jag vill yrka bifall till reservation nr 3. Jag vill också påtala för åhörarna att genom det enkla motionsförfarandet kan man hitta alla de övriga förslag som Liberalerna har i vår motion.

Anf. 11 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Tack, Nina Lundström, för föredragningen!

Det var lite grann våtmarkernas lov som sjöngs här. Vi håller med om att våtmarkerna är bra och att kan finnas synergieffekter med att anlägga våtmarker på liknande sätt som Nina Lundström beskrev. En av våra reservationer i dag handlar om det.

Det finns också problem med våtmarker. Ett hinder för att våtmarker etableras och ett hinder som uppstår i och med att våtmarker etableras är att det blir strandskydd vid nya vattendrag.

Jag tänkte höra om Liberalerna är beredda att ompröva strandskyddsreglerna vid nya vattendrag så att lantbrukare till exempel lättare kan anlägga ett vattendrag, eller en damm för vattenhushållning, med kombinerad nytta för biologisk mångfald. Det är min fråga.

Anf. 12 NINA LUNDSTRÖM (L) replik:

Fru talman! Det pågår en översyn av hur framtidens strandskyddsregler kommer att utformas. En sådan viktig fråga i den översynen handlar främst om att göra det möjligt att kunna utveckla verksamheter och också kunna bosätta sig inom områden där det inte är hårdexploaterat.

Den fråga som Staffan Eklöf för fram om att det skulle finnas en negativ konsekvens för våtmarker eller för övrig lagstiftning får jag ta med mig. Den frågan har jag inte stött på tidigare.

Den pågående utredningen ska reda ut ett antal hämmande effekter för att kunna utveckla verksamheter med mera. Den frågan kommer vi att avvakta med, och vi kommer att se vad utredningen kommer fram till.

Anf. 13 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Tack för svaret! Jag tackar för beredvilligheten att ta sig an frågan och tänka på den. Men man måste kanske vara aktiv för att ta upp den frågan.

Precis som Nina Lundström talar om handlar ofta problemformuleringen om att man ska kunna minska strandskyddet i områden som inte är hårdexploaterade. Men när det gäller den fråga som jag lyfter fram kan det mycket väl vara just i de högexploaterade områdena som problemet kan uppstå.

Jag tackar för svaret och tackar för beredvilligheten att bedöma frågan i framtiden.

Anf. 14 NINA LUNDSTRÖM (L) replik:

Fru talman! Den erfarenhet jag har av anläggande av våtmarker tätortsnära och i tätbebyggda områden är att den frågan inte har kommit upp i något fall som jag känner till.

Jag kommer från Sveriges absolut mest tätbebyggda kommun som arbetar mycket aktivt med att just se över möjligheten att anlägga våtmarker och dammar. Det är av det skälet att det också är en dagvattenhanteringsfråga.

Jag tycker ändå att det är intressant att lyfta fram frågan om det skulle kunna finnas en komplikation med att kunna fortsätta att utveckla våtmarker. För Liberalerna är det en jätteviktig fråga.

Vi ser att det finns en stark klimatbäring på att kunna använda sig av våtmarker. Därför måste man naturligtvis vara väldigt observant på om det finns annan lagstiftning som skulle kunna träda in och hämma utvecklingen.

Jag har inte sett de exemplen någonstans. Men man måste naturligtvis ta med sig det i arbetet. Det viktiga här är att man kommer framåt i frågorna.

I och med att det pågår en utredning får man fortsätta att bevaka även vad den utredningen kommer fram till. Men frågan är viktig. Jag hoppas att vi verkligen ser till att skapa möjligheter att få fram fler våtmarker.

Anf. 15 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i motionsbetänkandet och avslag på motionerna. Betänkandet heter *Landsbygdspolitik* men berör lantbrukspolitiken.

Jag var på Nationella skogsprogrammets seminarium i Umeå i går som handlade om mångbruk. Jag kan sammanfatta det på det viset att oavsett från vilken organisation eller myndighet man kom var man tämligen överens. För ett fungerande skogsbruk och ett fungerande mångbruk krävs det en fungerande sammanhållen bred landsbygdspolitik som lyfter in även andra frågor.

Det handlar om statlig service. Postgången måste fungera, och infrastrukturen måste fungera. Det är flera olika delar. Det handlar om att kommunerna har rätt resurser att klara framtidens välfärd. Det är helt avgörande för att vi ska klara att ha ett skogsbruk på landsbygden. Det är samma sak med lantbruket. Har vi inte en fungerande sammanhållen landsbygdspolitik kommer inte lantbruket att fungera.

Människorna har brukat jorden i tusentals år. Vi har gjort det så lyckosamt att vi nu kan föda fler miljarder människor än vad vi någonsin tidigare har kunnat göra. Men lantbruket ser inte likadant ut i dag som för 1 000 år sedan, 200 år sedan, 100 år sedan eller ens för 50 år sedan.

Mina föräldrar avvecklade sitt jordbruk med sju kor för snart 50 år sedan för att den gården inte var lönsam. Den klarade inte den tidens krav och klarade inte heller framtidens krav. Min morfar avvecklade en något större gård med lite bättre förutsättningar några tiotal år senare. Den successiva neddragningen och förstoringen av de gårdar som finns har pågått ganska ordentligt länge. Mest påverkas vi i dag kanske av den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP.

För några veckor sedan besökte jag och några kollegor Maud och Stellan Strands gård i Vännäs. De har mjölkproduktion sedan drygt 35 år, och de har jobbat och brukat jorden på gården så att den är tämligen välskött och lönsam. De jobbar i dag för att få till ett generationsskifte, men det är svårt. Barnen är inte intresserade av att ta över gården, som tarvar investeringar för att vara lönsam för framtiden. Fler unga som vill ta över vill ha bästa möjliga teknik. De vill ha frigående djur, hög djurvälstånd och den senaste tekniken.

När vi i förra veckan träffade ledningen för LRF Ungdomen lyfte de generationsväxlingsfrågan som den absolut viktigaste frågan för svenskt jordbruk och svensk landsbygd. Medelåldern är hög, i snitt över 58 år, och i många delar av landet är den långt över 60 år. För att Sverige ska kunna lyckas med att ha ett jordbruk krävs det att vi har bönder. Och för att ha bönder krävs det också ha vi har en fungerande generationsväxling.

Att öronmärka direktstöd till unga bönder är en metod som EU har prövat sedan CAP-reformen 2015. I den kommande CAP-reformen låter det som att EU-kommissionen föreslår att 2 procent av stödet ska vikas till startstöd och direktstöd. Det kan vara en viktig del. Vi socialdemokrater tror också att man behöver påverka finansmarknaden att bli mer välvillig till att låna ut oavsett vilken företagsform det gäller. Om man är på landsbygden och går till banken är det inte helt lätt. Om man flyttar och ska låna till samma verksamhet i närheten av en större stad är saken betydligt lättare.

Detta är ett motionsbetänkande. I Daniel Bäckströms motion tas behovet av investeringsstöd i Värmland upp.

Fru talman! Det ser likadant ut i hela landet. Vi har många jordbruksföretagare som vill utveckla sina företag, och pengarna är inte tillräckliga. Den nya programperioden för CAP borde börja 2021, men vi vet ju alla i den här kammaren hur brexit har påverkat och vad det får för effekter. Vi får vara glada om vi har ett program på plats 2022.

Kommissionen har därför föreslagit nödvändiga övergångsregler med nya pengar och samma regler, vilket vi naturligtvis välkomnar. Det är välkommet att också lantbrukarna vet att investeringsstödet kommer att kunna vara kvar.

Det är överlag glädjande att vi har ett starkt stöd för den gemensamma politiken och att den ska vara utformad så att vi ökar produktiviteten och stärker konkurrenskraften i livsmedelskedjan.

Vi delar också helt och hållet regeringens bedömning att en fortsatt marknadsorientering av den gemensamma jordbrukspolitiken är helt nödvändig. Vi behöver förenklingar, lägre utgifter och större avregleringar. Det måste ske genom en rättvis konkurrens, och det får inte leda till minskande klimat- eller miljöambitioner utan till höjda sådana.

Fru talman! Det låter nästan från några av utskottets ledamöter som att vi kan kasta livsmedelsstrategin i sjön. Jag frågar dem då vilka delar det är som de tycker att vi ska ta bort. När vi ändå träffar lantbrukarna, i alla fall lantbruksorganisationerna, hör vi att de tycker att detta är bra.

Det finns drygt 30 punkter i handlingsplan 2.0. Samtliga punkter är ju nödvändiga på ett eller annat sätt, och jag förstår de bönder på gårdsnivå som säger att det här kanske inte fullt ut har ramlat ut. Men vi behöver driva politiken på det sätt vi kan, och det är inte att tillföra direkta resurser ned på gårdsnivå i form av stöd som strider mot innevarande programperiod. Det tror jag att samtliga ledamöter här är fullt medvetna om. Däremot behöver vi vidta ett antal åtgärder.

När jag för några veckor sedan var med och invigde ett metodkök i Vilhelmina för att öka kompetensen när det gäller att tillaga mer av de lokala matvarorna lyftes en särskild fråga, nämligen att charkuteribristen är skriande. Vi har inga slaktare, och vi har inga småskaliga slakterier. Just denna del finns också med som en viktig del i livsmedelsstrategin. Det är branschorganisationen Kött- och Charkföretagen som tillsammans med livsmedelsstrategin ska undersöka och synliggöra behovet. Här har vi också en möjlighet att få ut fler människor i arbete.

Det finns viktiga motioner om regelkrångel och behovet av regelförändringar. Vi delar den synen, och vi lyfter gärna fram näringsminister Ibrahim Baylans förenklingsresa. Det finns saker att göra, och vi ska göra dem tillsammans för att minska regelkrånglet. Detta behöver göras tillsammans med den nya CAP-reformen så att det blir så rättvist som möjligt.

Forskare från SLU och Ekonomihögskolan vid Lunds universitet har framställt en rapport som berör att vi behöver fler ekonomiska incitament för att bibehålla naturbetesmarker här i landet, trots att det finns stöd. Vi behöver alltså fler naturbetesmarker.

Vi har också motioner om bin. Bin och naturbetesmarker faller väldigt väl ut tillsammans. De innebär ett viktigt komplement när det gäller nödvändigheten av den biologiska mångfalden. 90 procent av jordens alla växtarter pollineras av jordens vilda pollinatörer.

Därför vill jag lyfta fram det LONA-projekt som kommunerna handhar. Det finns möjlighet att söka stöd från detta projekt till satsningar på bin och pollinatörer, och sista ansökningsdag är den 22 mars.

Fru talman! Avslutningsvis: Det blir varmare, blötare och torrare samtidigt. Vi menar att det finns stor potential för det svenska jordbruket i framtiden om vi klarar av att hantera klimatförändringarna.

Vi har en välbehövlig debatt om vår egen självförsörjningsgrad. Vi har också en längre växtsäsong och möjlighet att odla andra grödor. Vi har möjlighet till längre utevistelse för jordbrukets djur. Det är positiva delar. Samtidigt ökar skördevariationerna, och det finns risk för nya sjukdomar, svampangrepp och nederbörd under olika delar av säsongen. Det här måste vi ta oss an tillsammans. Det ser vi som helt nödvändigt.

Åter till det jag började med: Utan nya bönder inget jordbruk.
(Applåder)

I detta anförande instämde Malin Larsson, Markus Selin och Hanna Westerén (alla S).

Anf. 16 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack till ledamoten Isak From, som jag tycker talar väldigt gott om landsbygden, om de bekymmer och även om de positiva saker som finns på landsbygden!

Jag tänkte på en sak när ledamoten talade om sammanhållningen i landsbygden. Klyftan mellan hur människor på landsbygden och människor i storstaden upplever tillvaron är inte längre liten utan börjar bli väldigt stor. Ett exempel som jag tycker är tydligt är när Telia klipper bort koppartråden – tråd efter tråd runt hela vårt land. Inte minst i den trakt som ledamoten själv kommer ifrån har det varit så, och jag upplever att det är likadant i min hemkommun.

Problemet är att vi pratar om att tillsätta mer pengar. Det är det som är bekymmersamt, för det är så mycket pengar det rör sig om.

Därför är min fråga till ledamoten: Hur tänker regeringen här? Precis som ledamoten var inne på handlar det om att ha ett jordbruk och ett skogsbruk i vårt land, och då måste vi ha bredband. För många är det bara en dröm att få bredband till sig. Min fråga är som sagt: Hur tänker ledamoten om detta?

Anf. 17 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Tack, Magnus Oscarsson, för frågan! Vi socialdemokrater lever efter devisen: Från var och en efter förmåga till var och en efter behov. Och vi ser just nu att Västerbotten är det glesbygdslän som ligger allra längst fram när det gäller bredbandsutbyggnaden. Samtidigt har vi mindre kommuner som ligger efter. Därför måste vi satsa mot dem som har absolut störst behov.

De län som inte hade förmågan att under tidigt 2000-tal se att det var fiber som var framtiden och de som satsade på ett redan då gammalt ADSL-system ligger i dag hjälplöst efter – det gäller till exempel delar av Västra Götaland. Därför är det självklart för oss att vi ska sätta in insatserna där de gör störst nytta, och det är just nu inte i vare sig Skellefteå, Umeå eller Stockholm, utan det är på landsbygden. Det är faktiskt stora delar av Syd- och Mellansverige som ligger hjälplöst efter.

Det är klart att jag förstår att det blir en våldsam frustration när inte bredbandet funkar. Jag kandiderade till riksdagen 2010. Man började klippa kopparnätet 2009. Det är klart att det då var en väldigt stor fråga hemma hos mig. Då kunde man möta upp detta med att bygga bredband. Man byggde länkar. Det är klart att sammanhållningen måste fungera. Man ska inte klippa om det inte finns ett alternativ, men vi kan inte satsa på ett ålderstiget system som inte klarar morgondagens krav.

Anf. 18 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Isak From, för ditt svar! Det är precis så som ledamoten är inne på. Det har nu gått några år. Du pratar om 2009. Det är alltså elva år sedan, och fortfarande är detta en stor fråga för många människor. De upplever fortfarande att de inte har nog med bredband eller att de över huvud taget inte har bredband.

Ska vi ha en levande landsbygd, som vi bägge två jobbar för, är det klart att det är en nyckel att detta finns. Då vill det till att vi avsätter resurser för detta eller att vi ställer krav på Telia att vänta med den här klippningen tills det finns ett gångbart alternativ, vilket vi inte har sett.

Det finns en annan sak som är ganska aktuell just nu. Trafikverket har infört en straffavgift på 2 900 kronor för skogsägare som lägger ett virkesupplag vid allmän väg. Det är också en typisk sådan fråga som har ett landsbygdsperspektiv. De tänker: Jaha, de bestämmer detta. De klippar koppartråden, och vi har inget bredband. Nu lägger de också på en straffavgift för att vi lägger upp virke.

Speciellt i dessa tider med mycket granbarkborrar borde vi inte lägga en straffavgift på våra skogsägare för sådant här.

Då är min fråga till ledamoten: Vad tänker ledamoten om detta?

Anf. 19 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Vårt utskott hade tillsammans med trafikutskottet på förmiddagen en välbehövlig och viktig dragning om just virkesupplagen.

Det är klart att jag kan tycka att man har missat två viktiga aspekter. Det är trafiksäkerhetsaspekten, och det är klimat- och miljöaspekten för den lilla enskilda skogsägaren, som åläggs att göra en avverkning utifrån granbarkborreangrepp. Jag menar nog att man kan och bör kräva former av undantag.

Denna avgift är inte betungande för storskogsbruket – eller den berör över huvud taget inte storskogsbruket. Men den berör definitivt den lilla skogsägaren, och detta berör bekämpningen av granbarkborreangreppen.

Jag kan avsluta med att säga: För oss är det självklart att en fungerande landsbygdspolitik innebär att vi har en postservice som fungerar och som tar sig ut, att vi har stöd till lanthandlarna och att vi har en statlig samhällsservice. Det är därför som vi bygger ut samhällsservicekontoren. Det är därför som vi säkerställer att Arbetsförmedlingen ska finnas och vara verksam i hela landet. För oss är det hela landet före resten.

Anf. 20 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag är den första att understryka att vi från Moderaternas sida verkligen står bakom livsmedelsstrategin och livsmedelsstrategins mål. Men vi uttrycker en djup oro för vart vi faktiskt är på väg.

Fru talman! Jag vet att ledamoten är väldigt ambitiös och vill landsbygden väl. Det hör jag väldigt ofta. Problemet är att man inte levererar något. Det levereras ingenting. Vi går åt fel håll.

Mjölproduktionen är som vi alla vet motorn i svenskt jordbruk. Vi har alltid sett den som motorn. Vi har alltid sett den som den parameter som visar hur det går för svenskt jordbruk.

Fru talman! Ledamoten talade i sitt anförande om släktingar som lagt ned gårdar när de blivit för små, på grund av en storleksrationalisering. Storleksrationalisering är absolut inte dumt. Det är inte något som är fel. Det är det som har lett till att vi har kunnat öka vår produktion så mycket som vi har gjort på senare tid. Men när vi får en så kraftig storleksrationalisering som vi kommer att behöva få de kommande tio åren – och om antalet gårdar minskar oerhört mycket – kommer vi också att få en väldigt stor miljöbelastning runt de enheter som blir väldigt stora.

Därför skulle det vara intressant, fru talman, att höra ledamotens resonemang när det gäller till exempel beteslagstiftningen i framtiden, när besättningarna kommer att bli stora och det krävs en ganska hög markbelastning och miljöbelastning runt dessa gårdar.

Anf. 21 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Tack, John Widegren, för frågorna! Ja, jag ställde frågan. Om nu livsmedelsstrategin inte levererar skulle jag gärna vilja höra vilka delar i livsmedelsstrategin man tycker att vi ska plocka bort.

Vi har också aviserat ett bondepaket, men det blir rätt svårt att införa ett bondepaket innan vi vet vad som kommer i den nya CAP:en, innan vi vet vad som ska ligga inom den gemensamma jordbrukspolitiken och vad som ska ligga som nationella stöd. Detta tror jag att vi måste ha respekt för.

Som jag sa från talarstolen är vi allmänt förgrymmade på brexit och de konsekvenser som det innebär, men vi får ändå ta det med oss.

När det gäller konkurrenskraften och andelen mjölkbönder kan jag konstatera att jordbruket och LRF ändå ser ganska ljus på framtiden. Det är bland annat generationsväxlingen som är en stor hämsko. Det finns också oro inför den nya CAP:en. Det finns en oro för att politiken inte orkar hålla samman och att vi inte har en gemensam inställning: att detta är oerhört viktigt. Jag tycker ändå att vi har det. Det skickar ut väldigt tydliga signaler till sektorn om att det är viktigt att satsa på detta.

Jag kan konstatera att man i mitt hemlän har väldigt svårt att genomföra generationsväxlingar. Man tycker att det är besvärligt. Samtidigt har vi holländare som kommer och tar över jordbruk, och de tycker att det går fantastiskt bra att driva jordbruk i Sverige. Då måste jag konstatera att det kanske finns någonting som vi kan göra själva och som sektorn kan göra. Jag tror ändå att de unga bönderna är på rätt väg här. De ser att det är helt nödvändigt att göra vissa investeringar för att de ska kunna och orka satsa. Jag tycker att vi måste möta upp det.

Anf. 22 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att jag inte fick något svar om beteslagstiftningen. Jag hoppas att ledamoten återkommer i sitt nästa anförande vad gäller den frågan.

Ledamoten lyfte i sitt anförande upp vikten av investeringsstöd. Jag tror också att det är jätteviktigt att vi verkligen värnar om det när vi går in i den nya CAP-perioden, för jag får också de signalerna. Det är många som vill investera och hitta på nya smarta lösningar i hela livsmedelskedjan. Det blir oerhört viktigt att vi hittar medel till det.

Sedan gäller det generationsskiftet. Först och främst krävs det såklart att det finns någon som är intresserad och som vill göra detta. Det lyftes tidigare att banker kanske inte alltid är välvilligt inställda till att skjuta till medel. I viss mån kan man förstå det, för det kanske inte visas kalkyler med tillräckligt kassaflöde och lönsamhet. Där finns det en del saker som vi kan göra från politikens sida. Nu representerar ju jag ett parti som förespråkar sänkta skatter, och ledamoten här, fru talman, representerar ett parti som förespråkar höjda skatter, så där skiljer vi oss åt. Men detta skulle kunna vara *en* sak.

Jag möter många bönder som talar om problem med regler som finns, men väldigt många lyfter frågan om det bemötande som de får av olika myndigheter. Det handlar om mängden myndigheter som de ska behöva möta, men framför allt gäller det bemötandet från myndigheter och den rättsosäkerhet som de säger sig uppleva.

Därför skulle jag vilja fråga ledamoten om han har någon insiderinformation om var vi ligger i pipeline vad gäller utredningen av tjänstemannaansvar.

Anf. 23 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! När det gäller frågan om tjänstemannaansvar får jag nog hänvisa till kollegorna i konstitutionsutskottet. Det är kanske de som har bäst insikt i var den frågan ligger.

Jag ska beröra beteslagstiftningen lite grann. Klimatförändringarna och det vi har kunnat se de senaste två somrarna gör det helt nödvändigt att titta på att möjliggöra variationer. Jag tror ju att vi har möjlighet att ha djur ute under en längre tid av året än vad vi har i dag. Under vissa delar av året kanske vi måste kunna göra undantag och se lite mer flexibelt på det här. Det tror jag att vi bör kunna komma överens om, och jag tycker att även näringen har kommit med bra inspel om vad som kan göras.

Grunden för jordbrukets trovärdighet är ändå att vi har friska, välmående djur som kan vara ute – utan att bli störda av djurrättsaktivister. Det är fullständigt ohållbart och någonting som vi absolut måste se till att stoppa.

Anf. 24 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Tack, Isak From! Jag tror att Isak From gjorde en halmgubbe. Han säger nämligen att livsmedelsstrategin kritiserades. Jag hörde inte det. Jag hörde mer att folk sa att livsmedelsstrategin inte levererar. Därför tänkte jag prata om livsmedelsstrategin.

Livsmedelsstrategin har åtgärder som huvudsakligen får effekt på lång sikt, och det är ett av grundproblemen. Då måste man ju ha en politik även för den korta sikten. I väntan på livsmedelsstrategins effekt måste man bland annat öka den låga lönsamheten.

Isak From talade om att man inte kan ge stöd i strid med nuvarande regler, som jag uppfattade det. Men jag vill säga att det räcker med att göra som Isak From ville, nämligen ge lantbruket rättvisa konkurrensvillkor. Det sa ju Isak From.

Det kan man göra redan nu. Man kan sänka arbetsgivaravgiften, slopa sjuklöneansvaret, kompensera för ökade slaktavgifter och sänka dieselskatten. På så vis får lantbrukarna rättvisare konkurrensvillkor på direkten, och de får dessutom ökad lönsamhet. Då kommer vi att ha lantbrukarna kvar när livsmedelsstrategin äntligen får effekt någon gång i framtiden. Är det inte så, Isak From?

Anf. 25 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Tack, Staffan Eklöf, för frågorna!

För oss är det nog ändå väldigt viktigt att ha jämlika och rättvisa spelregler, oavsett sektor. Ska vi göra insatser specifikt för en bransch krävs det väldigt goda argument för detta. Ska vi göra det för jordbruket och för lantbruket krävs det också att detta följer de gemensamma överenskomelser och den jordbrukspolitik som vi har kommit överens om i EU.

Där skiljer vi och Sverigedemokraterna oss åt väldigt tydligt. I Sverigedemokraternas motion läser jag att vi genom CAP ska säkerställa det svenska jordbruket. Det är klart att holländare, italienare och greker kan säga samma sak, men det är inte riktigt det vi har kommit fram till. Den

gemensamma jordbrukspolitiken bygger ju just på att alla länder ska ha rättvisa och lika konkurrensfördelar.

Det är ju det vi vill slåss för. Vi vill säkerställa vår möjlighet att göra nationella satsningar på de områden där vi ligger lite före, till exempel djurvälfrågan, som det nu tack och lov ser ut som om vi får gehör för att kunna stötta på ett bättre sätt. Till exempel ska en låg antibiotikaanvändning premieras. Det tycker vi är väldigt bra.

Här har Sverige haft ett långt arbete i EU. Tidigare var vi förlöjligade, men nu tittar man på Sverige: Hur har Sverige gjort för att uppnå detta? Jo, vi har jobbat väldigt brett med djurvälfråd för att nå framgångar.

Det är genom att vara aktiv och spela in våra frågor och få förståelse från de andra länderna som vi har möjlighet att faktiskt genomföra någonting som blir bra för alla.

Anf. 26 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Då fick vi beskedet att Socialdemokraterna inte specifikt vill öka lönsamheten för lantbruksnäringen i närtid. Man vill i stället jobba på lång sikt och med regler gemensamma för EU.

Jag kan påminna om att det inte alls är ovanligt att man gör specifika insatser för branscher som har problem, och orsaken till att det svenska lantbruket har problem är faktiskt en asymmetri. Det är politiska regler som gör att lantbruksnäringen har problem som inte andra näringar har, och då kan vi politiker fixa de problem vi själva har satt upp.

Isak From beskriver Sverigedemokraternas EU-politik på rätt sätt: Vi vill i första hand tänka på Sverige i EU-förhandlingarna. Det är inte någon konstig position, utan det är den position man har nu som är konstig. Om vi i Sverigedemokraterna får som vi vill kommer Sverige alltså i framtiden att göra som alla andra medlemsstater. Då tror vi att Sverige i många stycken – kanske inte i alla, för det är svårt med EU-förhandlingar – kommer att få ett bättre utfall.

Den bristande lönsamheten handlar inte bara om att gårdar försvinner, vilket är otroligt tråkigt och det värsta. Men om man inte intresserar sig för det kan man ju peka på att den låga lönsamheten även ökar växtnärläckaget till Östersjön eftersom man inte gör investeringar i miljöteknik som skulle ha ökat lönsamheten samtidigt som man hade minskat växtnärläckaget till Östersjön.

Det finns alltså även miljöeffekter, och det är bara ett av flera exempel. Minskande djurbesättningar är ett annat exempel liksom minskad betning av de svenska savannerna, mulens marker, vilket minskar den biologiska mångfalden.

Anf. 27 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Staffan Eklöf lägger ord i min mun, som att Socialdemokraterna inte skulle bry sig om det här. Ingenting kan vara mer felaktigt. Vi har genom åren med en S-ledd regering, oavsett om det har handlat om mjölkkras, torka eller någon annan kris, säkerställt att vi har kunnat införa relevanta och viktiga stöd för vår jordbruksnäring.

Det avser vi att kunna göra även i framtiden, och då måste vi också ha gehör för våra frågor. Då måste vi anses trovärdiga. När vi lyfter fram att vi vill ha ökade miljö- och klimatåtgärder måste det gälla alla, annars snedvrider vi konkurrensen. Vi kan inte enskilt införa olika former av stöd när

vi inte har fått godkännande för det. Det tror jag att de allra flesta förstår. Man kanske inte tycker att det är bra, men det är ändå förutsättningarna.

Staffan Eklöf var inte med på den tiden, men när den tidigare alliansregeringen tillsatte Konkurrenskraftsutredningen, som jag ändå tyckte var bra, visade den väldigt tydligt att vissa jordbruksföretag hade väldigt hög lönsamhet. Det gällde framför allt de som hade egna marker och fler ben att stå på. Det var arrendebönderna och de bönder som inte hade gjort nödvändiga framtidsinvesteringar som hade en dålig lönsamhet.

Det är det vi fortsättningsvis ser, och det är därför som just generationsväxlingen är en viktig fråga att ta tag i. För att vi ska vara trovärdiga måste det också vara trovärdigt där ute. Vad är det för åtgärder som faktiskt efterfrågas? Vi ska vara med och ta diskussionerna. Vad är det som är branschens uppgift, och vad är det som är politikens uppgift?

Tro ingenting annat – vi socialdemokrater kommer att jobba stenhårt för dessa frågor!

(Applåder)

Anf. 28 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Varje år försvinner 600 hektar åkermark i Sverige. Det byggs bostäder, köpcentrum och industriområden, och marken får ge plats åt infrastruktur. Detta sker samtidigt som vi vet att Sverige måste stärka matproduktionen. Livsmedelsstrategin är tydlig, det vill säga att den totala livsmedelsproduktionen ska öka och att vi ska öka självförsörjningsgraden. Åkermarken är naturligtvis av strategisk betydelse.

Vi står inför stora klimatutmaningar. Klimatförändringarna försvårar, på vissa ställen omöjliggör, livsmedelsproduktionen helt. Vi måste ha nya strategier. Den senaste sammanställningen av exploatering av jordbruksmark i Sverige för 2011–2015 visade att 3 000 hektar förstördes under denna period. Det är dessutom Sveriges bästa åkerjordar runt om på landsbygden som riskerar att exploateras.

Jag vill betona att jag tillhör de gröna politiker som anser att kommunerna måste ta ett bostadspolitiskt ansvar och se till att det byggs bostäder. Men hållbar stadsutveckling och hållbar landsbygdsutveckling måste innebära att ekosystemtjänsterna skyddas, och ett särskilt fokus måste riktas mot livsmedelsförsörjningen. Vi måste ha starkare skydd för dricksvattnet och för åkermarkerna.

När jordbruksmarken väl är hårdjord kan den inte återställas. Det är en irreversibel process.

Kommunerna har i dagsläget inte verktyg och stöd nog för att kunna stoppa exploateringen av åkermark. Redan 2013 föreslog Jordbruksverket en skärpning av plan- och bygglagen för att ge länsstyrelserna större möjligheter att ingripa i och stoppa planer på exploatering av åkermark för att värna miljöbalken. Förslaget måste genomföras. Jag anser att det redan nu finns ett behov av ett moratorium mot omfattande exploatering av jordbruksmark för handel, industrimark och bostadsbyggande runt om våra större städer. Tryggheten i Sveriges livsmedelsförsörjning behöver sättas i fokus.

Jordbrukspolitik borde intressera många fler politiker. Nu är det läge att engagera sig när en ny period för den gemensamma jordbrukspolitiken i EU ska utvecklas. 2 500 forskare pekade i ett öppet brev till EU i novem-

ber ut den nuvarande jordbrukspolitiken som huvudorsak till förlust av biologisk mångfald. Detta kräver nytänkande. I stället för att basera jordbruksstödet på ytenhet bör EU-ersättningar baseras på vad lantbrukaren faktiskt gör och hur det bidrar till omställningen till en mer hållbar matproduktion. Det skulle gynna svenska lantbrukare väl.

EU:s nuvarande jordbrukspolitik har lett till en katastrofal minskning av den biologiska mångfalden. Exempelvis har fåglar i jordbruksområden minskat med 55 procent mellan 1980 och 2015. Pollinerarna behöver vi i jordbruket; en mängd olika insektsarter, inte bara bin och humlor utan också allt från små flugor till tripsar. Har ni hört talas om dem? Vissa av dem har vetenskapen inte ens hunnit upptäcka. De försvinner från allt fler platser i rasande fart. Med nya metoder har svenska forskare, som jag besökt på Station Linné på Öland, tillsammans med Artdatabanken nyligen upptäckt 1 000 nya insektsarter i Sverige. Några riskerar att försvinna innan de ens har beskrivits för vetenskapen.

Fru talman! Miljöpartiets prioriteringar är att öka miljöersättningarna och stöden för landsbygdsutveckling. Miljöpartiets mål är höjda klimat- och miljöambitioner.

Varje lantbrukare har en oerhört viktig roll som förvaltare av våra gemensamma ekosystem. Därför måste stöden hädanefter i högre utsträckning utgå från de värden som lantbrukare kan främja när de brukar markerna. Jordbruket producerar livsmedel, men det producerar också rent vatten, friska jordar med dagmaskar, kolinlagring, jungfrulin på ängen och sånglärkor på fälten. Lantbrukaren kan sälja sina livsmedel, men ju mer samhällsnytta som lantbruket producerar, desto mer betalt bör staten ge det för dess miljöarbete.

I dag går omkring 80 procent av jordbruksstödet till ca 20 procent av lantbruken i EU. Systemet gynnar på många håll i andra medlemsländer rent feodala strukturer och korruption, vilket motverkar effektiviteten inom jordbruket. Rutiner för transparens och kontroll är viktiga, och i Sverige har vi också våra alldeles egna problem med it-system och utbetalningar. Regeringen har tillfört extra resurser och tillsatt en styrelse vid Jordbruksverket, men det verkar nu som att helt nya grepp behöver tas inför nästa stödperiod. Stödet måste utvecklas så att också småbrukare och grönsaksodlare kan främjas. Vi behöver satsa på mer diversifierat lantbruk och fler förädlingsföretag kopplade till lantbruket.

Vi behöver öka fokus på att hävda naturbetesmarkerna, och arealen naturbetesmarker måste fördubblas. Vi kan inte fortsätta med den storskalighet och den strukturrationalisering som faktiskt är en av orsakerna till att många lantbrukare lägger ned.

Häromdagen presenterade LRF och Fossilfritt Sverige sin färdplan för lantbruket. Det är oerhört glädjande att se att det nu finns ambitioner att göra sig kvitt fossil energi inom jordbruket till 2030. Färdplanens mål måste naturligtvis bli en beståndsdel av den nya jordbrukspolitiken.

Ekonomisk hållbarhet i jordbruket är viktigt för att vi ska få en växande lantbruksnäring i Sverige. Centerpartiet har i talarstolen i dag sagt att alla företag i livsmedelskedjan måste ha konkurrenskraftiga villkor. Gott så! Jag vill särskilt lyfta fram det ekologiska lantbruket i detta sammanhang. Det är allvarligt att förutsättningarna och konkurrensvillkoren för det svenska ekolantbruket är betydligt sämre än i våra grannländer.

Ekologiska brukningsmetoder har mycket stora miljöfördelar, och de ligger i världsklass när det gäller djurvälstånd och antibiotikafrihet. Det ekologiska lantbruket kan stå modell för lösningar som även gynnar konventionellt lantbruk framåt. 5 000 bönder i Sverige bedriver ekologiskt lantbruk, och det är viktigt att vi sätter deras konkurrenskraft i fokus.

En kartläggning som Ekologiska Lantbrukarna gjort visar att svenska ekobönder får långt mindre ersättning än ekobönder i våra grannländer. Ekomarknaden växer internationellt sett, och för att svenska ekobönder ska kunna verka på denna växande marknad är det viktigt att villkoren är rättvisa.

I dag är det mjölkens dag, fru talman. Det är en dag som skapades av FN för att uppmärksamma mjölkens värde som livsmedel. Sveriges Mjölkbönders styrelse skrev häromdagen en debattartikel i Aftonbladet som skulle ha fått Astrid Lindgren att vända sig i sin grav.

Beteskravet är en alldeles för viktig djurvälstånds- och djurhälsofråga för att det kravet ska tas bort och ersättas med lösgående djurhållning. Beteskravet medför också andra fördelar, till exempel ett öppet landskap. Det här kan man läsa i en rapport från Jordbruksverket förra året. Miljöpartiet instämmer helt i detta och kan lägga till att den biologiska mångfalden gynnas kraftfullt av beteskravet. Svensk Mjolk och deras företrädare borde vara stolta över den svenska djurvälstånden och borde fortsätta vilja sälja produkter med mervärde i stället för att utveckla en djurindustrimässig produktion efter internationella förebilder.

Fru talman! Det har varit en oerhört intressant diskussion i dag, och jag skulle ha velat begära många repliker. Nu hoppas jag att någon har begärt replik på mig.

Anf. 29 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Maria Gardfjell, för ditt anförande! Det var roligt att du nämnde mjölkens dag. Den hade vi tänkt ha i riksdagen i dag, men det blev tyvärr inte av med tanke på coronaviruset med mera. Jag tror att FN:s Mjölks dag är den 1 juni, men mjölkens dag i riksdagen är faktiskt instiftad av mig och Kristdemokraterna. Rätt ska vara rätt.

Livsmedelsstrategin tycker jag är en röd tråd i vad de flesta talat om här i dag. Jag vill ändå fråga lite om den.

Livsmedelsstrategin antogs med brett stöd här i Sveriges riksdag. Jag tycker själv att det är viktigt och positivt för svensk landsbygd att vi har antagit den.

Låt oss titta på vad som har hänt, till exempel med lönsamheten. En grundsten i detta är att lönsamheten ska öka, konkurrenskraften ska stärkas och självförsörjningen med livsmedel ska öka. Som jag var inne på i mitt anförande kan vi på alla tre punkter checka av icke godkänt.

Min fråga till ledamoten är hur hon tycker att regeringen har handskats med livsmedelsstrategin. Vi ser ju att på punkt efter punkt är det icke godkänt.

Anf. 30 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Livsmedelsstrategin kom ju till efter att många partier, däribland Miljöpartiet, drev på om att Sverige behöver en livsmedelsstrategi.

Det är oerhört viktigt att komma ihåg att förra mandatperioden – jag fick inte vara med, för jag var inte här i riksdagen då – var många partier

ense om livsmedelsstrategin, och de kunde enas om de långsiktiga planerna. Alla förändringar kan ju inte ske över en natt eller ens över en månad eller ett år – eller två år eller tre år. Det är stora förändringar som behöver ske och fungera långsiktigt. Vi behöver en långsiktigt hållbar omställning av hela synsättet på livsmedel.

Jag är glad att framför allt Anders Wijkman, som tidigare varit kristdemokrat, drev på kraftigt för att få in självförsörjningsgraden och självförsörjningsfrågorna i livsmedelsstrategin. De kom in i ett sent skede, och det gjorde att de texterna är ganska kortfattade. Efter det som miljö- och jordbruksutskottet jobbar med nu, att titta mer noggrant på sårbarheten i jordbruket, tycker jag att vi borde ta ett lite större initiativ att vara med och utveckla de delar av livsmedelsstrategin som handlar om just självförsörjningsgraden och sårbarheten där.

Jag är också mån om att det ska gå snabbare. Jag kan tänka mig att det finns vissa moment i livsmedelsstrategin som gör att jordbruk läggs ned, till exempel det ensidiga fokuset på ökad strukturrationalisering.

Anf. 31 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! I sitt anförande talade ledamoten om att vi behöver ha ett levande lantbruk och fler mjölkbönder. Men med facit i hand ser vi att det är precis tvärtom. Det slutar fem mjölkbönder varje vecka.

I livsmedelsstrategin står det att lönsamheten ska öka. När jag talar med bönder – vilket jag vet att också ledamoten är ute och gör – hör jag hela tiden ett mantra som jag känner att man inte bara säger utan också menar: Lönsamheten måste öka. Lönsamheten för jordbruket måste öka.

Jag tycker att det är intressant att höra ledamoten säga att det kanske inte har gått så fort som ledamoten verkar vilja. Det tycker jag är sunt, för med facit i hand kan man inte vara nöjd när man ser att vi är det enda land i Europa där mängden invägd mjölk minskar och antalet mjölkbönder minskar med fem varje vecka.

Vi har en miljöbalk som jobbar emot jordbruket. Sverige är mig veterligen det enda land där man klassar jordbruk som miljöfarlig verksamhet. Är detta något som du, Maria Gardfjell, kommer att jobba för att ta bort? Det som står i miljöbalken kan ju inte vara rätt. Det kan inte vara rätt att bönder som till exempel går till mjölkgruppen tänker att det är farlig verksamhet. Tänker ledamoten förändra det?

Anf. 32 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Det finns lantbrukare som hanterar stora mängder bekämpningsmedel. De behöver ha ordning och reda på sin gård för att det inte ska bli läckage. Man kanske har annan storskalig verksamhet; man kanske har tankar med diesel och så vidare. Det är klart att lantbruksföretag precis som alla andra företag som har sådan verksamhet ska kontrolleras av våra miljömyndigheter. Det står också i miljöbalken att även lantbruk ingår bland de företag där man ska utföra sådan kontroll.

Det innebär inte att allt som en lantbrukare gör skulle vara miljöfarlig verksamhet. Det är en idé som Magnus Oscarsson har hittat på här i riksdagens kammare, en storstadsidé.

Jag tycker att det är viktigt att öka fokus på att få ett mindre sårbart jordbruk, mer resiliens och robusthet och en bättre framtid för det svenska jordbruket. Därför behöver vi lyfta fram vissa strategiska frågor i debatten.

En sådan fråga försökte jag lyfta fram – den om bevarandet av åkermarken. En annan viktig fråga är just hur lantbrukare kan fortsätta verka.

Det finns många olika orsaker till att mjölkbönderna blir färre. Delvis köps de upp. Det blir större enheter och större gårdar – med större problem på vissa sätt. Men de korna och de markerna finns fortfarande under hävd. Det finns andra som lägger ned helt och hållet, som inte klarar av generationsväxlingen. Sedan finns det naturligtvis de som har ekonomiska problem av olika slag. Jag tycker att vi ska ta större ansvar för det.

Anf. 33 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det sas mycket bra i anförandet. Det finns många bra visioner om vart vi ska. Däremot brukar vi inte alltid vara överens om hur vi kommer dit. Men jag tyckte att det fanns många bra inspel och många viktiga saker som lyftes upp i anförandet.

En sak som jag tänker på just nu är att vi ska använda de rätta orden, för annars får vi en snedvridning av debatten. Vi pratar inte om bekämpningsmedel i jordbruket, utan vi pratar om växtskyddsmedel. Det är viktigt, fru talman.

I anförandet lyfte ledamoten upp detta med åkermarkens användande och den minskande mängden åkermark. Jag hörde också att man vill stärka skyddet för åkermarken. Då skulle jag vilja få förklarat vad man menar med att stärka skyddet, för det finns ju också en äganderättslig bit i detta.

I dag finns det till exempel lantbrukare som vill stycka av en tomt på åkermark för att kunna göra en generationsväxling, för att den avgående generationen vill bygga ett hus någonstans på gården, men blir nekade på grund av att det är byggnation på åkermark. Detta medan till exempel kommuner exploaterar väldigt hårt på åkermarken. Det finns alltså en äganderättslig bit i detta, och jag skulle vilja höra resonemanget kring vad man faktiskt menar med stärkt skydd av åkermarken.

Sedan brukar vi alltid ha en diskussion om den ekologiska odlingen. Den lyftes upp också här i dag. Eftersom det nämndes att man är för mycket större statliga subventioner till den ekologiska odlingen skulle jag bara snabbt vilja fråga om det verkligen är så vi ska ha det. Om den nu är så förträfflig, den odlingen, ska den då inte klara att stå på egna ben?

Anf. 34 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag lyfter fram att konkurrensvillkoren för det ekologiska lantbruket behöver vara likartade mellan de olika länderna. Här är det väldigt stor skillnad. I exempelvis Tyskland kan en ekologisk lammgård få 135 000 kronor mer i ekostöd jämfört med en liknande gård i Sverige. I Finland är ersättningen nästan 100 000 kronor högre och i Danmark 85 000 kronor högre. Eftersom svenska lantbrukare verkar på denna marknad med ekologiska produkter i EU är det viktigt att villkoren är rättvisa.

Jag tycker också att det är viktigt att peka på att de målsättningar vi har i livsmedelsstrategin gällande ekologisk mat i offentlig upphandling har lett till att vi har ökat andelen svensk mat i den offentliga sektorn. De offentliga restaurangerna har 60 procent svensk mat och de privata restaurangerna ca 10 procent. Här behöver vi naturligtvis se vad vi har lyckats med tack vare det ekologiska lantbruket och satsningarna på det.

När det gäller kemiska bekämpningsmedel är detta ett samlingsbegrepp för både växtskyddsmedel och insektsmedel och liknande. Från när-

ingens och det konventionella jordbrukets sida talar man naturligtvis inte så gärna om kemiska bekämpningsmedel utan använder hellre det finare ordet växtskyddsmedel, för det låter snällare. Men detta är onekligen fortfarande ett stort problem.

Jag kommer gärna tillbaka till jordbruksmarken i mitt andra svar.

Anf. 35 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Växtskyddsmedel utgörs av herbicider, pesticider och fungicider. Det är detta vi använder oss av i odlingen.

Jag hoppas få höra lite mer resonemang kring skyddet av åkermarken.

Jag menar också att även om övriga europeiska lantbrukare kanske har ett högre stöd för den ekologiska produktionen borde det vara lika, så att vi har samma stöd för ekologiskt och konventionellt över hela EU. Det var så jag tänkte; jag tänkte inte bara på hur det ser ut i Sverige. Borde vi inte jobba för att det ska vara likvärdigt över hela EU?

Det finns både för- och nackdelar med båda typerna av produktion – det ser vi gång på gång i olika forskningsresultat. Livsmedelsverket och andra myndigheter har tagit fram rapporter både om nyttigheten hos de olika produktionsmetoderna och om mängden biologisk mångfald.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi hela tiden balanserar debatten och inte favoriserar någon. Det blir väldigt märkligt när vi i våra offentliga dokument sätter upp produktionsmål för det ena eller det andra. Varför kan vi inte låta marknaden få bestämma själv? Vi ser ju till exempel att efterfrågan på ekologisk produktion just nu sjunker för många produkter.

Anf. 36 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! I Sverige finns 5 000 ekologiska lantbrukare. Jag förstår inte varför Moderaterna är ett av de partier som vill göra det svårare för dem att fortsätta med sitt lantbruk och fortsätta försörja Sveriges befolkning med goda livsmedel som ger stora extra möjligheter att få en bättre miljö.

När det gäller skyddet av åkermarken är det oerhört viktigt, tycker jag, att vi tar ett tydligare grepp. Ungefär 600 hektar åkermark, god jord, försvinner varje år. Hur rimmar detta med att vi ska kunna satsa på mer produktion av mat i Sverige? Det rimmar inte alls, i själva verket. Här behöver vi verkligen se till att de formuleringar som finns om samhällsviktig verksamhet i plan- och bygglagen ses över så att det är samhällsviktig verksamhet att bevara åkermark att producera mat på.

(forts. § 8)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 7 Frågestund

Anf. 37 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av infrastrukturminister Tomas Eneroth, statsrådet Anders Ygeman, statsrådet Peter Eriksson och kultur- och demokratiminister Amanda Lind.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Infrastrukturminister Tomas Eneroth besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Stöd till flygbranschen

Anf. 38 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Min fråga är till infrastrukturministern.

SAS har meddelat att de ställer in 2 000 flyg under mars och förhandlar med sina anställda om sänkt arbetstid. BRA ställer in avgångar i inrikestrafiken. Norwegian ställer in 3 000 avgångar mars till juni. Det globala tappet för flygbranschen beräknas vara någonstans mellan 600 miljarder och 1 070 miljarder kronor. Situationen är redan nu mycket värre för flygbranschens räkning än vid 11 september eller askmolnet. Effektiva åtgärder måste vidtas snabbt för att vitala transporter ska säkras under och efter krisen.

Vad tänker regeringen göra konkret för att stötta flygbranschen genom den här krisen?

Anf. 39 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Maria Stockhaus, för frågan!

Precis som sägs är den kris vi nu ser till följd av smittspridningen av corona en stor utmaning för flyget. Det är klart att när transporter ställs in innebär det en stor utmaning, inte minst för flygbranschen som redan tidigare var hårt pressad. Och som redovisas här är det en utmaning inte bara för SAS, BRA eller Norwegian utan också för flyget internationellt.

Från regeringens sida har vi haft en hög beredskap för flera olika scenarier. Efter samråd med oppositionen kunde vi redovisa ett antal generella insatser som är nog så viktiga för flygbolagen, som korttidsarbete och uppskjutna arbetsgivaravgifter.

Jag avser att ha överläggningar i morgon med flygbranschen och dess aktörer för att skaffa mig en bättre bild av vilka insatser som mer specifikt kommer att behövas just för flygbranschen och den utmaning den står inför.

Anf. 40 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Krisen drabbar i det här läget flyget hårdast av transportslagen, men hela transportnäringen kommer att påverkas av den.

I Danmark och Norge pågår sedan ett tag tillbaka krissamtal mellan transportnäringen och regeringarna. Infrastrukturministern har bjudit in flygbranschen till möte, men det här kommer ju att påverka hela transportnäringen.

Min fråga är: Varför vaknar regeringen så här sent? Varför har man inte kallat till möte tidigare?

Prot. 2019/20:86
12 mars

Frågestund

Anf. 41 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Vi vaknar inte sent. Vi har en kontinuerlig dialog med hela transportbranschen. Men givet utvecklingen kände jag att det var viktigt att samla flygets olika aktörer, myndigheter, fackliga organisationer och branschens företrädare. Motsvarande kommer också att ske med flera andra av de olika branscherna inom transportsektorn. Naturligtvis har vi en kontinuerlig dialog med flera av aktörerna inom transportsektorn.

Det är ingen tvekan om att den här krisen påverkar transportsektorn, och den behöver stå stark i ett läge där vi kommer att behöva mer transporter framöver.

Beredskapslager för sjukvårdsutrustning

Anf. 42 CLARA ARANDA (SD):

Fru talman! Situationen med spridningen av covid-19 är mycket allvarlig. Antalet smittade i Sverige fortsätter att öka, och risken för spridning av coronaviruset har nu höjts till mycket hög. Sveriges beredskap prövas nu i ett skarpt läge.

Vi har en allvarlig situation när det gäller sjukvårdsutrustningen, då det inte finns några beredskapslager ute i våra regioner. Enligt uppgifter från Socialstyrelsen hoppas man nu på avtal inom två veckor, men en leveranstid kan inte garanteras. Den ökade efterfrågan på materiel borde ha varit en självklar del i vår beredskap. Därför är det angeläget att regeringen nu redogör för varför det inte finns beredskapslager för skyddsutrustning och att statsrådet även redogör för hur vi ska säkerställa att skyddsutrustning ska finnas på plats ute i våra regioner.

Anf. 43 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Clara Aranda, för frågan!

Naturligtvis är det viktigt att man har rätt beredskap, inte minst när det gäller skyddsutrustningen. Den är otroligt viktig i ett läge där sjukvården kommer att behöva göra fler provtagningar givet utvecklingen med ökad smittspridning. Då finns det naturligtvis ett stort ansvar för regioner som sjukvårdshuvudmän att säkerställa att man har rätt tillgång på sjukvårdsutrustning.

Det pågår också ett arbete på europeisk nivå med gemensamma upphandlingar för att säkerställa att vi inom Europa har rätt tillgång till skyddsutrustning.

Det här är en fråga som är av högsta prioritet, inte bara för regeringen utan naturligtvis också för Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner, med det ansvar man har för att se till att sjukvården nu får de allra bästa förutsättningarna att möta den utmaning som det innebär med fler smittade.

Anf. 44 CLARA ARANDA (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Med all respekt för den allvarliga situation som vi befinner oss i nu kvarstår faktumet att det krävs en förbättrad beredskap och framför allt en översyn av myndigheternas mandat att ge direktiv till regioner vad gäller exempelvis omfördelning av materiel.

Därför undrar jag om det är statsrådets uppfattning att det finns skäl att se över aktuella myndigheters mandat att ge tydligare direktiv för en mer effektiv och säker hantering.

Anf. 45 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! I den utveckling vi ser ska man vara prestigelös och se om det finns skäl att förstärka myndigheters mandat eller dra andra erfarenheter när det gäller den pågående krishanteringen. Men det som är viktigt är framför allt att vi agerar nu, och det gör regeringen, ansvariga myndigheter och sjukvårdshuvudmän.

Just nu är fokus på att förhindra smittspridningen utifrån de scenarier vi ser utvecklas. Vi gör resoluta insatser för att förhindra smittspridning.

En miljölåstbilspremie

Anf. 46 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Även min fråga går till statsrådet Tomas Eneroth.

Klimatpolitiska rådet har i dag lämnat sin bedömning av regeringens och även Centerpartiets och Liberalernas klimatpolitiska handlingsplan. En kritik som kommer fram är att det ibland är lite otydligt och att man inte kommer fram med de åtgärder som behövs. En av de åtgärder som *har* kommit fram, och som *har* beslutats i budgeten 2020, är en miljölåstbilspremie.

Min fråga till Tomas Eneroth är: När får vi egentligen se förordningarna så att vi kan börja betala ut pengar? Det är av allra största vikt att de kommer på plats, gärna nyss.

Anf. 47 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Rickard Nordin, för frågan!

Det är sant att Klimatpolitiska rådet har lämnat sin redovisning i dag, och det är bra. Det var ju vi som påbörjade det arbetet, där vi självpåtaget ska se till att vi matchas med de väldigt höga ambitioner vi har i Sverige att möta klimatutmaningen – för transportsektorn 70 procent reducering fram till 2030. Det innebär att vi gör stora insatser för elektrifiering, för biodrivmedelsinblandning och inte minst också för ett effektivare transportsystem. Då använder vi flera olika verktyg, och ett av dem är en ellastbilspremie.

Det pågår beredning i Regeringskansliet. Alla insatser som vi nu arbetar med, från bonus–malus till olika former av stimulanser för att påskynda utvecklingen, bereder vi så snabbt som möjligt.

Anf. 48 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Jag tror att jag och Tomas Eneroth är överens om nästan allt här. Men det är inte en ellastbilspremie utan en miljölåstbilspremie

eftersom den kan gå även till andra drivmedel. Jag tror att statsrådet ska läsa på en vända till.

Nu har det gått ganska lång tid sedan vi antog budgeten. Att vi fortfarande i mars månad väntar på det här är ett ganska stort problem. Många vill göra sina investeringar och komma ut med det här. Det gäller framför allt den flytande gasen som är ett bränsle på frammarsch.

Finns det någon indikation på när vi kan få se det?

Anf. 49 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Rickard Nordin!

Jag tror att vi är helt överens om att alla stimulansåtgärder som ser till att vi snabbare ställer om fordonsflottan är bra och att det är viktigt att de kommer fram så skyndsamt som möjligt. Vi bereder den här frågan så snabbt vi bara kan, precis som elbusspremien – det var där elen kom in. Det är nämligen viktigt att vi klarar omställningen snabbt.

Det är också viktigt att ge besked till de åkerier som står i ett läge där de ska avgöra vilken typ av fordonsflotta de ska ha framöver.

Investeringar i sjöfarten

Anf. 50 JESSICA THUNANDER (V):

Fru talman! Min fråga går till Tomas Eneroth.

Farledsavgifterna har de senaste åren präglats av höjningar och har blivit mycket mindre miljöstyrande än tidigare. Sjöfart är det fraktsätt som bär mer än sina egna kostnader. Farledsavgifterna är dessutom negativa för inlandssjöfarten. Bland annat detta har lett till en drastisk minskning av till exempel Vänersjöfarten.

Regeringen har som mål att flytta gods från väg till järnväg och sjöfart för att uppnå klimatmålen. Men avgifterna styr snarare åt det andra hållet.

Kommer ministern att vidta några åtgärder för att vi ska få en långsiktig, hållbar finansiering av sjöfartens infrastruktur och för att ge den förutsättningar att växa, både vid våra kuster och i inlandet?

Anf. 51 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Jessica Thunander!

Faktum är att det är precis det regeringen gör. Vi skapar nu långsiktiga förutsättningar för sjöfarten i Sverige och går från en ganska otydlig eller för delen osynlig styrning från tidigare regeringar till att tredubbla investeringarna i farleder, till att dubbla forskningsinsatserna för just sjöfarten och till att dessutom genom tonnageskatten kraftigt öka inflaggningsen av svensk sjöfart. Nu har vi också en nationell samordnare för inrikes och kustnära sjöfart.

En viktig del i det är att vi har farledsavgifter som finansierar Sjöfartsverkets verksamhet. Det är tillsammans med hamnavgifter den kostnad som näringen får bära för den service och det åtagande som Sjöfartsverket har framöver.

Det är viktigt att Sjöfartsverket har en stabil ekonomi men också att vi fortsätter att stärka sjöfartens förutsättningar. Och allvarligt talat har det sedan den här regeringen tillträdde varit en ordentligt positiv utveckling för sjöfarten.

Anf. 52 JESSICA THUNANDER (V):

Fru talman! Jag håller med om att alla de sakerna är jättebra. Men det var inte det som var frågan. Den handlade om farledsavgifterna.

Farledsavgifterna höjs årligen och har enligt branschen blivit mycket mindre miljöstyrande. Det beror bland annat på många fler och olika kriterier. Många känner att de inte får någon kompensation för att de satsar på miljöåtgärder på sina fartyg. Därmed vågar de inte heller investera i den utsträckning som de skulle vilja.

Anf. 53 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Jessica Thunander!

Det är sant. Jag ville ändå ge den bakgrundsbeskrivningen. Det är nämligen en positiv utveckling för sjöfarten. En viktig del har varit att ta ansvar för Sjöfartsverkets ekonomi genom de höjda farledsavgifterna.

Jag är öppen för att i kommande revidering titta på om farledsavgifter kan bli mer klimatstyrande. Det är en dialog som jag för med sjöfartens olika aktörer. Regeringen kommer naturligtvis att arbeta för allt som styr mot att ställa om sjöfarten ännu mer och mot att använda den i större utsträckning, var så säker.

Värnandet av barns rättigheter

Anf. 54 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! ”Lilla hjärtat” Esmeralda fick inte fylla fyra år. Hennes levnadsöde lämnar ingen oberörd. Ett litet barn rycktes upp från sin trygghet, från sina familjehemsföräldrar och syskon, de som var hennes familj. ”Lilla hjärtat” hade bott hos dem i hela sitt liv. Men det bestämdes att hon skulle bo med sina biologiska föräldrar som var främlingar för henne. Tiden som följde ledde till det värsta som kan hända. Hon dog.

Att sätta barns bästa i främsta rummet innebär att biologiska föräldrars rättigheter får stå tillbaka. Vi kristdemokrater har länge krävt en förändring, men den utredning som 2012 tillsattes av Maria Larsson fullföljdes inte av de socialdemokratiska ministrarna som följde efter henne. Och våra motioner i frågan sedan 2014 har avslagits.

Är regeringen nu beredd att skyndsamt ta fram de lagändringar som är nödvändiga för att barns bästa på riktigt ska sättas i främsta rummet också i dessa situationer?

Anf. 55 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Camilla Brodin, också för engagemanget!

Det är otroligt viktigt att barns bästa sätts i första rummet. Det är också ett av skälen till att den här regeringen har varit drivande för att barnkonventionen ska implementeras i svensk lagstiftning. Barnens bästa ska komma först.

En rad förslag i den utredning som Maria Larsson tillsatte och som det refereras till har också genomförts, dock inte alla. Det har nämligen funnits olika uppfattningar, inte minst från olika remissinstanser.

Regeringens utgångspunkt är att stadigt stärka barnperspektivet. Socialministern har också nyligen aviserat ett antal ytterligare insatser. Det är helt nödvändigt att barnens bästa ska sättas i första rummet.

Anf. 56 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret.

Jag är glad att regeringen, alltför sent men ändå, är villig att samtala med andra partier i syfte att få en bred enighet om viktiga lagändringar. På det sättet har jag uppfattat de beslut som ändå har tagits i socialutskottet.

Vi kristdemokrater kommer att noga följa frågan. Och vi har återigen lämnat förslag som just nu förbereds i socialutskottet.

Anf. 57 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Camilla Brodin!

Jag tror att det är helt avgörande att vi framöver har en bred gemensam samsyn i lagstiftningen om barns rätt. Men vi ska också ha respekt för den svåra avvägningen mellan å ena sidan föräldrars möjlighet till återanknytning och å andra sidan socialtjänstens och inte minst fosterhemmens ansvar.

Det är klart att det är en komplex reglering. Men det finns ingen tvekan om att barnens bästa måste sättas i första rummet.

Coronavirusets effekter på flygbranschen

Anf. 58 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Tomas Eneroth.

Coronaviruset slår hårt mot många branscher i Sverige, särskilt inom transportsektorn. Risken är stor för betydande ekonomiskt bortfall och att man måste säga upp personal.

Jag tänker fokusera på det utsatta läget för flyget. Flygbolagen och de regionala flygplatserna var redan efter nedgången 2019 i ett kärvt ekonomiskt läge. Det har nu förändrats dramatiskt på grund av coronaviruset.

Sverige är beroende av fungerande flyg, både för att hålla ihop Sverige och för att kunna bedriva internationell handel. Därför vill jag ställa två frågor till statsrådet. Vilka åtgärder planerar statsrådet att vidta för att underlätta för den svenska flygbranschen så att den överlever coronautbrottet? Och sker det någon samordning av åtgärder inom Norden och inom EU?

Anf. 59 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Helena Gellerman!

Jag delar verkligen engagemanget för flyget. Det är en mycket tuff utmaning som flyget står inför i och med den kris som vi har just nu. Regeringens huvudprioritering nu är givetvis att hantera smittspridningen och sätta folkhälsan främst. Men vi gör också insatser för att minska skadeverkningarna till följd av coronakrisen. Bra exempel på det är korttidsarbete som kan träda i kraft redan den 1 maj och för den delen anstånd med arbetsgivaravgifter och andra sociala avgifter. Det kommer att vara viktigt också för flygets aktörer.

Jag har också samlat flygets aktörer i morgon för att lyssna in flygbranschens utmaningar. Jag har även samarbete och samtal med de nordiska kollegorna. Och jag vet att kommissionären har aviserat ett gemensamt sammanträde med infrastrukturministrarna i hela EU. För att flyget ska

klara den här utmaningen behövs gemensam reglering men också koordinering av gemensamma insatser.

Anf. 60 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det är positivt att regeringen tar detta på allvar i och med att det är så viktigt för Sverige, efter viruset. Det handlar inte om de närmaste månaderna, utan detta kommer att få återverkningar under hela 2020, kanske även 2021.

Min fråga är: Hur anser statsrådet att stödet kan förändras om utbrottet blir allvarligt?

Anf. 61 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Helena Gellerman!

Det gäller att titta både på generella insatser på kort sikt och på vad detta innebär för flygets förutsättningar på lång sikt. Flyget står också inför utmaningen att ställa om till biodrivmedel eller elektrifiering. Hur har man muskler och förutsättningar att klara detta när man nu står inför en djup kris?

Den planering som regeringen arbetar med handlar om att titta på insatser här och nu men också om vad vi ska göra långsiktigt för att flyget ska ha goda förutsättningar framöver.

Rätten att utse skyddsombud inom sjöfarten

Anf. 62 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Min fråga går till infrastrukturminister Tomas Eneroth. Jag vill lyfta upp en fråga gällande arbetsmiljön för dem som jobbar till sjöss.

I dag är det fartygssäkerhetslagen som reglerar rätten att välja skyddsombud. Skyddsombuden har en nyckelroll i den svenska regleringen av arbetsmiljön, som bygger på den svenska modellen om samverkan mellan arbetsmarknadens parter.

För fartyg gäller, till skillnad från arbetsplatser i land, att arbetsgivaren i praktiken kan utse skyddsombud. En del i att förbättra arbetsmiljön inom sjöfarten skulle därför kunna vara att harmonisera lagstiftningen om skyddsombud efter landbaserade företag. Detta innebär att fackförbunden, som representerar arbetstagarna, ges rätt att utse skyddsombud. Hur ser ministern på detta?

Anf. 63 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Johan Büser!

Detta är en viktig fråga rent principiellt. Praktiskt har det fungerat relativt väl när befälhavare har utsett skyddsombud i samklang och i dialog med inte minst fackliga företrädare. Men principiellt är det viktigt att det är den fackliga organisationen och medarbetarnas, de anställdas eller löntagarnas företrädare som utser sina skyddsombud.

I den mån det ser ut att vara en konflikt med nuvarande regelverk är jag beredd att göra en översyn som kan leda till en förändring. Det är en grundläggande princip att det är de fackliga organisationerna och löntagarna som ska utse sina skyddsombud.

Anf. 64 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Den svenska sjöfarten över lag är avgörande för Sveriges konkurrenskraft och för Sverige som land. Den absolut största mängden exporterat och importerat gods transporteras till sjöss.

I spåren av coronaviruset riskerar nu handeln att drabbas hårt. Regeringen har redan satt upp ambitiösa mål för sjöfarten, också som en del av klimatomställningen.

Vilka åtgärder anser ministern har varit viktigast för sjöfarten de senaste åren, och vad anser ministern behöver göras i det läge som nu väntar?

Anf. 65 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Johan Büser!

Det är sant att det har varit en positiv utveckling för sjöfarten, vilket har varit viktigt. Genom förändringen av tonnageskatten, som gav förutsättningar för en ökad inflagging, står vi bättre rustade för den utmaning som nu finns för sjöfarten.

Med de utökade investeringar i farleder som vi gör, fördubblad forskning och andra förbättringar klarar sig sjöfarten bättre nu, med de utmaningar som finns. Men vi kommer att behöva ha samråd, precis som med flyget, om viktiga långsiktiga insatser för sjöfarten med anledning av coronakrisen.

Rättegång mot Zaida Cataláns mördare

Anf. 66 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! I dag på morgonen nåddes vi av nyheten att regeringen fattat beslut om att instifta ett stipendium till minne av Zaida Catalán. Det var en välkommen nyhet.

När Zaida blev mördad var hon på uppdrag av FN i Kongo-Kinshasa och samlade bevis mot lokala maktavares våld och övergrepp på kvinnor och unga flickor. Världen förlorade då en engagerad förkämpe för mänskliga rättigheter, inte minst för kvinnor. Många i Miljöpartiet förlorade också en nära vän. Att stärka och bredda arbetet för kvinnors rättigheter är otroligt viktigt, och därför är stipendiet välkommet. Min fråga gäller dock inte stipendiet.

Frågan till biståndsministern, som var i Kongo-Kinshasa ganska nyligen, är: Hur kommer det att gå med att hitta dem som mördade Zaida? Kan vi räkna med att rättvisa skipas och att de ansvariga ställs till svars?

Anf. 67 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Tack för frågan!

Det stämmer att vi i dag har beslutat att inrätta ett stipendium. Det är Folke Bernadotteakademien som får uppdraget att mer i detalj besluta hur det ska se ut. Det är svårt att hitta en bättre representant för FN-resolitionen om kvinnor, fred och säkerhet än just Zaida Catalán.

När det gäller rättegångsfrågorna vet vi att det har varit en svår och lång process. Den är inte färdig ännu. Det finns ett stort antal människor arresterade, men det har varit en del problem på vägen. Nu tycker jag, efter samtal med både FN:s utsedda åklagare, som bidrar och försöker hjälpa

till i processen, och den politiska ledningen i landet att det finns signaler som tyder på att det finns en möjlighet ro detta i hamn och ställa de skyldiga till svars.

Anf. 68 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! Tack för svaret!

Att män ställs till svars för våld mot kvinnor är en viktig del i arbetet med att minska våldet mot kvinnor, både det vanliga våldet och det sexuella våldet. Därför vore det en ödets ironi här om man inte kan ställa män till svars för det som har hänt.

Det är positivt om det kan komma till en lösning och de ansvariga fälls. Men hur är det med FN:s roll i detta – känns det som att FN har tagit ett tillräckligt stort ansvar för att komma till rätta med att en av deras medarbetare har blivit mördad?

Anf. 69 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Det fanns en hel del kritik mot FN:s insatser till att börja med, men den nya åklagare som har tillsatts av generalsekreteraren för att biträda den kongolesiska åklagaren har gjort ett mycket bra arbete. Jag uppfattar att det går framåt nu och att det finns stora möjligheter att man kan komma till ett läge där man ställer de skyldiga till svars och sätter dem i fängelse.

Kungliga Operans framtid

Anf. 70 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Min fråga går till kulturminister Amanda Lind.

I dag har kulturutskottets ledamöter varit på ett mycket intressant verksamhetsbesök på en av de stora nationalscenerna i Sverige: Kungliga Operan, nationalscen för opera och balett. Operan har varit i bruk sedan den 18 januari 1773, då den första föreställningen gavs.

Under 1800-talet betraktades operahuset som en av de vackraste byggnaderna i Stockholm. 1898 invigdes ett nytt operahus eftersom man blev tvungen att riva det gamla då det var för litet. Nu är också detta hus för litet.

I dag arbetar ca 520 personer i hundratalet olika yrkesgrupper inom verksamheten, som har totalt drygt 300 000 besökare, varav ungefär 50 000 barn och unga. Operahuset vid Gustav Adolfs torg i Stockholm är i dag ingen modern anläggning, utan den behöver restaureras. Alternativt behöver det byggas en ny.

Min fråga till kulturministern är: När får Sverige en ny, alternativt nyrenoverad, nationalscen?

Anf. 71 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! År 2013 gav den dåvarande regeringen Statens fastighetsverk i uppdrag att i nära samarbete med Operan utreda om den nuvarande byggnaden kan leva upp till de krav som en nationalscen för opera och balett tarvar.

Det är ett hus med många höga kulturarvsvärden. Vi vet att det nuvarande operahuset har stora bekymmer när det gäller basala saker som

arbetsmiljö och tillgänglighet. Efter olika steg i processen tog Regeringskansliet i april 2019 emot en hemställan från Statens fastighetsverk om att gå vidare med att skapa en ny opera i Operan. Det enkla svaret är att vi fortsätter att bereda denna fråga inom regeringen.

Prot. 2019/20:86

12 mars

Frågestund

Sveriges bistånd till Turkiet

Anf. 72 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Turkiet bedriver sedan någon vecka tillbaka hybridkrig mot Europa. Den högerextrema och ultranationalistiska organisationen Grå vargarna, som i praktiken fungerar som Erdoğans ungdomsförbund, hotar och hetsar migranter som inte själva vill fly till Grekland. Samtidigt organiserar den turkiska militären regelrätt människosmuggling.

Samtidigt fortsätter Europa att betala ut bistånd som syftar till att stärka den turkiska ekonomin genom stöd inom bland annat handel, transport, energi, konkurrenskraft, företagande med mera.

Jag vill därför fråga biståndsministern varför han tycker att detta stöd ska fortsätta. Varför ska vi spendera skattekonor för att stärka en auktoritär semidiktatur som aktivt undergräver vår egen säkerhet? Då syftar jag alltså inte på den delen av biståndet som går till migranter i Turkiet utan specifikt det stöd som går till den turkiska ekonomin.

Anf. 73 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Frågan som Ludvig Aspling tog upp rör också migranter. Vi har en situation där Turkiet har tagit emot 4 miljoner migranter under de senaste åren från Syrienkriget. Det har skett med stort stöd från Europa och EU.

Sverige har också ett bistånd, inte till Turkiets regering och regim utan snarare till människor som jobbar med mänskliga rättigheter och bedriver en opposition där.

EU:s insatser bedrivs på flera plan. Men de rör också till viss del ekonomisk utveckling i landet. Anledningen till det är att man vill stärka samarbete och handel med länder runt Europa.

Jag kan bara hålla med om att utvecklingen i Turkiet när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter är mycket bekymmersam och ger anledning att fundera över vilka samarbeten som vi ska ha framöver.

Byggstart för skånska järnvägsprojekt

Anf. 74 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är mycket välkommet att så många svenskar vill resa med tåg. Därför är det mycket viktigt att bygga ut järnvägen i Sverige.

I södra Sverige har vi två mycket viktiga järnvägsprojekt. Det handlar om att bygga dubbelspåret mellan Ängelholm och Helsingborg samt nya spår mellan Flackarp och Lund. Allt är i praktiken klappat och klart för dessa viktiga projekt. Detaljplan är klar, upphandling är färdig, stationslägen är klara. Kommunerna är verkligen på tårna och vill ha dessa projekt färdiga. Det enda som saknas är ett byggstartsbeslut från regeringen. Men inget sådant beslut kommer. Nu har det gått så långt att Trafikverket över-

väger att helt stoppa dessa projekt. Det vore helt förödande. Då kan vi förlora flera år innan detta blir klart.

Därför vill jag fråga infrastrukturministern: När avser regeringen att fatta beslut om byggstart för järnvägsprojekten Ängelholm–Helsingborg och Flackarp–Lund?

Anf. 75 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för frågan. Det är sant som det sägs att det nu sker rekordstora investeringar i järnvägen. Det är den största järnvägssatsningen i modern tid, och det är i en tid när vi behöver ställa om transportsektorn till klimatsmarta transporter. Denna regering gjorde, inte minst i den förra nationella planen, en stor satsning på att bygga ut järnvägen, och det kommer att behöva göras under lång tid framöver. Det är naturligtvis inte aktuellt att avbryta de projekt som ligger i nationell plan. De ska genomföras. Vad det nu handlar om är bara den formella hanteringen av byggstartsbeslut. De bereds i Regeringskansliet, och vi kommer att fatta beslut om byggstarter framöver.

Tidsplan för beredningar i Regeringskansliet

Anf. 76 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Min fråga går också till Tomas Eneroth. Jag har tre ganska spännande artiklar här. De hänger till stor del ihop med det som tidigare talare var inne på, nämligen att det i dag finns ett tiotal projekt som är färdiga. Man väntar på besked. Enligt både tidningar och vad som sas i tidigare anförande bereds de i Regeringskansliet.

Jag har tidigare i en interpellationsdebatt frågat om vad som händer med den nationella planen då den ska vara färdig 2022. Jag fick då beskedet att det bereds i Regeringskansliet. Tidigare här togs flygfrågor upp. Jag uppfattade svaret som att, med undantag för ett möte i morgon, de bereds i Regeringskansliet.

Då undrar jag, vän av ordning: Blir alla beredningar i Regeringskansliet snart färdiga?

Anf. 77 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Magnus Jacobsson för frågan. Det är klart att beredningarna blir färdiga. Faktum är att det är denna typ av beredningar som resulterade i den största järnvägssatsningen i modern tid – investeringar på 700 miljarder kronor, en tredubbling av insatserna i farlederna eller för den delen alla de jätteinvesteringar som just nu sker i svensk transportsektor.

Det är klart att frågor och ärenden ska beredas ordentligt. Vi ska säkerställa att det finns bra underlag innan vi fattar beslut. När det gäller byggstarter är detta viktiga insatser i den nationella planen, och självklart ska dessa projekt genomföras.

Däremot ska vi se till att beslut även om byggstarter ska hanteras i laga ordning och beredas ordentligt innan beslut fattas av regeringen.

Anf. 78 EVA LINDH (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Anders Ygeman.

En väl fungerande sjukvård som vi kan känna oss trygga med är otroligt viktig för oss alla. Det är mycket som behöver fungera för att sjukvården ska vara bra. Något som vi inte talar om så ofta men som faktiskt är avgörande är hur digital information till exempel mellan den kommunala hemsjukvården och hälso- och sjukvården kan överföras. Jag får ibland signaler om att detta inte fungerar överallt och att det finns svårigheter.

Min fråga till statsrådet är om han kan ge exempel på hur man kan förbättra förutsättningarna, och om det i så fall kan handla om lagstiftningsförändringar eller om det finns andra saker som behöver göras för att detta ska kunna fungera bra. Det är viktigt att man kan överföra information mellan olika delar av vården för att patienterna ska få en så bra sjukvård som möjligt.

Anf. 79 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tackar Eva Lindh för frågan. Detta är någonting som en del av huvudmännen inom hälso- och sjukvården arbetar med. De vill såklart ha så effektiva utbyten av rutiner och information som möjligt. Oftast handlar det inte om lagliga hinder, utan det handlar om att få rutiner och samspel att fungera och att de programvaror som man använder sig av för att utbyta information fungerar. Men det kan också i en del fall finnas lagtekniska skäl. Då har vi en pågående dialog med SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, om hur vi ska kunna undanröja sådana hinder så att vi får den absolut mest effektiva sjukvården för våra skattepengar.

Förbudet mot större allmänna sammankomster

Anf. 80 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till kultur- och demokratiministern.

Regeringens beslut om förbud mot sammankomster med fler än 500 personer är ett klokt och nödvändigt beslut mot bakgrund av den snabba utbredningen av coronaviruset.

I dag har jag mötts av frågor från arrangörer och evenemangsansvariga. De jobbar nu hårt för att säkerställa att beslutet följs.

Det verkar finns ett visst utrymme för tolkning av siffran 500. Då tänker jag att det är bra att passa på att här i kammaren vara mycket tydlig med det. Frågan är om medarbetare, artister etcetera ingår i de 500, det vill säga alla som finns under samma tak. Stora föreställningar och evenemang kan innefatta ett stort antal nyckelpersoner. Upp till 100 personer kan jobba med en föreställning för att den över huvud taget ska kunna genomföras.

Jag vill alltså ha ett förtydligande om de 500, så att man slipper spekulera.

Anf. 81 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag har respekt för att det uppkommer frågor i en sådan situation. Detta beslut var, precis som Lotta Finstorp säger, nödvändigt för

att vi ska kunna förhindra effekterna av coronaviruset och smittspridningen. Min bild är att arrangörer och kultur- och idrottsaktörer sluter upp bakom detta och är helt med på att de tillsammans ska hantera denna svåra situation.

Det är klart att det kan uppstå frågor. Jag tror dock inte att jag ska ge mig på att göra en sådan tolkning här. Man får i stället vända sig till Justitiedepartementet som har utfärdat denna förordning. Men jag kan konstatera att till exempel Världscupen i Åre har ställts in på grund av både publiktillströmning och andra aktörer som besöker Åre. Det handlar inte bara om publik utan även till exempel om ackrediterade medier som rör sig i publiken. Men jag tror alltså att det är bäst att vända sig till ansvarigt departement i denna fråga.

Migrationskrisens följder för Sverige

Anf. 82 JENNIE ÅFELDT (SD):

Fru talman! Krisen längs den grekiska gränsen fortsätter. Nu ser vi i olika medier bilder av hur turkisk militär bussar migranter mot den grekiska gränspoliserna. Statsminister Stefan Löfven säger att det skulle bli fullständigt ohållbart om migranterna tog sig in i Europa och Sverige. Jag citerar: ”Det skulle bli kaos under lång, lång tid.”

Det råder ekonomisk kris i många av våra kommuner, och vår välfärd är i fara. Många kommuner känner att det redan har varit ”kaos under lång, lång tid”. Jag vill därför fråga statsrådet Eneroth vilka konkreta åtgärder regeringen vidtar för att undvika att detta kaos fortsätter.

Anf. 83 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Den kris vi ser längs gränsen mellan Turkiet och Grekland är naturligtvis ytterst allvarlig. Vi ska komma ihåg att det i grunden även handlar om att undanröja orsakerna till den flyktingkris vi ser i världen. Det handlar om kriget och om att fortsatt och oförtrutet arbeta för att faktiskt minska de krigshandlingar som äger rum.

När det gäller EU och inte minst medlemsstaten Greklands åtgärder handlar det om att säkerställa att man gör rätt åtagande gentemot Turkiet, att man respekterar mänskliga rättigheter, Genèvekonventionen och internationella rättigheter och att vi inom EU hjälps åt. Vi ska både arbeta gemensamt med Turkiet gällande de insatser som ska göras och, naturligtvis, hjälpas åt med det mottagande som kan komma att bli nödvändigt.

En oberoende antidopningsorganisation

Anf. 84 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Min fråga går till kulturministern.

Sverige har historiskt varit tongivande i antidopningsarbetet – inte minst genom Arne Ljungqvist, initiativtagare till och medgrundare av den globala organisationen Wada, som arbetar för att hålla idrotten ren från dopning. Ett av de allra starkaste ställningstagandena i den så kallade Wadakoden är att varje lands antidopningsorganisation ska vara fristående och oberoende från den idrottsverksamhet som ska granskas. Dessvärre är Sverige ett av få länder i världen där antidopningsverksamheten organisa-

toriskt är direkt kopplat till Riksidrottsförbundet. Detta riskerar att skada det internationella förtroendet för vårt antidopningsarbete.

Vi kristdemokrater anser att det är av yttersta vikt att svensk antidopning i enlighet med Wadakoden blir organisatoriskt helt fristående och oberoende från Riksidrottsförbundet. Vi motionerar också om detta i riksdagen. Jag undrar om detta är något som regeringen är beredd att ställa sig bakom.

Anf. 85 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag vill understryka att jag delar bilden att svenskt antidopningsarbete är väldigt viktigt. Det har högt anseende och ska självklart fortsätta ha det.

Så fort Wada antog den nya koden satte Riksidrottsförbundet igång ett arbete för att se över hur man ska kunna ha en organisation som uppfyller Wadas krav. Precis som Pia Steensland säger är det få länder som har den ordning som Sverige har i dag. Regeringen är väldigt delaktig i detta arbete, och för mig är det helt fundamentalt att det inte ska råda några tvivel om att Sverige har en oberoende antidopningsorganisation.

Jag hade ett samtal med Wadas generalsekreterare Olivier Niggli föregående jul, och han har stort förtroende för vårt befintliga arbete och för att vi ska kunna hantera frågan på ett bra sätt. Jag menar också att vi borde se Wadas krav som ett golv, inte som något vi ska kämpa för att uppnå.

Coronavirusets effekter på Sveriges biståndspolitik

Anf. 86 JAMAL EL-HAJ (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Peter Eriksson.

Sverige skickade för ett par veckor sedan 40 miljoner kronor till Världshälsoorganisationen, WHO. Pengarna ska gå till att bekämpa coronaviruset, i synnerhet i länder som inte har en särskilt väl organiserad sjukvård. Jag tycker att det är bra att Sverige visar sin solidaritet och medkänsla för andra länder. Nu har viruset spridit sig över hela världen; Kina, Iran, Sydkorea och Italien är värst drabbade, men det har nått även vårt land – och det första dödsfallet inträffade i går. WHO har dessutom klassat coronaviruset som en pandemi.

Min fråga är: Hur påverkar coronaviruset och oron på finansmarknaden och oljemarknaden inriktningen på Sveriges bistånd?

Anf. 87 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! En sådan här pandemi och krissituation i världen påverkar ekonomin väldigt mycket, och det påverkar skolor och inte minst sjukvården överallt i världen.

När vi nu ser att många länder måste samla begränsade resurser – i en ofta svag organisation – för att möta coronaviruset finns det en risk att andra centrala områden lämnas lite vid sidan av och att man inte ger tillräckligt med resurser för att klara av dem. Det gäller till exempel malaria, som skördar tusentals liv varje dag, och tuberkulos, som skördar tusentals liv varje dag. Vi måste alltså vara uppmärksamma och beredda att göra ytterligare insatser för att skärpa hälsovården i länder med en svag hälso-

vårdsorganisation. Annars kommer detta att drabba både dessa länder och, indirekt, oss själva på flera sätt.

Ungas fysiska aktivitet

Anf. 88 ULRIKA JÖRGENSEN (M):

Fru talman! Min fråga går till Amanda Lind, som ju även har idrottsfrågorna på sitt bord.

I dag släpptes rapporten från MUCF, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, som har i uppdrag att följa upp det ungdomspolitiska målet. I årets rapport, som baseras på 2018 års ungdomsenkät för ungdomar mellan 16 och 25, har myndigheten valt att lyfta fram ungas fritid.

Fritidsaktiviteter är en viktig del av ungas liv, inte minst möjligheten till fysisk aktivitet. Motion är en viktig förutsättning för god hälsa, inte bara den fysiska utan även den psykiska. Rapporten visar att det är vanligare att idrotta utanför en förening än inom en. Idrott inom en förening har minskat sedan 2007. Sju av tio uppger att de idrottar varje vecka, och två av tio uppger att de även vistas i naturen varje vecka.

All fysisk aktivitet är ju jättebra, men min fråga till ministern är: Hur avser ministern att arbeta för att den andel som inte idrottar eller motionerar varje vecka – det är ändå 30 procent – ska minska?

Anf. 89 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag vill först säga att jag är glad att Ulrika Jörgensen nämner den här rapporten; jag var själv på ett seminarium i morse och tog emot rapporten från MUCF. Rapporten ger oss väldigt värdefull information om hur unga bedömer sin fritid i dag. Vi ser, och har sett även i tidigare tendenser, att det finns klyftor när det gäller vilka unga som tar del av såväl idrotts- som kulturutbudet. Det är jämlikhets- och jämställdhetsutmaningar.

Vad gäller hur unga idrottar i dag ser vi att det fortfarande finns en relativt stabil andel unga som antingen aktiverar sig inom idrotten eller utanför, och det är väldigt bra – men vi ska fortsätta göra insatser. Vi har till exempel infört fler idrottstimmar i skolan och stärkt anslagen till Riksidrottsförbundet, och vi för även en diskussion med kommunerna om hur de kan jobba för att tillgängliggöra idrott och rörelse mer på fritiden. Det gäller till exempel samverkan kring lokaler, och hela arbetet kring utveckling av idrottslokaler är någonting jag som idrottsminister jobbar för.

En utbyggnad av Arlanda

Anf. 90 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag tänkte ställa en fråga till statsrådet Eneroth angående Arlanda.

Stockholmsregionen är en motor i svensk ekonomi. Vi levererar ca 40 procent av bnp årligen och även stora skatteintäkter. Just nu ser vi en stagnation i Stockholmsregionen när det gäller tillväxten av invånare. Många yngre har inte råd att köpa lägenheter på grund av det höga amorteringskravet och på grund av det ganska kraftiga bolånetaket.

Jag undrar vad statsrådet avser att göra åt Arlanda och när beslutet kommer. Arlanda är viktigt för hela Sverige, inte bara för Stockholmsregionen. Vi väntar på ett beslut om utbyggnad av Arlanda – när kommer beslutet? Eller är det som det sägs i tidningarna, det vill säga att ni träter inom regeringen i frågan?

Anf. 91 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack för frågan, Kjell Jansson! Det är sant att vi står inför stora utmaningar när det gäller att säkerställa att alla regioner kan bidra till Sveriges utveckling.

Stockholmsregionen gör det givetvis, men det är tur att vi även får draghjälp av hela norra Sverige i och med den kraftiga expansion vi ser där – för att inte tala om Öresundsregionen eller mitt eget Småland. Sverige håller ihop. Vi ställer inte regioner mot varandra, utan här bidrar vi alla både till gemensam tillväxt och till gemensamma investeringar.

Det görs generellt i transportsystemet, med den största järnvägssatsningen någonsin. Det görs också genom regionala satsningar – inte minst i Stockholmsregionen gör vi ganska stora åtaganden från staten och regionen med kollektivtrafiksatsningar och annat.

Arlanda har beretts av regeringen, och vi har haft ett Arlandaråd som särskilt tittat på Arlandas utveckling framöver. Detta är naturligtvis en fråga som vi fortsätter att arbeta med i regeringen, men givet de utmaningar flyget nu står inför är det också så att prognoserna för det framtida flygandet förändras ganska radikalt just nu.

Sveriges stöd till flyktingar

Anf. 92 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Peter Eriksson.

Vi har under dagens frågestund diskuterat det som händer i Turkiet och det som händer i Idlib i Syrien. Det händer också saker i Grekland. Det är väldigt många människor på flykt som nu har fastnat såväl vid gränsen till Turkiet som vid gränsen till Grekland och på de grekiska öarna. Även i Idlib är det många som är fast.

Min fråga till statsrådet är: Vad mer kan Sverige göra för att hjälpa de människor som är fast där? Dessa människor är på något sätt i livets sköraste stund och behöver vår och omvärldens hjälp.

Jag var själv på Lesbos ganska nyligen och upplevde situationen där. Jag gjorde vad jag kunde för att hjälpa människor. Det är väldigt många, ungefär 27 000 människor, som är fast där. Oerhört många av dem lider av ohälsa, och många av dem är barn. I går kom det första coronafallet på Lesbos, och många är väldigt oroliga för vad som händer.

Vad kan Sverige göra, och vad gör vi redan nu?

Anf. 93 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Det är en väldigt viktig och bra fråga på flera sätt.

Vi har en stor befolkningsgrupp i Idlibområdet som är extremt stressad, med människor som i många fall har varit med om att fly i flera omgångar.

Det är sammanlagt 3 miljoner civila som behöver tillgång till mat, skydd, kläder och sådana saker.

Vi gör vad vi kan från svensk sida. I år planerar vi att avsätta 374 miljoner kronor till Syrienkrisen totalt sett. Av dessa är 40 miljoner särskilt avsedda för att vi ska få in humanitär hjälp från Turkiet över gränsen. Det har bidragit till en FN-insats som gör att 700 lastbilar går över denna gräns varje vecka.

Det pågår ett omfattande arbete på flera sätt. Det kan dock hända att vi måste göra ytterligare gemensamma insatser från världssamfundet, där Sverige är kraftigt engagerat.

En säkrad energiförsörjning

Anf. 94 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Anders Ygeman.

Det är väl ingen hemlighet att det just nu sker en omfattande påfrestning på det svenska samhället rörande coronaviruset. Statsrådet Ygeman har naturligtvis som statsråd ett avgörande ansvar för att se till att energiförsörjningen säkerställs.

Jag skulle vilja fråga statsrådet vilka åtgärder han i sin tjänsteutövning har vidtagit för att säkerställa energiförsörjningen för hushåll, för näringslivet och – inte minst – för samhällskritiska funktioner.

Anf. 95 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack, Lars Beckman, för frågan!

Detta är naturligtvis en fråga som har varit på mitt bord under en tid. Vi har genom Svenska kraftnäts försorg sett till att det finns en planering både från Svenska kraftnät och från elbranschen för att kunna klara en situation där coronaviruset innebär en stor belastning för samhället. Det kan handla om åtgärder som att skilja personalgrupper från varandra, att personal får jobba hemifrån eller att viss nyckelpersonal inte använder sig av kollektivtrafik.

Detta är en planering som vi har haft sedan en tid tillbaka. Det ska också sägas att detta är någonting som ingår i grunduppdraget för Svenska kraftnät. Vi har den senaste tiden haft en dialog med myndigheten för att säkerställa att åtgärder har vidtagits, både från myndighetens sida och längre ut i branschen.

Konsultationsordning för frågor som rör det samiska folket

Anf. 96 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! Min fråga går till kulturminister Amanda Lind.

I september 2017 överlämnades departementspromemorian om en konsultationsordning för frågor som rör det samiska folket. Sedan dess har detta förslag gått på en remissrunda och fått lite olika reaktioner.

Det är ju självklart att det välkomnas att det blir ordning och reda vad gäller konsultation i olika frågor som rör det samiska folket. Men många av remissvaren berör också att man i förslaget från regeringens sida – eller från kulturministerns sida – i stället för att göra som i till exempel Norge, där det finns en väl fungerande konsultationsordning, även har omfattat

regioner och kommuner. Detta riskerar att bygga in konflikter, både därför att förslaget är oklart och därför att det är osäkert vilka frågor det ska gälla och vilka som ska omfattas av det.

Många undrar vad som händer. I det fall det händer något, ämnar kulturministern gå vidare med dessa osäkerheter?

Anf. 97 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Frågan om en konsultationsordning för det samiska folket är en viktig åtgärd för att försäkra vårt urfolk samerna rätt och möjlighet till inflytande i de frågor som rör dem.

Det är sant att detta arbete har pågått länge. Det beror på att det är viktigt att det faller ut rätt och att det blir tydligt och klart hur sådan konsultation ska ske. Det är också viktigt att vi har en nära dialog både med olika delar av det samiska folket – med olika samiska organisationer – och med berörda aktörer.

Vi tog fram ett reviderat förslag, och detta gick ut på en ny remissrunda. Vi har sammanställt synpunkterna. Det kom in rätt mycket synpunkter om att det är viktigt att kommuner och regioner, som beskrivs vara en del av denna konsultationsordning, precis som de samiska organisationerna ska ha rimliga förutsättningar att kunna göra det här. Detta är någonting som vi just nu tittar på i beredningen. Vår ambition är att kunna lägga fram ett förslag till Lagrådet senare i vår.

Klimatomställning av transportsektorn

Anf. 98 MARLENE BURWICK (S):

Fru talman! Min fråga går till infrastrukturminister Tomas Eneroth.

Riksdagen har antagit ett mål om att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser. För att nå detta mål krävs stora investeringar och teknisksprång. För att klara målen inom transportsektorn behöver vi öka både produktionen och användningen av biodrivmedel. Det krävs också en kraftigt ökad elektrifiering av transportsektorn.

Det krävs helt enkelt en modernisering av samhället. Vi behöver ställa om och anpassa samhället så att det går att transportera sig hållbart. Det krävs ny teknik, och det krävs samverkan.

Min fråga handlar just om elektrifieringen och om vad regeringen gör för att ställa om Sverige.

Anf. 99 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Faktum är att vi sedan snart ett år har ett nytt departement i Sverige, Infrastrukturdepartementet, som arbetar med såväl infrastruktur som energi och digitalisering. Detta beskriver på ett ganska bra sätt vad som nu händer med svensk transportinfrastruktur – vi bygger ut den, men vi ser också till att koppla upp den och att elektrifiera den. Det handlar om biodrivmedel och om effektivare transporter men också om en snabbt genomförd elektrifiering som just nu sker i Sverige och i transportsektorn.

Detta kan vi göra i ett läge då vi har det största elöverskottet någonsin, tror jag. Det har beslutats om investeringar i förnybar energi på 85 miljarder sedan energiöverenskommelsen gjordes. Detta gör att vi nu kan till-

sätta en elkommision och införa en elektrifieringsstrategi och på olika sätt bygga ut både laddinfrastruktur och elvägar framöver.

Det kommer att ske en omfattande förändring i Transportsverige där vi understöder just elektrifieringen av transportsektorn.

Den regionala flygplatsutredningen

Anf. 100 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! I veckan kom det mycket tråkiga beskedet att Socialdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet i Västerås har bestämt sig för att lägga ned Västerås flygplats. Detta är en flygplats som förvisso är regional men som har ett viktigt samhällsuppdrag nationellt. Det handlar om ambulansflyget, om godstrafiken och om Försvarsmaktens flygningar. Inte minst finns den nationella pilotutbildningen i Västerås.

I två år har vi väntat på den regionala flygplatsutredningen, som bereds i Regeringskansliet. Med anledning av vad som händer i Västerås och vad som händer i hela flygbranschen just nu skulle jag vilja fråga infrastrukturministern: Finns det en möjlighet att ministern skulle kunna tänka sig att snabba på den regionala flygplatsutredningen, så att färre flygplatser måste lägga ned som i Västerås?

Anf. 101 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! När det först gäller Västerås är detta ett beslut man har tagit lokalt och regionalt därför att man inte är beredd till det stora åtagande som en flygplats innebär ekonomiskt. Jag noterade också att det fanns näringslivsföreträdare som understödde detta, tillsammans med den majoritet som fanns för att lägga ned flygplatsen. Jag tror att det säger någonting om de utmaningar vi står inför när det gäller både klimatomställning och flygets utmaningar. Det är också skälet till att vi nu gör en översyn av den regionala flygplatsstrategin samtidigt som vi tittar på Arlandas framtid.

Det vi gjort är att vi ganska nyligen, i december, gav Trafikverket i uppdrag att särskilt studera förutsättningarna för beredskapsflygplatser. Det är ett underlag som vi ser kommer att behövas i än större utsträckning för ambulansflyg, räddningsflyg och andra möjligheter till flyginsatser, exempelvis som efter de bränder vi hade för två somrar sedan. Så fort det arbetet är klart avser vi att kunna gå vidare med besked om de regionala flygplatserna.

Skyddsmask 90

Anf. 102 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! År 2018 stoppade Arbetsmiljöverket användningen av Skyddsmask 90 för bland annat polis och räddningstjänst, eftersom den saknar så kallad CE-märkning. Efter beslutet får i praktiken bara Försvarsmakten använda skyddsmasken.

Den senaste veckan har flera räddningstjänster sett ett behov av att kunna använda Skyddsmask 90 mot coronaviruset. Häromdagen beviljades också räddningstjänsterna i Storgöteborg och Östra Skaraborg dispens av Arbetsmiljöverket.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap vill se en generell dispens för polis, ambulans och räddningstjänst att använda masken. I en inlaga till Arbetsmiljöverket skriver man: Sverige står nu inför en potentiell kris där Skyddsmask 90 skulle kunna spela en viktig roll för samhällskritisk personal. Arbetsmiljöverket kommer dock inte att gå MSB till mötes, utan man måste ansöka om dispens i varje enskilt fall. Det blir mycket administration, och det kommer att ta tid.

Min fråga är: Tänker regeringen agera i detta fall?

Anf. 103 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Jörgen Berglund, både för frågan och för engagemanget! Detta belyser på ett alldeles utmärkt sätt hur viktigt det är att fler nu hjälps åt. Det är det vi behöver göra i samhället: på alla nivåer, i alla verksamheter, hjälpas åt med den utmaning vi står inför med att möta och förhindra spridningen av coronavirus och med de insatser som kan göras.

Jag uppskattar också det engagemang som fanns från räddningstjänsten i Västra Götaland, där man tittade på vilka resurser som fanns och om man kunde använda dessa.

Naturligtvis har vi sett den begäran som funnits från MSB. Regeringen bereder nu den frågan för att kunna säkerställa att vi får bättre tillgång till skydd framöver.

Förmånsbeskattning av religiösa föreningar

Anf. 104 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Min fråga går till kultur- och demokratiminister Amanda Lind.

I Sverige bor det ca 50 000 thailändare. Det finns ungefär 100 föreningar, och många är engagerade i dem. Det finns även många tempel. Dessa tempel drivs oftast av eldsjälar och ideell verksamhet. I templen bor det också munkar. Munkarna har som tradition att man inte får äga någonting utan bara ta emot allmosor. De lever alltså på att få bo i dessa tempel och på allmosor och mat som tillagas av privatpersoner som av skattade medel, förstås, köper mat och skänker till munkarna.

Tre buddhistiska föreningar i Sverige har nu fått registrera sig som arbetsgivare till de munkar som bor i klostren. Man måste då betala både kost- och bostadsförmån. Då får alltså föreningarna stå för detta, och de har inte råd med det.

Det finns även kristna kloster där det finns munkar och nunnor. Där beskattas man inte på samma sätt.

Mina frågor till ministern är: Anser ministern att det är rätt att förmånsbeskatta för kost- och bostadsförmån? Jag är inte för fler skatter, men tycker ministern att även kristna i så fall ska beskattas?

Anf. 105 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag kan börja med att säga att jag inte kommer att kunna besvara den fråga som Marie-Louise Hänel Sandström ställer. Jag förstår dock vad riksdagsledamoten beskriver.

Det är viktigt, om jag ska fastslå något allmänt, att vi har bra förutsättningar för människor runt om i vårt land att utöva sin religionsfrihet. Det

handlar om att man oavsett vilket samfund man tillhör ska ha god möjlighet att göra det. Det finns lite olika förutsättningar i de olika samfunden, till exempel hur det ser ut med finansieringslösningar.

Jag tar med mig frågan framåt.

En Öresundsmetro

Anf. 106 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till Tomas Eneroth.

Det är trångt på spåren, och det finns behov av fler stambanor. Därför är det bra att regeringen satsar på det. Något som skulle kunna avlasta Öresundsbron är en Öresundsmetro mellan Malmö och Köpenhamn. Då skulle godstrafik kunna gå över Öresundsbron och även persontrafik, inte minst snabbtåg. Det skulle klara den anstormning som väntas framöver. Det kommer att bli mer gods och mer persontrafik.

Det vore också bra för klimatet. Risken är annars att det blir mer lastbilstransporter i stället för tågtransporter. Det skulle också öppna en ny arbetsmarknadsregion för dem som bor i Sydsverige att kunna pendla till både Danmark och Tyskland snabbare.

Min fråga är: Hur ser regeringen på möjligheten att vi i framtiden skulle kunna ha en Öresundsmetro?

Anf. 107 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Det är återkommande så att det finns väldigt många bra och goda förslag på infrastrukturinvesteringar som skulle innebära att vi reducerade klimatutsläppen från transportsektorn, knöt ihop regioner snabbare och bättre samt förenklade och möjliggjorde bättre resande och handel. Samtidigt har jag nog under åren som infrastrukturminister lärt mig att sådana önskemål naturligtvis kommer överallt, och då måste vi prioritera. Prioriteringen i innevarande nationell plan är nya stambanor. Det är viktiga satsningar inte minst i Öresundsregionen, som handlar om att knyta ihop Västlänken in till Helsingborg. Naturligtvis har vi också pekat ut Helsingborg-Helsingör som ett gemensamt svensk-danskt objekt som vi tittar lite extra på.

Men alla förslag som ökar möjligheterna att minska klimatutsläppen från transportsektorn och knyta ihop regioner tittar vi naturligtvis extra intresserat på.

Frågestunden var härmed avslutad.

Landsbygdspolitik

§ 8 (forts. från § 6) **Landsbygdspolitik** (forts. MJU8)

Anf. 108 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Tack, Maria Gardfjell, för föredragningen för ganska länge sedan nu. Man tappar lite tråden när det gått en timme sedan vi pratade om detta.

Jag ville gå upp i talarstolen för att poängtera att Miljöpartiet och Sverigedemokraterna här tycker lika i en fråga som Maria Gardfjell tog upp.

Det handlar om exploatering av jordbruksmark och skyddet av jordbruksmarken. Den exploateras i en högtakt.

Vi har lagt fram ett särskilt yttrande om en översyn av 3 kap. 4 § miljöbalken, där själva avvägningen görs mellan ett väsentligt samhällsintresse och andra faktorer när det gäller om man ska använda jordbruksmarken eller inte. Problemet har varit att kommunerna har sett paragrafen som ett rundningsmärke. Samtidigt vill vi underlätta begränsad byggnation på egen mark – kanske är det därför som Miljöpartiet inte har tyckt att vårt yttrande är bra.

Det var det ena. Det andra var att vi nu fick höra att Miljöpartiet vill att lantbrukarna ska göra mer för pengarna. Man ska inte storleksrationalisera, man ska vidta mer miljöåtgärder och det ska vara mer eko – det är dyrt att bedriva ekologisk produktion. Samtidigt har både Jordbruksverket och SLU visat att själva direktstödet, som måste minskas, troligen gjort att jordbruksmark i marginalmarker fortsatt att brukas, inte minst i Norrlands inland.

Vi tycker delvis likadant som Miljöpartiet även här. Vi tycker att man ska ha mer miljöåtgärder, mer målstyrning, mer specifika stöd i stället för generella stöd och mindre direktstöd. Men för att få kalkylen att gå ihop och för att lantbrukarna verkligen ska klara av det här måste mer pengar komma in i lantbruket. Då hoppas jag att man i Miljöpartiet är beredd på att se till att mer pengar kommer in i lantbruket. Ni kan väl åtminstone tänka på vårt förslag att ta bort arbetsgivaravgiften för de första tre anställda och slopa sjuklöneansvaret.

Anf. 109 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Det är onekligt intressant att ha en frågestund mitt i den viktiga landsbygds- och jordbruksdebatten.

Åkermarksfrågorna är väldigt viktiga. Jag tror faktiskt att det är många partier i Sveriges riksdag som skulle kunna enas i de här frågorna. Jag tycker att en väldigt viktig utgångspunkt är den utredning som redan 2013 föreslog en skärpning av plan- och bygglagen för att skapa ett ökat skydd av jordbruksmarken.

Självklart kan man också se över miljöbalken. I och med att vi i klimathandlingsplanen nu har en punkt om att se över all relevant lagstiftning utifrån klimatändamål skulle miljöbalken kunna ses över för att jordbruksmarkens värde för att producera livsmedel skulle kunna stärkas ytterligare. Det håller jag fullständigt med om, men det förslaget ligger redan i en proposition från regeringen. Vi från Miljöpartiets sida styr via vårt arbete i regeringen. Jag hoppas verkligen att vi kan vara eniga om de frågorna.

När det gäller lönsamheten i jordbruket är det en väldigt viktig fråga. Jag ser att det finns väldigt många sätt att skapa en ökad lönsamhet i jordbruket på. Ett sätt är att bedriva ett ekologiskt jordbruk med mervärden där mervärdena följer med ut på marknaden. Det är någonting som man kan betala extra för.

Vi behöver också ha tydligare strategier för lantbrukets möjlighet att öka sin förädlingsgrad.

Anf. 110 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Det är bra att det råder samsyn ibland. Jag blir glad när jag hör Miljöpartiet säga att man vill ha ökad lönsamhet i lantbruket, för det

är precis det som behövs. Det är pusselbiten som saknas. Men jag blir tyvärr inte imponerad av förslaget att ekologiskt jordbruk och de mervärden som skapas där ska lösa lönsamhetsfrågan. Det kräver ju att det är marknadsstyrt, och det är den position som M, KD och SD driver – inte Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Man vill ju hellre ha kvotmål från Miljöpartiets och regeringens sida. Jag tycker inte att kalkylen går ihop på det viset heller.

Man måste nog tänka sig många källor till ökat kapitalinflöde i jordbruket för att lösa den svåra knut som vi har nu.

Anf. 111 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Från Miljöpartiets sida ser vi värdet av att ha mål för miljöpolitiken. Ett av de viktigaste miljömålen handlar om giftfri miljö, och där är ekologiskt jordbruk ett direkt medel för att kunna uppnå det. Vi behöver ha ett jordbruk som inte är lika beroende av insatsmedel som i dag. Det handlar också om sårbarheten.

Jag tycker att det är viktigt att se på vilka sätt vi kan vara överens på. Jag tror att vi i arbetet med livsmedelsstrategin framöver skulle behöva betona ytterligare att vi har en mångfald av olika lantbrukare i Sverige. Vi har både stora konventionella lantbrukare på Skåneslätten och ekologiska lantbrukare som är både stora och små och som finns i hela landet. Det här är någonting som vi behöver vara mycket bättre på och inte ha en ensidig inriktning på jordbrukspolitiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 11.)

§ 9 Fiskeripolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20: MJU11
Fiskeripolitik
föredrogs.

Anf. 112 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Hur fiskar vi? Hur ska fisken fördelas? Varför fiskar vi? Det är några av frågorna som jag tänkte besvara ur perspektivet i går, i dag och i morgon.

Gårdagen har lärt oss att fisk är en begränsad resurs men ändå en resurs med potential om vi värnar våra vatten och hav. Fisket ger nyttig mat. Fisket ger oss levande kustsamhällen, levande landsbygd och jobb. Med teknikutvecklingen har vi dock lyckats åstadkomma effektivare fiskemetoder som gör att vi fiskar snabbare och mer. Mot överfiske har vi infört kvoter, fiskemöjligheter, fiskerättigheter och där det har varit nödvändigt även fiskestopp.

Fru talman! Om tittar vi på fisket i dag och den första tiden under den här mandatperioden ser vi att det handlade mycket, med mina ord, om ål, tvål och bottentrål.

Med ål menar jag att det fram till bara nyligen tyvärr fanns politiker även här i riksdagen som såg det som en mänsklig rättighet att få äta upp

den sista av den akut utrotningshotade ålen. Man ordnade till och med jippon för att äta ål. Nu råder tack och lov insikt och ett generellt förbud mot att fiska ål. Endast särskilda tillstånd ger rätt att fiska ål, och vi socialdemokrater vill även med januariavtalet införa ett frivilligt program för återköp av ålfiskerättigheter i Sverige med syfte att minska fisket av den utrotningshotade ålen.

Med två! fru talman, menar jag egentligen övergödningssituationen och främst situationen för många av våra sjöar och hav. I höstas presenterade det som ibland har kallats det högerkonservativa blocket med Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna sina olika budgetmotioner med en fortsatt slakt och neddragning av miljö- och klimatarbetet. De högerkonservativa påstår sig göra satsningar för renare vatten och hav då de matchar regeringens budgetproposition i enstaka kostnadsposter för havs- och vattenmiljön.

Vid närmare granskning, fru talman, visar det sig dock att åtgärder för värdefull natur massakreras med 400 miljoner kronor från Moderaterna och närmare en kvarts miljard från Sverigedemokraterna – och Kristdemokraterna vill satsa precis lika lite som Moderaterna och vill skära bort 400 miljoner kronor.

De högerkonservativas olika påstådda satsningar på fisket och havs- och vattenmiljön undergrävs fullständigt när man samtidigt tar bort resurser från våtmarker i och med åtgärder för värdefull natur. För vi vet att våtmark blir dike, dike blir bäck, bäck blir å, å blir älv och älvar rinner rakt ut i Östersjön. Våtmarker är en av de mest effektiva åtgärderna för att minska växtnärläckaget till Östersjön och stoppa övergödningen, stoppa syrebrist, stoppa bottendöd och rädda bortträngda fiskarter.

Bättre miljö, renare vatten och hav, en ambitiös klimatomställning som alla i hela landet kan vara med på är en självklarhet för oss socialdemokrater, vilket även visade sig tydligt i budgetpropositionen som vi fastställde här i kammaren i november.

Med bottenrål, fru talman, menar jag bottenrålningen som visserligen är en effektiv fiskemetod men mycket omdiskuterad ur miljösynpunkt. Bottenlevande djur och växter skadas eller dör, artsammansättningen på botten ändras, sediment virvlar upp och närsalter och miljögifter frigörs. Bottnarna kan svepas av flera gånger om året, vilket gör det svårt eller ibland omöjligt för bottenlivet att återhämta sig.

Vi socialdemokrater vill med januariavtalet och våra samarbetspartier Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet att det hållbara fisket ska utvecklas med åtgärder för att minska bottenrålningen i känsliga områden i Sverige och EU. Vi vill införa ett generellt stopp för bottenrålningen i skyddade områden där begränsade undantag kan ges i förvaltningsplanen. Vi vill se åtgärder för att stötta fiskare som byter redskap.

Angående torsken stoppades fisket av den i östra Östersjön akut i fjol på grund av oro för dess framtid. Detta stopp fortsätter även i år. Kom ihåg att för hårt fiske av torsk är *en* anledning! Vi har även hotet från klimatförändringarna med uppvärmda vatten och hav och övergödning. Vi måste jobba på flera plan för att snabbt få tillbaka ett hyfsat livskraftigt torskbestånd.

Fru talman! Låt oss se på morgondagens fiske. Vi socialdemokrater vill att Sverige ska vara ett föregångsland och ett ingenjörsländ och ständigt vilja förena ekologiska, sociala och ekonomiska dimensioner. Innova-

tion, produktutveckling och förädlingsvärde ger jobb och lönsamhet. Jag är övertygad om att vi bara är i början av utvecklingen av smarta, skonsamma och selektiva fiskeredskap. Redskapsutveckling i sig leder till nya jobb.

Jag vill att vi höjer blicken från enskilda kvoter och ton till jobb, företagande och levande kustsamhällen. Visserligen handlar denna debatt om miljö- och jordbruksutskottets betänkande 11 om fiskeripolitik, fru talman, men det är värt att påminna om att det finns mycket politik som är gynnsam för fiskeripolitiken även utanför detta betänkande. Jag tänker på socialdemokratisk politik om att hela landet ska leva och växa, att Sverige ska bli ett fossilfritt föregångsland och hur vi får rena vatten och hav.

Vi socialdemokrater vill med januariavtalet och våra samarbetspartier att Sverige ska vara pådrivande i EU för ett starkare samarbete och för att få anpassade fångstkvoter och fångstmetoder som kan ge hållbara fiskbestånd. Vi vill att kontrollen för att stoppa illegalt fiske stärks, utan ökad administration. Vi inför försök med kamerakontroll av fiskefartyg för att se till att utkastförbudet efterlevs. Vi vill vidare fasa ut subventioner som leder till överfiske. Vi vill att det hållbara småskaliga fiskets konkurrenskraft värnas.

Fru talman! Vattenbruk är för oss socialdemokrater prioriterat, vilket tydligt visas i strategier och i tillskjutande av medel. En grön och hållbar vattenbruksnäring bidrar till sysselsättning på landsbygden. Utvecklingspotentialen i svenskt vattenbruk har vid flera tillfällen framhållits av oss socialdemokrater, miljö- och jordbruksutskottet och regeringen. Ansvariga myndigheter analyserar kontinuerligt hur prövningen av vattenbruksverksamheter kan förenklas. Förädlings- och innovationsmöjligheter, regelförenkling, teknikutveckling och samverkan beaktas. Strandskyddsregler utreds för att ge bättre förutsättningar för småföretagare och för gröna jobb och därmed för vattenbruk.

Vattenbruket kommer att ha en betydelsefull roll i arbetet med den nya gemensamma strategin för den svenska fiskerinäringen som Jordbruksverket tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten ska ta fram till år 2021.

Jag tycker därför att det är olyckligt att Vänsterpartiet tillsammans med Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet lämnar ett tillkännagivande i detta betänkande om just vattenbruk, särskilt med tanke på att regeringen tillsammans med samarbetspartierna redan har beslutat om mer långtgående åtgärder än vad tillkännagivandet bidrar med. Det finns dessutom redan ett aktuellt tillkännagivande angående samma fråga som just nu bereds på Regeringskansliet. I detta fall blir det här ett slag i luften, ett politiskt innehållslöst spel som varken gynnar riksdagsarbetet, väljarna eller svenskt vattenbruk. Det är synd.

Jag och vi socialdemokrater vill se friska vatten och hav även för våra barn och barnbarn, än mer fisk på bordet även i framtiden och fiskare som fiskar. Vi vill se kustområden som ger försörjning, fler jobb, vattenbruk, fisketurism och upplevelser, det vill säga en levande kust och skärgård.

Avslutningsvis vill jag, fru talman, yrka bifall till reservation nr 14 angående vattenbruk. Förutom denna reservation ställer jag mig bakom betänkandet.

(Applåder)

Anf. 113 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! Man kan nästan tro att det är valtider. Hur löd det? Ål, tvåål, bottentrål och kanske svål? Det lät mer som valflask, för allt skulle prioriteras, anser jag om Markus Selins anförande.

Fru talman! I dag hopar sig problemen för världens hav sedan många decennier av miljöslarv har kommit i kapp oss. Det handlar om till exempel övergödning, försurning, miljögifter och nedskräpning. Det är förhållanden som gör att miljön inte längre är hållbar för vare sig fisk eller andra vattenlevande organismer.

I vår närhet är problemen som mest akuta i Östersjön. Bara runt detta innanhav finns nio länder vars aktiviteter på land och i hav påverkar på olika sätt. När vi diskuterar fisket är det viktigt att ha detta i åtanke. Vi kan inte se till fisken allena, utan det handlar om det vi kallar ekosystem.

Fisk fungerar dessutom som växthusgaser; de struntar i nationsgränserna. Tänk bara på ålens förflyttningar från födseln i Sargassohavet till våra breddgrader! Därför är det viktigt att fisk ses som en gemensam resurs och ett gemensamt ansvar, vilket innebär att den måste beslutas om på internationell nivå. Det är därför rimligt att besluten om fiskekvoter med tillhörande förvaltningsplaner fattas på EU-nivå, men det är också viktigt att besluten följs och respekteras av alla medlemsstater. Där kan det finnas en del i övrigt att önska.

Med 240 mil kust har fisket självklart alltid varit av stor betydelse för Sverige. Men i dag är flera fiskebestånd hotade. Det gäller framför allt Östersjötorsken. Därför fattade EU beslut om ett nödstopp. Stoppet har förlängts att gälla också för i år. Beslutet har fått många tuffa konsekvenser för främst det småskaliga kustfisket, som vi moderater precis som föregående talare absolut värnar.

I riksdagen stod alla partier bakom beslutet. Det är bra med tanke på att frågan har långsiktiga konsekvenser. Men det är också bra att vi är överens om att besluten ska grundas på vetenskap. Därför är det viktigt att det internationella havsforskningsrådet Ices får tillgång till relevanta fakta. Dessvärre har det börjat diskuteras huruvida Ices hade aktuella data när man tittade på stoppet, som också gällde sillen.

En linje som vi moderater driver är att Ices ska ges bättre förutsättningar att inhämta nödvändiga och mest relevanta data om fiskebestånden.

Vän av ordning kan undra varför jag bara talar om Östersjötorsken, men det är inte konstigt. Den torsk som fångas i dag är nämligen i uselt skick. Den är liten, klen och mager. Vi måste nu göra allt så att den får en chans att växa till i storlek, ålder och bestånd. Därför är det viktigt att vi när vi ser på förvaltningen också tar hänsyn till sillen, eftersom den är torskens föda. Detta måste samköras i de här områdena.

Vi moderater trycker därför på att det ska finnas EU-gemensamma fredningsområden där fisken kan leka och växa upp. Vi satsar pengar på fortsatt utveckling av nya selektiva fiskeredskap.

Detta är några av de frågor som Moderaterna driver.

Fru talman! Som om det jag hittills har berättat inte vore nog finns ytterligare ett problematiskt faktum för fisken i Östersjön. Det handlar om tjuvfiskare i form av säl och mellanskarv. Dessa konsumerar dagligen mängder av fisk, vilket gör att de utgör ett potentiellt hot mot återhämtning av fiskebestånden. Det finns till och med forskare som menar att dessa två arterna tillsammans fångar och äter lika mycket fisk som människan fiskar

upp vid kusterna. Läger man till parasiten sälmask som angriper torsken förstår man att dessa arter sannerligen bidrar till att skapa obalans i ekosystemet.

Vi tycker därför att det var bra att regeringen lyssnade på oss när det gällde vårt förslag att införa licensjakt på säl. Men vi menar att man också måste kunna jaga mer mellanskarv. Det här är ett stort problem. En effektiv förvaltning av skarven och sälen måste synkas med fiskeriförvaltningen, för de kan inte betraktas var för sig. Det är då vi börjar se en helhet i ekosystemet.

EU:s gemensamma fiskeripolitik stipulerar att fisket också ska vara förenligt med mål gällande ekonomi, social hänsyn, sysselsättning och bidrag till livsmedelsförsörjningen. Men det här verkar ha gått regeringen förbi. Då vi diskuterar fiskepolitik kan jag inte ta på mitt ansvar att man inte ens talar om dem som fiskar. Trots alla fina strategier som regeringen står bakom och lägger fram är man märkbart tyst då det kommer till yrkesfiskarna. Deras situation hör vi inget om. Vi hör heller inget om för dem väsentliga frågor som stilleståndsersättning, överlåtelse av fiskerätter och den höga medelålder som råder bland fiskarna.

Ytterligare ett fint mål som finns och ska nås är havs- och fiskeriprogrammets övergripande mål. Det handlar om att vi ska ha konkurrenskraftiga små och medelstora företag. Därför är det så anmärkningsvärt att det enda ministern svarar när vi ställer frågor är: Jag följer utvecklingen noga. Det hjälper inte den som i detta läge bokstavligt talat sitter i sjön. Det hjälper heller inte fisken. Det handlar om att vi måste vara trovärdiga och också kunna leverera på de fina beslut som vi fastställer. Annars kan man ju faktiskt undra vad strategierna, de fina målen och allt fagert tal är värt.

En annan sak som förvånar med regeringens politik är läget för landets vattenbrukare. Här har vi också välformulerade mål. Man har nu till och med avsatt budgetpengar i livsmedelsstrategins handlingsplan. Men utvecklingen går bakåt i stället för framåt. Vi förlorar vattenbrukare kontra hur det var inledningsvis. Orsaken är oftast tidsödande och krångliga tillståndsprocesser som regeringen inte har prioriterat att lösa. Det här är olyckligt. Det innebär att vi förlorar arbetstillfällen, men vi förlorar också hälsosam mat som dessutom skulle kunna användas för att minska övergödningen och risken för utfiske.

Värst är situationen för dem som ägnar sig åt algodling. Vattenbrukssamordnaren på Jordbruksverket säger att det för olika typer av vattenbruk kan krävas uppemot 40 olika tillstånd. När det gäller dem som vill satsa på att odla alger finns det inget regelverk över huvud taget. Det gör att de har en lång uppförbacke. Det vi ser är oftast forskningsprojekt; där kan man få tillstånd temporärt. I motsats till föregående talare är vi väldigt tack samma och glada att vi har samlat en majoritet i utskottet som ytterligare trycker på för den här näringsgrenen. Den är viktig, precis som föregående talare sa, men då måste också något hända.

Ytterligare en viktig fråga rör förutsättningarna för sportfiske och marin turism. Flera samhällsekonomiska studier visar att det är just turismen som är guldkalven i den marina näringen och som får det högsta värdet. Men grunden för att värna den är densamma som när det handlar om att värna yrkesfisket och ett hållbart fiske, det vill säga att vi lyssnar på vetenskap, ingår internationella avtal, jobbar för en god miljöstatus, gör syste-

matiska uppföljningar – här brister det många gånger – och skapar goda villkor för företagandet.

Fru talman! Detta är frågor som vi moderater jobbar för. Avslutningsvis yrkar jag bifall till våra reservationer 5 och 10.
(Applåder)

Anf. 114 MARKUS SELIN (S) replik:

Fru talman! Ål, tvål och bottentrål!

Inledningsvis vill jag välkomna att Moderaterna i och med det betänkande vi nu debatterar har kommit till två nya insikter. Jag tackar dem för det. Riksdagsledamöter från Moderaterna var nämligen bland de sista som med jippon ville manifesteras och äta den akut utrotningshotade ålen. Jag ser även i detta betänkande till min glädje att Moderaterna med en kommittémotion vill sluta med bottentrålning och gå över till selektiva fiskemetoder.

Men, fru talman, sedan har vi ju det här med tvålen, eller övergödningens problematiken, som jag säger. Våtmark blir dike, dike blir bäck, bäck blir å, å blir älv, älv rinner ut i Östersjön. Våtmark är ett av de mest effektiva sätten att stoppa växtnäringssläckaget och minska övergödningen, bottendöden och syrebristen.

Moderaterna vill med sin budgetmotion fortsätta slakten av miljö- och klimatarbetet. De påstår sig göra satsningar för renare vatten, för fiske och för havet, men matchar regeringens budgetproposition endast under en enda kostnadspost. Vid närmare granskning visar det sig att åtgärder för värdefull natur och därmed för våtmarker dras ned med 400 miljoner kronor.

Jag, våra barn och våra barnbarn undrar: Varför, moderater, varför?

Anf. 115 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Markus Selin upprepar en budgetdebatt som ägde rum här för några månader sedan och plockar fram det han själv vill belysa. Faktum är att vi klår regeringens budget när det kommer till vatten och satsningarna på haven, för vi har satsat mer på LOVA-pengar. Sedermera har dock inte LOVA-pengarna gått åt. Det har vi kunnat konstatera i samband med uppföljning och utvärdering.

När det gäller de större beloppen handlar det om att vi ville få stopp på den oseriösa nyckelbiotopsregistrering som skedde. Det är också ett beslut som man sedermera har fattat.

Ålen är faktiskt en glädjepost, måste jag passa på att säga. Vi har drivit frågan att man måste utvärdera även ålen samlat. Som det är nu har varje medlemsstat en egen möjlighet att lägga fram både en och flera förvaltningsplaner för ålen. Min käpphäst är att också utvärdera, och det visar det sig nu att EU gör. Vi vill att detta ska utvärderas samlat, så att man ser vad som händer med ålbeståndet. Till min glädje läste jag alldeles nyligen att SLU:s forskare gjort en uppföljning och att det sedan 2011 finns en positiv trend för ålynglen. Det kan faktiskt hända positiva saker. Men sedan krävs det mer; det handlar om vattenkraft och annat.

Jag skulle vilja passa på att fråga Markus Selin: Vad säger Markus Selin till yrkesfiskarna med tanke på de stopp som nu drabbar Östersjöfisket?

Anf. 116 MARKUS SELIN (S) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Betty Malmberg för alla frågor. Jag kan svara här och nu att Moderaterna tycker om att prata och utvärdera, medan vi socialdemokrater finansierar.

Moderaterna vill skära bort 400 miljoner kronor från arbetet för våtmarker och mot övergödning och bottendöd. Moderaterna vill skära bort miljoner kronor från SMHI. Moderaterna vill skära bort miljoner från Kemikalieinspektionen. Moderaterna vill skära bort miljoner kronor från Naturvårdsverket. Moderaterna vill skära bort miljoner kronor från Havs- och vattenmyndigheten.

Hur, Moderaterna, räddar detta svenskt fiske?

Anf. 117 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att ledamoten som står mitt emot mig, Markus Selin, väljer att över huvud taget inte svara på den fråga jag ställde i min replik. Jag hade dessutom ytterligare frågor i mitt anförande.

Jag tycker att detta är viktigt. Någonstans måste vi respektera att de olika handlingsplaner som vi som politiker driver för att få på plats kommer på plats av ett syfte. Vi vill hjälpa, utveckla och på olika sätt ta kommandot i den här utvecklingen.

Det är då det är så viktigt att vi som politiker också kan vara där för att svara. Varför händer det ingenting? Vi kan titta på de planer som ligger i dag. Vi har Agenda 2030 som lyfter fram havet. Vi har nationella miljökvalitetsmål som belyser havet och kustsamhällen. Det var någonting som Markus Selin lyfte fram i sitt anförande.

Vi har livsmedelsstrategin som också den säger att det här är en livsmedelsresurs. Vi måste få den att öka. Sedan har vi havs- och fiskeriprogrammet. Det säger också att vi nu måste kunna utveckla små och medelstora företag.

Men hur ska de kunna utvecklas, undrar jag, när vi egentligen sparkar undan fötterna på dem? Det är med tanke på det politiska stoppet. Det är en konsekvens av att vi har levt över våra tillgångar. Vi har skadat miljön.

Det är inte bara fiskarnas fel. Men det är de som får ta smällen. Det är de som i dag står ensamma utan hjälp och utan ens det minsta tecken på att man hör hur deras situation är. Det beklagar jag, fru talman.

(Applåder)

Anf. 118 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka. Vi står givetvis bakom alla våra förslag. Men för att vinna tid yrkar jag på reservation 6 om hållbara fiskemöjligheter.

Torskfiske är inte bara en viktig ekonomisk intäktskälla utan har också en central roll i ekosystemet. Forskare har under en längre tid uppmärksammat torskens situation i Östersjön och att torskbeståndet har minskat på ett oroande sätt.

I det östra torskbeståndet, som är det största av Östersjöns två torskbestånd, har torskarna exempelvis börjar reproducera sig vid mycket mindre storlek än tidigare, vilket brukar vara ett symptom på ett stressat fiskbestånd.

För ungefär 25 år sedan var torskarna drygt 40 centimeter i medellängd när de började att reproducera sig. I dag har medellängden för könsmognad minskat till ungefär hälften.

Sverigedemokraterna står för ett reglerat fiske. Något annat finns inte på våra kartor. Vi är inte främmande för att justera regleringar åt båda hållen för att säkerställa långsiktigt hållbara bestånd eller för att utnyttja befintliga bestånd bättre.

Vi måste samtidigt bedriva en politik som långsiktigt bevarar en livskraftig fiskerinäring. Ja, man kan utveckla nya och mer selektiva redskap. Det är jättebra. Man kan införa tillfälliga fiskestopp på exempelvis torsk när situationen så kräver. Vi ser att situationen för torsken i Östersjön är bekymmersam i synnerhet vad gäller det östra beståndet. Då anpassas kvoterna därefter. Där är vi helt eniga med Ices forskningsråd.

Licensjakt på gråsäl i Östersjön är en bra nyordning som nu ska komma igång; det är bra inte minst för exempelvis torsken. Men det finns forskare som hävdar att behovet är ännu större i Skagerrak eftersom torsken är ännu mer hotad där. Syftet är att försöka rädda det hårt ansatta torskbeståndet även där.

Bedömningen är att knubbsälar äter 15 000 ton fisk i Skagerrak och Kattegatt på ett år. År 2002 rörde det sig om 5 000 ton. Det är en markant ökning. De senaste årens ökning av sälarnas konsumtion är ett allvarligt hot mot torsken även på västkusten.

Därför har fiskare och forskare velat att licensjakt på knubbsäl ska kunna införas även längs den svenska västkusten och då främst längs Bohuskusten. Nu får vi ju se om det kommer en sådan förändring i jaktförordningen som skulle kunna möjliggöra licensjakt även på knubbsäl och vika i Bottniska viken.

I Norge har man en lite annan politik vad gäller detta. Där har man bestämt att det inte får finnas mer än 10 000 sälar längs hela den norska kusten, detta enligt forskaren Sven-Gunnar Lunneryd vid SLU. Det är ungefär så många knubbsälar som det finns vid Bohuskusten.

Grannparken till Koster är nationalparken Hvaler på den norska sidan. Där ökas avskjutningen medan sälarna är skyddade på den svenska sidan. I Norge har man sett att det händer något med torskbeståndet, säger samme forskare Sven-Gunnar Lunneryd, och vill göra något åt det. I Sverige har man inte ens sett att det händer något med torskbeståndet, säger samme forskare.

Svenskt fiske är ett hållbart fiske. Det är noga reglerat och kontrollerat. Vi kan alltså tryggt köpa svenskfångad fisk i förvisning om att den är levererad från hållbara bestånd. Det är nog bra om konsumenterna får signalen från oss politiker att svensk fisk är bra mat.

Därför är det viktigt att svenska fiskare inte utsätts för konkurrensnackdelar inom EU:s inre marknad. Runt om i landet höjs röster mot EU:s förbud mot handel med sälprodukter. Detta är ett faktum. Förbudet är märkligt och verkar vara följden av ett slags politiskt spel.

Att skjuta djur utan att ta till vara kroppen är inte försvarbart och är absolut inte god viltvård. Historiskt sett har kött, skinn och fett varit en handelsvara. Jag tror att vi har goda möjligheter att få ett undantag från handelsförbudet i fråga om detta om man nu går på offensiven och driver frågan ordentligt i EU. Det tror åtminstone ett flertal forskare.

Vi tar också stor hänsyn till både näring och forskning. Som jag sa är det flera forskare som har hävdad att vi måste få större incitament för att kunna jaga säl, eftersom många tusen fler än i dag behöver skjutas.

Vi ska inte utifrån ensidiga och stelbenta ställningstaganden radera ut hela branscher. Det är vi absolut emot. Vi ser med oro på kampanjerna mot trålfiske. Sverigedemokraterna ser positivt på att man i vissa områden fiskar med garn, krok och burar. Vi ser gärna att detta utvecklas. Men i den verkliga världen används trål för att kunna bedriva ett effektivt fiske.

Om vi förbjuder trålfisket eller reglerar det alltför hårt kommer svenska yrkesfiskare att drivas i konkurs, i många fall med en ökad import från den internationella marknaden som resultat.

Vissa områden ska förstås vara helt fredade. Det har vi inga problem med, utan det är viktigt. Men vår ideologiska ståndpunkt är att naturresurser – det kan gälla vilt, skog eller fisk – ska utnyttjas. På så vis behåller vi i samhället kontakt med naturen, kunskaper upprätthålls och resurser tas till vara.

Fiske är också en stor del av vårt kulturarv. Fångster av fisk och skaldjur från vår långa kust, och från sjöar, åar och älvar, är en omistlig del av vårt svenska kulturarv.

För Sverigedemokraterna är det också en ideologisk fråga. Naturresurser ska förvaltas. De ska nyttjas men inte överutnyttjas. Detta gäller fiske i minst lika hög grad som det gäller våra viltstammar eller själva skogen.

I Norge är vattenbruksproduktionen i runda tal hundra gånger den svenska produktionen. Till Sverige importeras mer fisk och skaldjur än det som egentligen skulle behöva importeras om de egna möjligheterna som finns kunde utnyttjas bättre.

Tillsynsavgifterna är exempelvis väsentligt högre än för annan verksamhet som kräver miljötillstånd. Tillståndprocessen för fiskodling varierar också stort mellan länsstyrelser. Den administrativa bördan behöver reduceras.

I nuläget har flera olika myndigheter ansvar för prövning och tillsyn av vattenbruk. En bättre samordning krävs mellan de myndigheter som ansvarar för prövningar och tillsyn av vattenbruk.

Vi vill främja och inte bromsa utvecklingen av och förutsättningarna för denna näringsgren. Därför är vi glada över att utskottet här har en majoritet för att främja vattenbrukets förutsättningar.

Ny forskning visar att skarven äter minst lika mycket ål som människan fångar. Detta kunde man läsa i Sydöstran den 23 november 2017. Där säger Sture Hansson från Institutionen för ekologi, miljö och botanik vid Stockholms universitet att man inte ska underskatta hur mycket ål som skarven äter.

I Östersjön råder konkurrens om fisken mellan människa, fåglar och säl. Det visar den studie från Stockholms universitet som presenterades i november 2017. I rapporten framkommer också hur mycket ål som skarven äter. Siffrorna pekar på att skarven äter lika mycket ål som människan fångar.

I debatten om att ålen är utrotningshotad målas fisket och vattenkraftverken ofta upp som bovar. Men Sture Hansson säger att vi måste utgå mer från att skarv äter väldigt mycket ål. Hans personliga åsikt är att det krävs åtgärder mot skarven där det finns för mycket skarv. Det är bra både ur förvaltningssynpunkt och i naturvårdande perspektiv eftersom skarven

förorenar något enormt med sin ammoniakfrätande spillning. Den ödelägger hela öar och skär; det finns inte ett grönt barr kvar.

Men skarven är en svårskjuten fågel. Vi vill se utökad skydds jakt genom oljering och prickning av skarvägg, vilket är en effektivare metod än att skjuta en skarv så att hela kolonin drar iväg. Sedan ska man också leta upp skarven i vattnet, för den kanske dyker.

I en interpellationsdebatt jag hade med miljö- och klimatminister Isabella Lövin före sommaren hänvisade jag till inventeringsresultat som sa att det finns 200 000–250 000 skarvindivider. Då sa ministern att det enligt Naturvårdsverket bara finns 20 000 skarvar. Där kan jag alltså konstatera, sa Isabella Lövin i debatten, att vår verklighetsbild skiljer sig åt väsentligt. Och det kan jag verkligen hålla med om!

Enligt den rapport som Svensk Naturförvaltning AB genomförde 2018 på uppdrag av länsstyrelsen i Kalmar län fanns bara i Kalmar län inte mindre än 57 231 individer plus det årets ungar. Rubrikerna efter miljöministerns fadäs blev följaktligen: Miljö- och klimatministern skarvade rejält i skarvdebatt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Eklöf (SD).

(forts. § 12)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats den 11 mars

UbU10 Övergripande skolfrågor

Punkt 1 (Åtgärder för att höja kunskapsresultaten)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

60 för res. 1

58 för res. 2

193 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Runar Filper (SD) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:
122 för utskottet
60 för res. 1
129 avstod
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 1 C, 19 KD, 12 MP
För res. 1: 60 M
Avstod: 58 SD, 29 C, 24 V, 16 L, 2 -
Frånvarande: 10 S, 10 M, 4 SD, 1 C, 3 V, 3 KD, 3 L, 4 MP
Runar Filper (SD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet)

1. utskottet
2. res. 9 (V)
Votering:
168 för utskottet
25 för res. 9
119 avstod
37 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 30 C, 19 KD, 16 L, 12 MP, 1 -
För res. 9: 24 V, 1 -
Avstod: 60 M, 59 SD
Frånvarande: 10 S, 10 M, 3 SD, 1 C, 3 V, 3 KD, 3 L, 4 MP

Punkt 6 (Tillsyn)

1. utskottet
2. res. 16 (C)
Votering:
147 för utskottet
30 för res. 16
135 avstod
37 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 1 SD, 24 V, 19 KD, 12 MP, 1 -
För res. 16: 30 C
Avstod: 60 M, 58 SD, 16 L, 1 -
Frånvarande: 10 S, 10 M, 3 SD, 1 C, 3 V, 3 KD, 3 L, 4 MP

Punkt 7 (Reformera Barn- och elevombudet)

1. utskottet
2. res. 18 (SD, L)
Votering:
237 för utskottet
75 för res. 18
37 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 60 M, 1 SD, 30 C, 24 V, 19 KD, 12 MP, 1 -
För res. 18: 58 SD, 16 L, 1 -
Frånvarande: 10 S, 10 M, 3 SD, 1 C, 3 V, 3 KD, 3 L, 4 MP

Prot. 2019/20:86
12 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU8 Landsbygdpolitik

Punkt 1 (Den gemensamma jordbrukspolitiken)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 2 (V)

Votering:

227 för utskottet

26 för res. 2

59 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 59 M, 30 C, 19 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 2: 1 M, 24 V, 1 -

Avstod: 59 SD

Frånvarande: 10 S, 10 M, 3 SD, 1 C, 3 V, 3 KD, 3 L, 4 MP

Maria Stockhaus (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 3 (L)

Votering:

210 för utskottet

17 för res. 3

84 avstod

38 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 60 M, 30 C, 19 KD, 12 MP

För res. 3: 16 L, 1 -

Avstod: 59 SD, 24 V, 1 -

Frånvarande: 11 S, 10 M, 3 SD, 1 C, 3 V, 3 KD, 3 L, 4 MP

Åsa Lindestam (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (En handlingsplan för regelförenkling)

1. utskottet
2. res. 4 (M, KD)

Votering:

232 för utskottet

79 för res. 4

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 59 SD, 30 C, 24 V, 16 L, 12 MP, 2 -

För res. 4: 60 M, 19 KD

Frånvarande: 11 S, 10 M, 3 SD, 1 C, 3 V, 3 KD, 3 L, 4 MP

Åsa Lindestam (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Konkurrenskraft och regelförenkling i övrigt)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)
3. res. 7 (KD)

Förberedande votering:

59 för res. 5

19 för res. 7

234 avstod

37 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

205 för utskottet

59 för res. 5

48 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 60 M, 1 C, 24 V, 16 L, 12 MP, 2 -

För res. 5: 59 SD

Avstod: 29 C, 19 KD

Frånvarande: 10 S, 10 M, 3 SD, 1 C, 3 V, 3 KD, 3 L, 4 MP

Daniel Bäckström (C) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 10 (Hästnäringen)

1. utskottet
2. res. 12 (C)

Votering:

204 för utskottet

30 för res. 12

78 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 1 M, 59 SD, 24 V, 16 L, 12 MP, 2 -

För res. 12: 30 C

Avstod: 59 M, 19 KD

Frånvarande: 10 S, 10 M, 3 SD, 1 C, 3 V, 3 KD, 3 L, 4 MP

Prot. 2019/20:86

12 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 (forts. från § 9) **Fiskeripolitik** (forts. MJU11)

Fiskeripolitik

Anf. 119 MARKUS SELIN (S) replik:

Fru talman! När jag hör Sverigedemokraterna tala om hållbarhet och fiske i samma andetag reagerar jag, och jag tycker att det ekar tomt.

Sverigedemokraterna vill nämligen slakta Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Sverigedemokraterna vill massakrera havs-, vatten- och miljöarbetet med en tredjedel – drygt 4 miljarder kronor.

Bort med en kvarts miljard kronor från arbetet för våtmarker, mot övergödning, mot bottendöd och därmed för att rädda torsken. Bort med massor av pengar från Naturvårdsverket. Bort med miljoner kronor från SMHI. Bort med en halv miljard kronor från satsningar på nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, vandringsleder och friluftsliv. Tack och hej, tyska sportfiskeintresse och turism!

Jag undrar: Hur gynnar detta svenskt yrkesfiske, svenskt sportfiske, svensk fisketurism och våra vatten och hav? Hur, Sverigedemokraterna? Hur?

Anf. 120 RUNAR FILPER (SD) replik:

Fru talman! Tack för frågorna, Selin! Det var många frågor, och jag ska se om jag hann reflektera över alla.

När det gäller skydd av värdefull natur har vi inte satsat några pengar på inventering av skyddsvärd skog. Vi gör inte det förrän vi ser ett system som fungerar.

Vi är positiva till att satsa på fortsatta försök med strukturkalkning, vilket kan minska näringsläckage från vissa typer av jordar. Det har vi i våra förslag. Strukturkalkningen bör lyftas fram som en åtgärd som underlättar upptag av näringsämnen och för att minska läckage från jordbruk. Vi är också positiva till dränering i samband med strukturkalkning.

När det gäller åtgärder för havs- och vattenmiljön har vi samma satsning som regeringen, och vi satsar 38 miljoner mer än regeringen över en treårsperiod på miljöförbättrande åtgärder i jordbruket. Vi satsar också 30 miljoner mer till SLU, också det över en treårsperiod.

I flera år har vi satsat mest av alla partier på insatser i Östersjön, så kom inte och säg att vi inte har några satsningar för miljön!

Anf. 121 MARKUS SELIN (S) replik:

Fru talman! En tredjedel av utgiftsområde 20, över 4 miljarder kronor – det kallar jag en slakt!

Sverige har fantastiska förutsättningar för fritidsfiske och fisketurism. Långt över 1 miljon ägnar sig åt fritidsfiske, och fritidsfiskare genererar närmare 10 miljarder kronor i ruljangsen. Sportfiske och fisketurism utvecklar landsbygden och ger oss jobb och glädje.

Sverigedemokraterna är ett reellt hot mot fritidsfiske, fisketurism och, i och med hela denna slakt av vatten-, havs- och miljöarbete, även mot yrkesfisket. Detta är sorgligt.

Sverigedemokraterna vill slakta Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård med drygt 4 miljarder kronor och härmed arbetet för fiske, hav och vatten.

Fru talman! Hur räddar Sverigedemokraterna svenskt fiske?

Anf. 122 RUNAR FILPER (SD) replik:

Fru talman! Vi har skurit ned en del på grund av vad jag sa om skyddsvärd skog och så vidare. Vi har lagt alla pengar på utgiftsområde 23, där vi satsar mer på alla områden än regeringen, eller lika. Vi har inte en enda post som är mindre än regeringens. Det kan man väl i så fall kalla en slakt på utgiftsområde 23 från regeringen.

När det gäller trålningen var Socialdemokraterna i kongressen väldigt oense. Det blev mig veterligen 174–161 för ett trålfiskeförbud generellt. Jan-Olof Larsson, som var er förre representant här, var väldigt upprörd och tyckte att då kan vi lika gärna sluta med traktorer i jordbruket.

Hur ser Markus Selin på splittringen inom Socialdemokraterna vad gäller trålningen?

Anf. 123 ULRIKA HEIE (C):

Fru talman! Sverige har egentligen fantastiska förutsättningar med den extremt långa kust som vi har, där både saltvatten och sötvatten möter land. Oavsett om vi pratar om mindre vattendrag, sjöar eller våra hav finns det fantastiska möjligheter i samhällen där människor i många generationer har arbetat för att utveckla de kustnära näringarna. Det kan vara kopplat till turistnäringen men även till fiske. Det handlar om innovationer och utveckling på så många olika sätt.

Det gör mig stolt att tänka på att vi har så många företagare och innovatörer som i hundratals år både har arbetat för att skapa sig en egen utkomst och också har bidragit till att skapa förutsättningar för ett hållbart fiske och en hållbar utveckling av sina samhällen.

Det finns såklart i dessa dagar en stor oro över helt andra frågor och virus som på olika sätt överskuggar en del av debatten. Men det får inte överskugga den här debatten och vikten av att lösa ett antal framtidsutmaningar så att det om tio år finns en större framtidstro i fiskebranschen än vad det finns i dag och att branschen då fortfarande är, kanske ytterligare stärkt, en viktig del av svensk livsmedelsförsörjning.

Vi har riktigt bra förutsättningar, men då krävs det också att vi undanröjer en del av de hinder som finns i dag för att utveckla det hållbara vattenbruket och det småskaliga fisket. Det här är viktigt, inte minst för den stora potential som finns för fler jobb i våra landsbygder vad gäller odling, produktion och förädling.

Samtidigt är det småskaliga skärgårdsfisket hotat. En del av problematiken ligger i svårigheter med regler kring arbetsredskap, lönsamhet och krånglig byråkrati, men det handlar också om kompetensförsörjning och

generationsväxlingar. Det är därför som det är viktigt att inte sikta in sig på enbart några av punkterna utan att se helheten och behovet av att skapa hållbarhet.

Ett framgångsrecept för många fiskare och företagare i de här bygderna har varit att diversifiera sin verksamhet. En del har startat gårdsbutiker, ganska nära de blå näringarna, eller rökerier. Man driver restauranger eller kaféer. Enklare regler, smidiga tillståndsprocesser och bra dialoger med tjänstemän på myndigheter är oerhört viktiga förutsättningar för att företagare inom de branscherna också ska kunna utöka sina verksamheter.

Det har antagits en livsmedelsstrategi i stor och bred enighet, och det har också handlat om att skapa förutsättningar för att de branscherna ska kunna växa. Det kan dyka upp en del skiljaktigheter i debatten mellan olika partier, men jag ser samtidigt en stolthet hos de förespråkare som har varit uppe före mig i debatten. De är oerhört insatta i de problem som finns kopplade inte minst till Östersjön och stoppet av torskfisket och stoppet av fångst av andra fiskar framöver.

Det är viktigt att vi ser utvecklingsmöjligheterna för att rädda fisket, men precis som några tidigare talare har lyft upp handlar det också om yrkesfiskarnas möjligheter att utvecklas och vara en del i att skapa det hållbara fisket.

Fru talman! Låt mig ta upp vattenbruket. I vattenbruket finns en mycket stor potential att skapa jobben och tillväxten i landet samtidigt som man levererar klimatsmart mat. Landbaserade fiskodlingar har en stor potential att växa i Sverige. Till skillnad från de nordiska länderna är dessa mindre vanliga i vårt land, och det oroar mig. För att möta hoten mot att världens hav utarmas på fisk kan faktiskt vattenodling vara en lösning för mer fisk på våra matbord. Med utgångspunkt i ett miljövänligt produktionstänk i form av slutna kretslopp och vegetarisk föda i stället för fiskmjöl kan fiskodling bli ett hållbart sätt att producera fisk.

Tidigare i debatten har vi varit inne på tillståndsprocesser och tillkännagivanden som i dag ligger hos regeringen. Visst är det så att tillståndsprocesserna i dag tar lång tid. Precis som någon tidigare har sagt kan man resonera att om det går att göra ett projekt av detta kanske det kan ta något kortare tid men annars tar det mycket lång tid. Det kan försvåra att investeringar görs i Sverige och inte i våra grannländer. Här är det viktigt för dem som vill vara med och satsa resurser i form av humankapital och pengar att få möjlighet att göra det på ett trovärdigt sätt. Då kan det inte vara så lång tid som upp till sex år för att få tillstånd och sedan få driva verksamheten i ungefär fyra år. Det är siffror som vi ofta hör i debatten.

För att det långsiktigt ska vara möjligt att satsa på vattenbruk behöver tillståndsprocesserna kortas ned och tillstånden förlängas. För att utveckla vattenbrukets konkurrenskraft både nationellt och internationellt behöver skrivningarna om nya livsmedel i miljöbalken uppdateras. Eftersom vattenbruk klassas som miljöfarlig verksamhet måste företagen söka dispens för sin verksamhet och kan bara odla några särskilda livsmedel. Först om regelverken i miljöbalken uppdateras möjliggörs odlingar av nya livsmedel, till exempel alger, på samma villkor som musslor, kräftor och fisk.

Men alltför många företagare beskriver att regelverk och tillståndsprocesser i dag gör det dyrt, komplicerat och osäkert att starta vattenbruk i Sverige, och de funderar redan i dag på att flytta sina verksamheter till något grannland där processerna går snabbare. Det är inte okej. Det tar

alltför lång tid att ändra på detta, och i dag gör vi ett tillkännagivande som tar upp vattenbrukets förutsättningar kopplat till regelverken. Det har tidigare till största delen handlat om tillståndprocesser. Man kan ta upp regelförenkling många gånger i debatten utan att det händer någonting. Det handlar ju om på vilket sätt vi kan trycka på. Ibland säger vi lite slarvigt att vi måste vara en nagel i ögat på den vi vill ska göra något, och på ett sätt kan vi se tillkännagivandet så. Vi vill verkligen driva på att också regelförenklingarna går från ord till verklighet.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation nr 2 om generationsväxling och nyrekrytering inom fiskerinäringen. Medelåldern för yrkesfiskarna i dag är hög, och hindren för unga eller nya fiskare som vill etablera sig är höga. Det är dyrt att investera i både båt och redskap, och det är svårt att få tillstånd. Det finns tyvärr på en del håll alltför lite framtidstro i branschen, inte minst bland de små och kustnära yrkesfiskarna.

Vi i Centerpartiet ser fiskerinäringen som en viktig näring för Sverige, och vi anser därför att regeringen bör vidta åtgärder som underlättar generationsväxling inom yrkesfisket.

Låt mig få vara lite kritisk, fru talman. Jag tycker nog att utskottets majoritetstext är lite väl lam i skrivningarna. Man skriver att man är positiv till att man har ”vidtagit vissa åtgärder i denna riktning”. Det är väl ändå en ganska vag beskrivning? Jag vet att det kommer en strategi för yrkesfisket, men låt oss då diskutera mer än att det har tagits några få steg i en möjlig riktning.

Vi är flera i utbildningsutskottet som jobbar med kompetensförsörjningsfrågor och som tidigare har jobbat med utbildningspolitik. Det är klart att vi verkligen brinner för att många ska få möjlighet att ha sin framtida utkomst i de blå näringarna, som är viktiga för att skapa ett hållbart fiske eller i andra delar för att bidra till en hållbar framtid.

Fru talman! Fisket är en framtidsbransch, men fisket måste ske på ett hållbart sätt. Då måste man ta hänsyn till alla de tre dimensionerna som är kopplade till hållbarhet. Det handlar om det ekologiska, det ekonomiska och det sociala. Därför är det bra att det görs olika satsningar på de kustnära samhällena.

Just nu pågår en debatt i västkusttidningarna i norra Bohuslän om trålningsförbudet och vad som står i januariavtalet. Centerpartiet, Liberalerna och Socialdemokraterna har beskrivits som oseriösa därför att vi i januariavtalet har en skrivning om förbud för bottentrålning i skyddade områden men med möjlighet att bedriva hållbart fiske också med trålning i delar av de skyddade områdena. Det är fråga om ett generellt stopp för bottentrålning i skyddade områden, men avtalet beskriver också en möjlighet för att begränsade undantag kan ges i förvaltningsplanen.

En utredning är tillsatt, och i den finns hela punkten i januariavtalet med. Jag vill framför allt vända mig till er som lyssnar på debatten och är engagerade i frågorna. Till exempel är Samförvaltning Norra Bohuslän en sådan lösning som vi har för ögonen när undantagen diskuteras. Jag vill bara få det sagt här också.

(Applåder)

Anf. 124 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Situationen för det svenska fisket är inte den vi vill se. Det upplever jag att vi alla är överens om i dag. Hur vi ska arbeta vidare med

frågan kan vi ha lite olika uppfattningar om, och frågans komplexitet kanske gör det hela än mer svårhanterligt. Det handlar inte bara om att fördela kvoter, utan det handlar också om övergödning, exploatering av våra hav, bestånden och det kollapsade ekosystemet. Många gånger kan vi ensamma inte genomföra åtgärder, utan vi behöver förhålla oss till EU och till det faktum att vi delar hav med flera länder.

Det har ändå hänt en hel del sedan vi stod här sist för drygt ett år sedan. Det var min första fiskedebatt, och jag har väl aldrig varit så nervös i hela mitt liv. Jag sa att vi behöver stoppa torskfisket, och jag tänkte att detta kommer jag att få säga många gånger. Men ganska snart hände något. Det blev ett akutstopp för torskfisket, och det var helt rimligt. Stoppet förlängdes i höstas. Det var helt rimligt att vi slutade fiska på en art som är så hårt utsatt. Det är också helt rimligt att det är ett beslut som gäller alla länder runt Östersjön.

Det är tydligt att torsken inte kommer att återhämta sig i någon snabb takt. Det finns ljusglimtar när det kommer till utvecklingen för Östersjön, men det är tydligt att det som har tagit flera årtionden att bryta ned kommer att ta lika lång tid att bygga upp igen.

Östersjön behöver förvaltningsplaner som tillåter långa perspektiv. Den förhandling om kvoter som nu sker årsvis i EU, som vi tar del av i utskottet, behöver bli mer holistisk och ta hänsyn inte bara till enskilda kvoter var för sig utan också till kvoterna i förhållande till varandra och över tid. Det känns i dag som ett orimligt förhållningssätt att frågorna om kvoter blir föremål för diskussioner två gånger om året; en gång för Östersjön och en gång för Västerhavet. Sedan är det inget mer. Det skapar inga förutsättningar för bra beslut och ingen god förstäelse för orsakssambanden.

Från flera håll föreslår man ytterligare begränsningar av fisket i Östersjön. Det handlar om att flytta ut trålgränsen, och det handlar om att begränsa fisket av sill och skarpsill för att öka även de bestånden, vilket skulle vara till nytta för torsken.

Det blev något abrupt för sillfisket under torskens lekperiod, men forskarna var ändå till viss del positiva och menade att i den känsliga tid som torsken befinner sig i är alla åtgärder av godo.

Det tycks ändå finnas konsensus om andra åtgärder som skulle kunna vara ännu mer effektiva. Där har forskare från Sverige och Finland gemensamt talat för ett stopp av trålfisket av sill i Ålands hav. Det är framför allt det stora industrifisket i stället för kustfisket som är verksamt och tar upp stora mängder före sillens egen lekperiod. Det är vad som hamnar i fokus.

Forskare på SLU har sagt att det är problematiskt att vi tar upp lekströmning eftersom den inte får möjlighet att utvecklas och vi då får mindre mängder lekmogen fisk som har möjlighet att fortplanta sig och leva vidare.

Samtidigt hör vi kustfiskarna vittna om att det blir allt mindre mängder sill för dem att fiska upp. Det beror såklart till viss del på kvoterna och hur vi fördelar dem, men det beror också på att stora kvantiteter tas upp av industrifisket långt ut till havs i stället för att fisken tillåts komma in till kusten.

Att dels flytta ut trålgränsen och dels stänga sillfisket i Ålands hav i enlighet med forskningens rekommendationer är två åtgärder som Vänsterpartiet ser som gynnsamma och som inte skulle få samma negativa

konsekvenser för kustfisket. Därför yrkar jag bifall till vår reservation 12, som handlar om just detta.

Ekvationen här är enkel: ingen fisk, inget fiske. Vi behöver se efter våra bestånd och havets ekosystem för att om tio år över huvud taget kunna tala om ett fiske, särskilt så i Östersjön. Det kokar i slutändan ned till vilken typ av fiske vi vill ha i Sverige och om vi klarar av att se till helheten.

Vill vi i första hand ha ett storskaligt industrifiske som tar upp stora mängder långt ute till havs och landar den i de stora hamnarna ibland annat Danmark, där fisken sedan mals ned till fiskmjöl som går till djurfoder till bland annat laxodlingarna i Norge och därmed äts av lax som vi sedan i vår tur äter? Tycker vi att det är rimligt är vi på ganska god väg.

Det kustnära fisket däremot bedrivs i hög grad med passiva redskap, och fisken landas lokalt – kanske rent av i hemmahamnen – och kan köpas i lokala butiker. Den förädlas på plats och säljs i Sverige för direktkonsumtion. Det är ett fiske som är en viktig del av landsbygdsutvecklingen och möjligheten att bo och verka på våra mindre orter längs kusten. Tycker vi att det är en rimligare väg framåt, ja, då inser vi nog alla att vi har en hel del att arbeta med.

Eftersom jag har tid kvar och ni andra har pratat om ål tänkte jag också passa på.

Ålen är en fascinerade art med en lång och komplex livscykel på uppemot 85 år. Den långa livslängden och de stora distanser ålen rör sig över gör att farorna är många, och flera av dem står människan för. Ett stort hot är vandringshindren i vattendragen men också det fortsatta fisket.

Ministerrådet beslutade 2018 om ett tremånaders fiskestopp för ålen under perioden 1 augusti till 29 februari. Rådet har sedan fattat beslut om att förlänga detta till att gälla även 2020.

Inför det senaste råds-mötet påpekade Vänsterpartiet att fiskestoppet för ål borde förbättras, inte bara förlängas ytterligare, eftersom de begränsningar som införts av rådet har två uppenbara problem.

Det ena är att fredningsperioden, som varje land kan sätta när man vill under den utpekade sjumånadersperioden, sätts under månader som ger låg effekt. HaV har själva sagt att deras mål är att hitta en period för stängningen som ger så liten effekt som möjligt – ganska kontraproduktivt.

Det andra är att medan det ålfiske som sker i Sverige omfattas av kommissionens stängningsperiod faller framför allt fisket efter glasål i Biscaya, som sker under våren, utanför stängningsperioden. Biscaya är ett viktigt område för ålen eftersom det tar emot omkring 90 procent av alla glasålar som migrerar till Europa.

Lösningen på det andra problemet hade kunnat vara att förlänga stängningsperioden ytterligare, men det hade gett möjlighet att sätta fiskestopp under månader då det inte landas någon ål alls.

Det rimliga är att i stället sätta upp reduceringsmål eftersom ålen inte ingår i TAC. Ices råd till kommissionen innebär ju i praktiken ett fiskestopp, och ska vi nu göra som många har föreslagit och lyssna på vetenskapen borde det gälla även i fallet ålen. Ett första reduceringsmål om 50 procent följt av ytterligare minskningar i fisket tills vi når noll eller ser signifikanta förbättringar för ålen är en möjlig väg framåt.

Anf. 125 MARKUS SELIN (S) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet har förhandlat och vill i detta betänkande tillsammans med Sverigedemokraterna, Moderaterna med flera ge ett tillkännagivande om vattenbruk. Detta trots att regeringen beslutat om mer långtgående åtgärder än vad tillkännagivandet bidrar med och trots att det redan ligger ett aktuellt tillkännagivande hos Regeringskansliet som är bättre.

Jag undrar vad det är som får Vänsterpartiet att förhandla med Sverigedemokraterna och ställa till detta skådespel. Hur gynnar det svenskt vattenbruk, våra väljare och riksdagsarbetet?

Anf. 126 ELIN SEGERLIND (V) replik:

Fru talman! Jag tänker att Vänsterpartiet som alla partier i riksdagen är intresserat av att få igenom sin politik. Jag tänker att det inte är så konstigt. Du kan kalla det skådespel om du vill, Markus Selin. Jag tänkte att det var därför vi var här, men jag kan såklart ha missuppfattat saker. Det händer ju ibland.

Vi tycker såklart att det här är ett bra tillkännagivande. Det är därför vi gör det. Att du tycker att ditt är bättre är ju inte jättekonstigt, det heller. Det hade ju varit jätteorimligt annars, tänker jag.
(Applåder)

Anf. 127 MARKUS SELIN (S) replik:

Fru talman! Vattenbruk är prioriterat för oss socialdemokrater, vilket tydligt visar sig i strategier och i tillskjutandet av medel. En grön och hållbar vattenbruksnäring bidrar nämligen till sysselsättning över hela landet.

Utvecklingspotentialen i svenskt vattenbruk har vid flera tidigare tillfällen framhållits av oss socialdemokrater, miljö- och jordbruksutskottet och regeringen, så det är synd att Vänsterpartiet ordnar detta jippo.

Varför gör Vänsterpartiet detta, och – lyssna! – vilken del av Sverigedemokraternas förslag är Vänsterpartiet nöjt med?

Anf. 128 ELIN SEGERLIND (V) replik:

Fru talman! Jag tycker ändå att det är lite festligt att Socialdemokraterna står här och pratar med Vänsterpartiet om att ställa till politiska jippon. Ni ifrågasätter oss för att vi samarbetar med högern när ni ingår i en överenskommelse – no offence, en JÖK – som bedriver mer högerpolitik än Alliansen gjorde när den bedrev högerpolitik.

När socialdemokraten påstår att jag på något vis skulle sätta mig i fel båt tänker jag att socialdemokraten kanske ska titta på sig själv och sin politik och fundera över vilken båt han sitter i och om han verkligen har satt sig i rätt båt. Det tycker jag att man kan fundera på.

Anf. 129 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag ställer mig bakom samtliga kristdemokratiska reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 3.

Jag har suttit hela eftermiddagen och lyssnat på debatter, däribland en som handlade om bland annat självförsörjningsgraden i Sverige. Jag kunde koppla det till vår debatt nu, då fisket är en basnäring och en viktig del av vår självförsörjning. Debatterna har känts aktuella och intressanta. Jag

tycker att debatten om fiskeripolitiken utvecklas åt rätt håll på flera punkter.

Inom yrkesfisket är det pelagiska systemet med individuella överförbara fiskerättigheter, TFC och ITQ, en succé. Det pelagiska systemet – det vill säga fiske i havets mellanskikt av sill, strömming, makrill och liknande – har inneburit kraftiga löneökningar, bättre arbetsmiljö och nya båtar. Det har lockat ungdomar och därmed inneburit en förnyring av yrkesfiskarkåren.

Dessutom har förhållandena i fiskberedningsindustrin blivit mycket bättre. Genom långsiktiga kontrakt med yrkesfiskare garanteras ett jämnt flöde av fisk till fabrikena. Driften har på det sättet blivit jämnare, effektivare och lönsammare. En viktig orsak till att systemet fungerar så bra är att det har funnits kustkvoter.

Nu är det dags att införa liknande system som för det pelagiska fisket för det demersala yrkesfisket – alltså fisket nära botten av torsk, räka, kräfta med flera arter. Havs- och vattenmyndigheten bör få i uppdrag att genomföra en systemförändring som gagnar det demersala yrkesfisket.

Det finns fakta som pekar på behovet av permanenta överlåtelser också i det demersala fisket. Då skulle vi bli av med kvotbåtar som ligger vid kaj och alltså inte används för fiske, och fiskare skulle få en stärkt rättslig ställning med bättre planeringsmöjligheter och stärkt lönsamhet. Som det är nu hindras en balans mellan fiskeflottans struktur och vad som kan fiskas långsiktigt hållbart.

Fru talman! När det gäller förnyring av yrkesfiskarkåren finns orsaken till att yngre inte hakar på och blir fiskare i så hög grad som vi skulle vilja i det negativa propagandaarbete som pågår mot svenskt yrkesfiske, tillsammans med den enorma regleringsiver som präglar fiskeripolitiken.

Svenskt yrkesfiske är världsledande i skonsamhet och selektivitet och borde berömmas, inte kritiseras. Kontrollen är i det närmaste total, och man talar dessutom om kameraövervakning – sådant som normalt används vid brottsbekämpning eller för att förhindra olyckor.

I regeringsförklaringen den 21 januari 2019 sa statsministern: ”Kontrollen skärps för att stoppa illegalt fiske.” Frågan är vilket fiske statsministern menade. Eller var det vice statsminister Isabella Lövin som utifrån sina villfarelser krävde att statsministern skulle säga så?

Januariavtalets syn på bottenrålning i marina skyddade områden är verklighetsfrånvärd. I de marina skyddade områdena finns fungerande skydd mot fisket utifrån syftet med de skyddade områdena. Låt oss en gång för alla ta bort skygglapparna från ögonen och förstå att det fiske med bottenrål som pågår inte har den negativa konsekvens som flera ledamöter här i debatten har antytt. Det finns en trålgräns tre fyra sjömil ut i havet. Innanför den är det förbjudet att fiska med bottenrål. Dock finns en del undantag i skyddade områden. I de här så kallade inflyttningsområdena sker en prövning innan fisket startar, och selektiva redskap används.

Vi har 300 marina skyddade områden i Sverige. I 30 av dessa områden bottenrålades det. I Kosterhavet sker det mesta av räkfisket. I Gullmarn är det fyra fartyg som fiskar 20 dagar om året. I Östersjön sker lite bottenrålning i skyddade områden.

Östersjöns torskproblem beror enligt en samlad vetenskaplig bedömning inte på överfiske. Försämring av havsmiljön med stora syrefria områ-

den och övergödning plus avsaknad av en fungerande sälförvaltning är några orsaker.

En annan orsak är en storpopulation av mellanskarv. I möten med yrkesfiskare från ostkusten hör jag förtvivlan över att det görs så lite åt säl- och skarvproblemen. Sälen och skarven i Sverige lär tillsammans äta 200 000 ton fisk varje år. Denna siffra kanske inte är på decimalen rätt, men jag har fått den från en erkänd källa.

Fru talman! Till alla som hävdar att vi har ett överfiske är det också viktigt att säga att 78 procent av alla fiskemöjligheter som tilldelades förra året var i enlighet med MSY, maximalt hållbart uttag.

Att vi har ett lågt kvotutnyttjande beror på att Sverige har för få fiskare, vilket kan låta häpnadsväckande för många som tror att vi har ett överfiske. Exempelvis fiskades 2019 bara hälften av kvoten för havskräfta i Västerhavet. Detta är slöseri med en nationell resurs.

Svenskt fiske är en nationell tillgång och en basnäring – inte en nationell belastning. Genom regleringslättnader och ett system som möjliggör för permanenta överföringar i det demersala fisket – alltså fisket nära botten – kommer en ökad lönsamhet, och med ökad lönsamhet kommer också en förnyring av kåren. Svenskt demersalt fiske är i världsklass i fråga om selektivitet, skonsamhet och hållbarhet. Nya redskap utvecklas ständigt av yrkesfiskarna, med till exempel så kallade flygande tråldörrar som inte touchar botten.

Ett generellt förbud mot bottenrålning gör ingen som helst nytta utan orsakar bara sämre förutsättningar för det svenska fisket, som är världsledande. Är det bättre att överlåta fisket till andra nationers fiskare, som fiskar mindre skonsamt? Det förslag som finns om att förbjuda bottenrålning har under ett år lett till att investeringarna i västkustfisket närmar sig noll. (Applåder)

Anf. 130 NINA LUNDSTRÖM (L):

Fru talman! För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 7 men står bakom alla reservationer. Jag vill också uppmärksamma att betänkandet har förenklad motionsbehandling, vilket innebär att alla Liberalernas förslag inte har behandlats här.

Fru talman! Haven är jordens hjärta och lungor. Ett myller av liv under ytan är en förutsättning för allas vår näring och luft. Välmående hav är också en förutsättning för att lösa ödesfrågor som världsfattigdom och klimathot.

Dessvärre hotas världshaven av nedskräpning, samtidigt som fiskbestånd hotas av alltför aggressivt, storskaligt fiske. Ska haven kunna fungera som betydande förnybara resurser måste de nyttjas långsiktigt och hållbart genom en ansvarsfull förvaltning. Fisket måste hålla sig inom ramen för vetenskapliga bedömningar av vad bestånden tål. Vi i Liberalerna vill alltid framhålla vikten av ett hållbart brukande och ett hållbart fiske.

Miljövänligt fiske kan premieras genom en högre tilldelning av fiskekvoter så att vi skapar incitament. De miljökrav som bör ställas bör till exempel omfatta vilken typ av bränsle och redskap som används vid fisket. Det hållbara fisket är ett viktigt mål för Liberalernas fiskepolitik.

Många kan vittna om förändringar av beståndet i sin närmiljö, inte minst i Östersjön – hur fisket har påverkats över tid. I går fick jag mejl från en bekymrad person som lever ute i skärgården och kände stor oro över

hur utvecklingen har sett ut under mycket lång tid. Det finns en oro över att stora aktörer dammsuger havet på fisk, som sedan går till foder.

Det är klart att vi måste ta fasta på den här oron och göra allt vi kan för att uppnå en hållbar utveckling.

Fru talman! En del av brukandet av vatten är ju vattenbruk. Jag har noterat här i debatten att det har framförts många olika åsikter om vad som är problemet och vad som är möjligheterna.

Utvecklingspotentialen i den svenska vattenbruksnäringen har vid flera tillfällen framhållits av utskottet. Behovet av smidigare tillståndsprocesser har särskilt uppmärksammats. Och utskottet har tidigare välkomnat uppdraget till Jordbruksverket att analysera hur prövningen av vattenbruksverksamheter kan förenklas samtidigt som miljöskyddet bibehålls.

I fråga om vattenbruksnäringens förutsättningar är det viktigt att påtala att vattenbruk är prioriterat i till exempel *En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet*.

Åtgärderna ska vidareutveckla svenskt vattenbruk och främjandearbetet av vattenbruket genom koordinering av den svenska vattenbruksnäringen för att skapa en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig livsmedelskedja. Vidareutvecklingen ska särskilt beakta förädlings- och innovationsmöjligheterna för vattenbruksnäringen samt främja regelförenkling, teknikutveckling och samverkan.

Livsmedelsstrategin 2020–2025 uppgår till 122 miljoner kronor med en extra satsning 2020 på 114 miljoner kronor. Inom ramen för livsmedelsstrategin avsätts fram till 2025 medel för ett så kallat vattenbrukspaket med syfte att vidareutveckla den svenska vattenbruksnäringen.

Vi ser särskilt positivt på framväxten av entreprenörer inom sektorn som bidrar till livsmedelsproduktion och även med lösningar på några av branschens utmaningar med hållbart fiskfoder, minskad antibiotikaanvändning, smittspridning och genetiska risker.

Fru talman! Nyligen på ett möte med personer som hyser stort engagemang för vattenbruk kunde jag konstatera att också miljöeffekterna av vattenbruk måste finnas med i utvecklingen. Vi får inte ducka för att det också kan finnas miljöutmaningar. Därför har den innovativa kraften riktat sina blickar även mot landbaserade system. I landbaserade system ser vi särskilt positivt på att cirkulära system utvecklas där gödselvatten kan användas i jordbruksproduktionen och därmed begränsa övergödningproblematiken.

En annan stor utmaning som vi liberaler vill lyfta fram, utöver det som jag redan har tagit upp här, är självfallet platsfrågan som är viktig för vattenbruket. Möjligtvis kan platsfrågan hitta nya lösningar, exempelvis i landbaserade system. Av satsningarna i det så kallade bondepaketet görs en satsning med 7 miljoner årligen på vattenbruk.

Fru talman! En annan fråga som är viktig i sammanhanget är strandskyddsreglerna. Strandskyddsregler har vi debatterat i en tidigare debatt, men jag vill ändå passa på att tydliggöra att jag nu förstår att frågan om våtmarkerna hade en koppling till om de är våtmarker eller insjöar. Strandskyddsreglerna ingår i översynen i Strandskyddsutredningen. Jag kan konstatera att det är en central och viktig fråga att vi underlättar etablering av våtmarker med tanke på deras betydelse.

Det ska vara enklare att få bygga strandnära i områden med lågt exploateringsstryck, och det ska skapas bättre förutsättningar för näringsverk-

samhet, besöksnäring och gröna näringar. Det är naturligtvis viktigt också inom vattenbrukssektorn att de frågorna uppmärksammas också vad gäller strandskyddet.

En grön och hållbar vattenbruksnäring kan bidra till sysselsättning på landsbygden. Vattenbruket kommer att ha en central roll i arbetet med den nya gemensamma strategin för den svenska fiskenäringen som Jordbruksverket tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten ska ta fram till 2021.

Med tanke på allt som står i betänkandet ställer jag mig lite frågande till det tillkännagivande som en majoritet i utskottet ställer sig bakom. Jag skulle gärna vilja höra vad det är för åtgärder som avses. Minskat krångel och regelförenkling ingår i arbetet. Det finns finansiering. Det finns en rad uppdrag till olika myndigheter. Men om man nu vill göra ett medskick – jag tror att många av oss vill lyssna in eventuella ytterligare förslag – vore det intressant att höra vad det är regeringen närmast ska ta sig an för att förbättra möjligheterna för vattenbruket.

Fru talman! Liberalerna vill se ett hållbart fiske, en hållbar förvaltning av haven och ett hållbart brukande.

(Applåder)

Anf. 131 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Tack, Nina Lundström, för ditt anförande!

En stor del av anförandet handlade om vattenbruket. Det var egentligen därför som jag begärde ordet. Jag tycker nämligen att det är väldigt viktigt att vi vet vad det är vi talar om, för vi lyfter hela tiden vattenbruket i väldigt positiva ordalag. Vi talar om utvecklingspotentialen, och det finns en utvecklingspotential, men det gäller då att göra rätt saker.

Alliansregeringen införde en vattenbruksstrategi 2012; då fanns den på plats. Den löper år 2020 ut. Vi ser här en möjlighet att exportera hållbart producerad fisk, att mildra problem med övergödning, att klara utfiskningen och även att ha en inhemsk livsmedelsproduktion. Men det vi ser är att utvecklingspotentialen, som alla pratar om, sjunker stadigt. År 2014 var det 109 vattenbrukare, visar statistiken. År 2018, fyra år senare och den senast redovisade siffran, var det 70 vattenbrukare. Ni förstår hur viktigt det är att någonting händer och att vi gör rätt saker, att vi klarar upp de regelförenklingar och tillstånd som måste till. Annars tappar vi konkurrenskraften här.

Vem vågar satsa på vattenbruk med denna uppförsbacke? Det är min fråga till Nina Lundström.

Anf. 132 NINA LUNDSTRÖM (L) replik:

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det behövs en utvärdering, som Betty MalMBERG många gånger framför i de här debatterna.

En viktig fråga är också vad man vill göra för att uppnå den förbättring som jag ändå uppfattar att hela utskottet är engagerat i. Jag har inte hört någon i den här debatten som har sagt att vattenbruket är oviktigt. Tvärtom har varena talare varit uppe och talat sig varm för varför det är så viktigt.

När det finns ett liggande tillkännagivande som handlar om att se över regelkrångel och det sedan läggs ett nytt tillkännagivande som handlar om att se över regelkrångel blir jag nyfiken och väldigt intresserad av att få veta vad det är för medskick i sak som det handlar om.

Jag har räknat upp budgeten, den långsiktiga och den kortsiktiga finansieringen, de paket som finns, Jordbruksverkets arbete, samordningen mellan myndigheter och de regler som man just nu håller på att se över. För att vi ska komma vidare i att göra ännu mer förbättringar skulle jag i den här debatten vilja höra vad man i sak vill åstadkomma. Det har jag ännu inte hört.

Det finns en fråga som inte har kommit upp här – vi liberaler har inte heller lyft fram den tidigare, men jag passar på att lyfta fram den här – nämligen platsfrågan. Den kan möjligtvis vara kopplad till många olika faktorer, men det är en viktig fråga som jag vill framhålla.

Jag hoppas att vi tillsammans kan fortsätta att hitta frågeställningar som gör att vi kommer framåt. Då kvarstår min fråga, som inte har klarnat efter den här diskussionen, vad det är för krångel som regeringen nu förväntas ta itu med, så att vi alla vet vad det handlar om.

Anf. 133 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Jag måste säga till Nina Lundström att det från vår sida till stor del handlar om en frustration över att inget händer. Det är där det finns en stor problematik.

Jag vet att ledamoten Nina Lundström också vurmar för det här med mål, strategier och utvärdering och att hon har en god analytisk kapacitet och kompetens. Men det handlar om att vi måste gå från ord till handling. Det är där kedjan brister. Och det har brustit under lång tid. Jag blir ganska allergisk mot de fina, vackra orden och målsättningarna och att det ändå inte händer någonting.

Nu avsätter regeringen pengar och medel, för innevarande år eller om det är för nästa år. Men vad ska de 14 miljoner kronorna användas till när regleringarna inte finns på plats? Vad är det som gör att man inte tar sig an det här? Och vad är det som föranleder att fiskodlingar flyttas till Åland?

Det finns en problematik som man inte fördjupar sig i. Det är olyckligt. Under den här mellanliggande tiden går nämligen mycket arbete och energi till spillo. Och vi får inte de här entreprenörerna som vi pratar om. Vi får inte den hälsosamma maten. Det är där någonstans det brister.

Jag ska villigt erkänna att jag också upplever en frustration eftersom det inte går från ord till handling. Min uppfattning är att tillkännagivandet blir ytterligare en press på regeringen. Och jag hoppas att budskapet också går fram.

Pengar i all ära. Men de pengarna kan inte användas om regleringarna inte ens finns på plats och om algodlarna ska vänta i sex år innan de får besked.

Anf. 134 NINA LUNDSTRÖM (L) replik:

Fru talman! Jag tror att alla här i kammaren kan känna frustration över att saker och ting inte går tillräckligt snabbt. Men för att komma framåt i debatten och framför allt med lösningarna tror jag att vi måste vara väldigt noggranna med presentationen av vad som ska göras.

När jag läser budgetpropositionen noterar jag, precis som Betty Malmberg, att det finns ett bra underlag för att kunna följa utvecklingen, inte minst inom vattenbruket. Men det finns också mycket beskrivet, även i betänkandet, av vad som faktiskt har gjorts.

Pengar brukar vara en kritisk faktor. Det vet vi alla. Uppdrag till myndigheterna är också en viktig faktor. Det finns mycket annat. Och jag har spelat upp ytterligare en viktig fråga om platsen. Vad mer är det som ska adresseras?

Jag tycker att tillkännagivandet är väldigt luddigt. Jag förstår och uppskattar engagemanget bakom det. Men utifrån den text som finns kan jag inte klura ut vad uppdraget skulle leda till. Det handlar om att komma åt regelkrångel, men vilka frågor är det som ska adresseras?

Jag tror att det är viktigt att debatten fortsätter. Jag tror också att det här är en fråga om innovationer och entreprenörer, ofta väldigt små aktörer som inte har stora resurser. Men om vi ska förbättra förutsättningarna måste vi vara tydliga med vad mer som behöver göras.

Jag uppskattar engagemanget, men jag är själv nöjd med att mycket som finns beskrivet i betänkandet ändå har gjorts. Självfallet kommer också Liberalerna och framför allt Lars Tysklind, som är vår nestor på området, att återkomma i många olika sammanhang och även till riksdagen med ytterligare förslag.

Jag välkomnar engagemanget. Det är härligt.
(Applåder)

Anf. 135 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 14, som Miljöpartiet står bakom tillsammans med Socialdemokraterna och Liberalerna. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Vänsterpartiet brukar slå sig för bröstet och påstå att de tänker på miljön. Förra gången jag debatterade i kammaren talade Vänsterpartiet om att Miljöpartiets krav på skydd av biologisk mångfald i skogen var dåligt. Nu har det alltså hänt igen. Vänsterpartiet har hoppat i samma båt som Moderaterna och Sverigedemokraterna. Det är en båt som står på grund. Jag menar att Vänsterpartiet har blivit grundlurat. Vänsterpartiet har skrivit ihop sig med andra partier och har på köpet fått en betydligt mindre radikal politik än den regeringen redan har beslutat om och framför allt som vi i Miljöpartiet vill förbättra med ett bredare stöd här i riksdagen.

Vattenbruk är en prioriterad fråga. Regeringen har inom arbetet med livsmedelsstrategin avsatt medel för vattenbrukspaketet med en extra satsning på 7 miljoner kronor årligen. Syftet är att vidareutveckla hållbart vattenbruk.

Miljöpartiet vill se mer entreprenörskap. Vi anser att statliga satsningar på vattenbruk framöver ska riktas mot best practice. Svenskt Sigill miljömärker de bästa landbaserade fiskodlingarna i Sverige, Gårdsfisk, och ställer krav på djuromsorg, på sättfiskens ursprung, på hållbart foder som inte skapar utfiskning, på att tillväxtfrämjande hormoner samt GMO-foder inte får användas, på minskad eller ingen användning av antibiotika och på att slakten ska genomföras så att fisken inte stressas. Uppfödningen sker i slutna system. Det som fisken tappar när den blir matad och fiskens egen avföring hamnar inte i öppet hav; det tas om hand och används som gödning på åkrar. Det är ett kretslopp.

Det behövs fler entreprenörer som bidrar till livsmedelsproduktion och med lösningar på de stora utmaningar som branschen står inför. Landbaserade fiskodlingar där man i helt cirkulära system kan använda gödselvattnet i jordbruksproduktionen minskar övergödning av sjöar, vattendrag

och havet. Det är den i dagsläget bästa modellen för vattenbruk. Platsen är alltså viktig, precis som Nina Lundströms nämnde.

Den senaste tiden har det hänt även andra saker som gynnar och ger vattenbruket fördelar. Bland annat har Jordbruksverket tagit fram en checklista för nya företagare inom sektorn. Med den har man också lite bättre koll på tillståndsprocesserna, vilket gör att det tar kortare tid att komma igenom tillståndsrunder.

Det är viktigt att vi får en hållbar vattenbruksnäring. Den kommer att bidra med sysselsättning på landsbygden.

Flera partier här förespråkar fiskodlingar i öppna kassar i havet som bidrar till utfiskning och övergödning samt driver på för slopade strand-skyddsregler i kustområden. Det är beklämmande. Det är särskilt beklämmande att Vänsterpartiet gör det. Moderaterna vill gå ännu längre och propagerar för de fiskodlingar som har stängts av miljöskäl. De har varit totalt förödande för kusten utanför Härnösand, där åländska fiskodlare tidigare har brutit mot miljöreglerna.

Fru talman! Det första ordet jag uttalade i mitt liv var havet. Jag är uppvuxen i Örnsköldsvik, och när mina föräldrar hade hyrt en sommarstuga i Nordingrå och vi kom dit första gången sa jag inte mamma, inte pappa utan havet. I Nordingrå lade man en tia under en bunke på bryggan, och fiskaren levererade nyfångad strömming. Där låg vi på bryggan för att se de stora vita idarna simma runt. Vi åt inlagd stekt strömming till lunch.

I staden, i Örnsköldsvik, var havet dött. I början av 1980-talet tog jag stinkande bottenprover och protesterade mot Modos utsläpp. Havet var en soptipp och lider fortfarande av allvarliga mängder miljögifter. Även om fisken nu har återvänt till Öviksfjärden går den inte att äta på länge.

Fru talman! Vi ska prata om fisket, och här står jag och pratar om havet.

Ekosystemen är i obalans, och vi människor har en stor skuld till det. Det är också vi människor som kan förändra det.

Livet i havet har drabbats. Sedan har yrkesfisket drabbats i sin tur, och fritidsfisket. Vi måste få stopp på läckagen av näringsämnen, få ett slut på övergödningen och stoppa bottendöden. Vi måste snabbt hejda klimatförändringarna eftersom varmare vatten driver på bottendöden.

Vi har stoppat torskfisket i Östersjön, men vi gjorde det först när bestånden kraschat. Det är oerhört tråkigt att vi har behövt ta till denna kraftfulla åtgärd, att stänga fisket, men det fanns liksom ingen annan utväg. Politiken har blivit uppmärksam på signalerna länge men inte agerat tillräckligt mycket på dem i tid.

Jag tycker inte att vi från politiskt håll har varit tillräckligt tydliga med vilket fiske vi vill ha. Vi har på något sätt kört med dubbelkommando. Å ena sidan säger vi att vi vill vi värna det nära kustfisket, fisket efter matfisk med mindre båtar. Å andra sidan styr vi de beslut vi har tagit mot stora båtar ute i utsjön som effektivt kan tjäna pengar på att ta upp stora mängder fisk som sedan går till fiskmjöl utan att ta för mycket drivmedel och arbetstid i anspråk.

Men nu måste vi se framåt, skapa friska hav och förändra fiskepolitiken.

Tage Danielsson sa att om man vägrar att se bakåt och inte vill se framåt måste man se upp.

Jag tycker att det är viktigt att läsa lite grann om fiskets historia i Sverige. Havsmiljöinstitutet har skrivit en rapport som heter *En näring i natio-*

nens tjänst. Den går långt tillbaka i tiden men är väldigt bra, för man får en god blick bakåt och förstår hur det fungerade en gång i tiden.

I januariavtalet har vi flera punkter: stopp för bottentrålning i skyddade områden och kamerakontroll. Det behövs verkligen. Fisket ska ske enligt beslutade kvoter, men granskande journalistik visar att kontrollerna är bristfälliga. Nu måste systemet för kamerakontroll snabbt utvecklas. Det ger den trovärdighet som behövs.

Kustsambhällena protesterar med rätta. Torsken har kraschat, och strömmingen går inte längre till längs kusten. Detta har kustfiskarna och sportfiskarna larmat om under flera års tid. Samtidigt pågår ett storskaligt industriellt fiske ute till havs där fångsten mals ned för att bli foder åt laxodlingar i Norge. Landshövdingarna i Skåne, Blekinge och Kalmar har föreslagit stopp för storskaligt foderfiske.

EU:s fiskeripolitik medger att åtgärder vidtas direkt. Enligt artikel 8 går det att stänga återhämtningsområden, lekområden och framtida lekområden. Enligt artikel 17 kan fiskemöjligheter allokeras dit där det är minst påverkan. Enligt artikel 20 går det att flytta ut trålgränsen för det storskaliga fisket. Vi måste skydda ekosystemen och strömmingen, freda djupa områden till havs där strömmingen övervintrar och få till en levande kust och skärgård.

Vad händer med alla arbetstillfällen? undrar flundran. Ja, vilka arbetstillfällen vill vi ha? Ett fåtal anställda på stora fartyg eller en mängd jobb i småföretag inom fiske, friluftsliv och turism? Vi behöver våga prata om detta vägval.

Begränsningen av flottan måste styras av hur mycket fisk ekosystemen kan leverera. Detta måste vara vårt mål. Och sedan måste vi stärka ekosystemen så att de kan leverera mer fisk i framtiden.

Ekosystembaserad förvaltning brukar förknippas med ett antal principer:

- beakta kopplingar inom marina system och mellan hav och land
- ta hänsyn till interaktioner mellan sociala och ekologiska system
- tillämpa en adaptiv förvaltning
- använda försiktighetsprincipen för att främja ett uthålligt nyttjande
- stödja ett aktivt deltagande av intressenter och ha en bra dialog.

Allt fiske borde utgå ifrån ekosystembaserad förvaltning. Det är just denna fråga vi bör ställa till forskarna på Ices nästa gång: Hur får vi en ekosystembaserad förvaltning?

(Applåder)

Anf. 136 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Tack, Maria Gardfjell, för talet!

Jag är övertygad om att yrkesfiskarna är helt inne på själva sentensen i det ledamoten säger – att vi ska bevara fisket och att det ska vara hållbart. Det är detta som yrkesfiskarna vill, så där finns inget motsatsförhållande.

Jag skulle vilja be ledamoten att svara på en fråga som kanske skulle kunna mäta intresset av att stödja yrkesfisket, såvida man vill göra det. Vi har ett torskfiskestopp i Östersjön sedan i somras, och det förlängs under

detta år. Ledamotens parti är det parti i Sveriges riksdag som är mest negativt inställt till yrkesfisket. Nu har ledamoten möjlighet att ändra på den framtoningen.

De yrkesfiskare som fiskar torsk har av ledamotens regering, i och med torskfiskestoppet, fått en ersättning från juli till december på ungefär 10 000 eller 15 000 kronor. Som Betty Malmberg nämnde sitter de så att säga i sjön. På ett halvår är det alltså en ersättning på 10 000 eller 15 000 kronor.

På vilket sätt vill ledamoten arbeta för att de yrkesfiskare som har varit med om torskfiskestoppet ska få en bättre ekonomisk situation under stoppet?

Anf. 137 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Tack, Roland Utbult, för dina synpunkter och frågor!

Jag förutsätter att yrkesfiskarna vill ha ett hållbart fiske. Det är deras möjlighet till både utkomst och inkomst att det finns fisk i havet. Det är självklart. Däremot är det inte alltid som diskussionen inom näringen har varit på det sättet att de har förstått att man måste lyssna till forskningen och förstå de problem som fisket självt bidrar med när det gäller utfiske och, inte minst, felaktiga fångstmängder och sådana saker som man har levererat.

För egen del strävar jag efter att ha en bra dialog med yrkesfiskare. Jag har varit i både Halland och Göteborg och pratat med yrkesfiskare och haft bra dialoger. Jag tror att mycket av den bild som finns av Miljöpartiet snarare har spridits av ledamoten Utbults parti och andra partier här i riksdagen, inte av yrkesfiskarna själva.

Det som är viktigt framöver är att vi nu får en ny period inom EU, och då kommer vi också att få en ny fiskeripolitik på plats. Då behöver det säkerställas att de system som finns inom EU:s fiskeripolitik och de ambitioner vi har när det gäller svensk medfinansiering utformas på ett bra sätt. Jag kan tänka mig att man hittar både långsiktiga sätt att kunna fortsätta vara fiskare och sätt att kunna sluta med fisket.

Anf. 138 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Maria Gardfjell för svaret. Jag ställde frågan om ledamoten var intresserad av att stödja yrkesfisket och försöka påverka sin minister, vice statsminister Isabella Lövin, när det gäller frågan om ersättning för yrkesfiskare när det är torskfiskestopp i Östersjön. Det kan inte bli mer konkret än så. Jag skulle vilja ha ett svar på frågan om ledamoten över huvud taget är intresserad av att förbättra situationen för yrkesfiskarna. Det är min konkreta fråga.

En yrkesfiskare som är med om ett torskfiskestopp i Östersjön eller någon annanstans får alltså ingen a-kassa. De får ingen a-kassa om det inte är is eller storm på havet. Det är därför som ersättningen blir så liten, 10 000–15 000 kronor för ett halvår. Vem här, eller vem i vårt samhälle, skulle acceptera det och klara sig på den summan? Det finns ingen som gör det. Därför strävar de och kämpar väldigt mycket för att klara sin situation.

Det finns kanske möjlighet för ledamoten att uppmuntra till exempel kommunerna, vilket jag själv gör, att ta bort hamnavgiften för yrkesfiskarna. De får betala hamnavgift när båtarna ligger i hamn trots att de inte

får fiska. Det är ganska mycket pengar, i alla fall för en yrkesfiskare som har 10 000–15 000 kronor på ett halvår.

Jag ber ledamoten om en ansats till att hon vill dessa yrkesfiskare, som drabbas av detta torskfiskestopp, väl.

Prot. 2019/20:86

12 mars

Fiskeripolitik

Anf. 139 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker att ledamoten Utbult insinuerar både det ena och det andra när det gäller vad jag tycker. Jag kan säga att jag är mycket intresserad av dessa frågor. Men jag måste ändå som förste vice ordförande i miljö- och jordbruksutskottet försöka fokusera på att påverka rätt minister, nämligen Jennie Nilsson, som är ansvarig för denna fråga.

Denna fråga har vi faktiskt diskuterat så sent som i onsdags med Jennie Nilssons statssekreterare. Det är alltså inte en fråga som vi är ointresserade av om du skulle tro det, Roland Utbult.

Det som är väldigt viktigt på detta område men också på jordbruksområdet, som vi debatterade tidigare, är att företagen inom dessa sektorer som jobbar med gröna och blå näringar många gånger har mycket knepiga villkor därför att det finns en osäkerhet i fråga om produktion, möjlighet till utveckling och andra sidoinkomster. Det kan helt enkelt vara mycket svårt att vara företagare inom detta område. Är man företagare kan det också vara svårt att över huvud taget så att säga koppla ihop med trygghetspolitiken på arbetsområdet. Detta är alltså ett område där vi behöver ta ett större grepp, inte bara när det gäller fiskarna utan när det gäller alla företagare inom både den gröna sektorn och den blå sektorn.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2019/20:110 Operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland

2019/20:112 Genomförande av ändringar i yrkesförorddirektivet

Skrivelse

2019/20:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2019

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 11 mars

2019/20:385 Ursprungsmärkning av drivmedel

av *Jens Holm* (V)

till miljö- och klimatminister *Isabella Lövin* (MP)

Prot. 2019/20:86
12 mars

2019/20:386 Kvinnors otrygghet

av *Ebba Hermansson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:387 Hotet från incelmiljön

av *Ebba Hermansson* (SD)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 11 mars

2019/20:1072 Turkisk provokation mot Grekland

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1073 Gribshunden i Ronneby

av *Angelika Bengtsson* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:1074 Bredbandsutbyggnad i glesbygd

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:1075 Hbtq-personer i Iran

av *Arman Teimouri* (L)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1076 Svenska företag och tvångsarbete i Kina

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2019/20:1077 Säkerhetshot mot kraftförsörjningen

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 11 mars

2019/20:1019 Tillgången till wifi på äldreboenden

av *Ulla Andersson* (V)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1022 Skrotade utsläppsrätter

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2019/20:1024 Forskares tillgång till data

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2019/20:1025 Viltolyckor och trafikarbete
av *Anders Åkesson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1026 Hbtq-personers situation i Polen
av *Arman Teimouri* (L)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1027 Humanitärt bistånd till nordöstra Syrien
av *Yasmine Posio* (V)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2019/20:1028 Inrättandet av Totalförsvarets näringslivsråd
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:1031 Villkor för kulturarbetare
av *Lotta Finstorp* (M)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:1037 EU:s respekt för asylrätten
av *Christina Höj Larsen* (V)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:1033 Grovt upphovsrättsbrott och grovt varumärkesbrott
av *Lars Hjalmered* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:1035 Kassettskatten
av *Lars Hjalmered* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:1034 Uppföljning av statliga bolag
av *Lars Hjalmered* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:1036 Plastpåseskatten
av *Lars Hjalmered* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:1042 Epatraktorer och A-traktorer
av *Laila Naraghi* (S)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1043 Brott mot mänskliga rättigheter i Iran
av *Amineh Kakabaveh* (-)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1038 Bevarande av Ågestaverket
av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2019/20:1039 Metria
av *Lars Beckman* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:1045 Det nya coronaviruset
av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1017 Turkiets ansvar för de syriska flyktingarna
av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1018 Förverkande av kriminellas egendom
av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2019/20:86
12 mars

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 17.23.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.54,
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Meddelande om namnändring.....	1
§ 3 Meddelande om särskild debatt om förnedringsrånen.....	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	4
§ 6 Landsbygdspolitik.....	4
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU8	4
Anf. 1 KRISTINA YNGWE (C)	4
Anf. 2 JOHN WIDEGREN (M)	7
Anf. 3 STAFFAN EKLÖF (SD).....	9
Anf. 4 ELIN SEGERLIND (V)	11
Anf. 5 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	12
Anf. 6 ELIN SEGERLIND (V) replik.....	13
Anf. 7 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	13
Anf. 8 ELIN SEGERLIND (V) replik.....	13
Anf. 9 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	14
Anf. 10 NINA LUNDSTRÖM (L)	15
Anf. 11 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	17
Anf. 12 NINA LUNDSTRÖM (L) replik.....	17
Anf. 13 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	17
Anf. 14 NINA LUNDSTRÖM (L) replik.....	18
Anf. 15 ISAK FROM (S)	18
Anf. 16 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	21
Anf. 17 ISAK FROM (S) replik	21
Anf. 18 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	21
Anf. 19 ISAK FROM (S) replik	22
Anf. 20 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	22
Anf. 21 ISAK FROM (S) replik	23
Anf. 22 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	23
Anf. 23 ISAK FROM (S) replik	24
Anf. 24 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	24
Anf. 25 ISAK FROM (S) replik	24
Anf. 26 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	25
Anf. 27 ISAK FROM (S) replik	25
Anf. 28 MARIA GARDFJELL (MP).....	26
Anf. 29 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	28
Anf. 30 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	28
Anf. 31 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	29
Anf. 32 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	29
Anf. 33 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	30
Anf. 34 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	30
Anf. 35 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	31
Anf. 36 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	31
(forts. § 8).....	31
Ajournering.....	31
Återupptaget sammanträde.....	31
§ 7 Frågestund.....	32

Anf. 37 ANDRE VICE TALMANNEN	32
<i>Stöd till flygbranschen</i>	32
Anf. 38 MARIA STOCKHAUS (M)	32
Anf. 39 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	32
Anf. 40 MARIA STOCKHAUS (M)	32
Anf. 41 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	33
<i>Beredskapslager för sjukvårdsutrustning</i>	33
Anf. 42 CLARA ARANDA (SD)	33
Anf. 43 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	33
Anf. 44 CLARA ARANDA (SD)	34
Anf. 45 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	34
<i>En miljölastbilspremie</i>	34
Anf. 46 RICKARD NORDIN (C).....	34
Anf. 47 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	34
Anf. 48 RICKARD NORDIN (C).....	34
Anf. 49 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	35
<i>Investeringar i sjöfarten</i>	35
Anf. 50 JESSICA THUNANDER (V)	35
Anf. 51 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	35
Anf. 52 JESSICA THUNANDER (V)	36
Anf. 53 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	36
<i>Värnandet av barns rättigheter</i>	36
Anf. 54 CAMILLA BRODIN (KD).....	36
Anf. 55 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	36
Anf. 56 CAMILLA BRODIN (KD).....	37
Anf. 57 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	37
<i>Coronavirusets effekter på flygbranschen</i>	37
Anf. 58 HELENA GELLERMAN (L)	37
Anf. 59 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	37
Anf. 60 HELENA GELLERMAN (L)	38
Anf. 61 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	38
<i>Rätten att utse skyddsombud inom sjöfarten</i>	38
Anf. 62 JOHAN BÜSER (S).....	38
Anf. 63 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	38
Anf. 64 JOHAN BÜSER (S).....	39
Anf. 65 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	39
<i>Rättegång mot Zaida Cataláns mördare</i>	39
Anf. 66 JANINE ALM ERICSON (MP)	39
Anf. 67 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	39
Anf. 68 JANINE ALM ERICSON (MP)	40
Anf. 69 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	40
<i>Kungliga Operans framtid</i>	40
Anf. 70 ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	40
Anf. 71 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	40
<i>Sveriges bistånd till Turkiet</i>	41
Anf. 72 LUDVIG ASPLING (SD).....	41
Anf. 73 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	41
<i>Byggstart för skånska järnvägsprojekt</i>	41
Anf. 74 JENS HOLM (V)	41

Anf. 75 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	42	Prot. 2019/20:86
<i>Tidsplan för beredningar i Regeringskansliet</i>	42	12 mars
Anf. 76 MAGNUS JACOBSSON (KD)	42	-----
Anf. 77 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	42	
<i>Digital överföring av information i vården</i>	43	
Anf. 78 EVA LINDH (S)	43	
Anf. 79 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	43	
<i>Förbudet mot större allmänna sammankomster</i>	43	
Anf. 80 LOTTA FINSTORP (M)	43	
Anf. 81 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	43	
<i>Migrationskrisens följder för Sverige</i>	44	
Anf. 82 JENNIE ÅFELDT (SD)	44	
Anf. 83 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	44	
<i>En oberoende antidopningsorganisation</i>	44	
Anf. 84 PIA STEENSLAND (KD)	44	
Anf. 85 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	45	
<i>Coronavirusets effekter på Sveriges biståndspolitik</i>	45	
Anf. 86 JAMAL EL-HAJ (S)	45	
Anf. 87 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	45	
<i>Ungas fysiska aktivitet</i>	46	
Anf. 88 ULRIKA JÖRGENSEN (M)	46	
Anf. 89 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	46	
<i>En utbyggnad av Arlanda</i>	46	
Anf. 90 KJELL JANSSON (M)	46	
Anf. 91 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	47	
<i>Sveriges stöd till flyktingar</i>	47	
Anf. 92 MAGNUS MANHAMMAR (S)	47	
Anf. 93 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	47	
<i>En säkrad energiförsörjning</i>	48	
Anf. 94 LARS BECKMAN (M)	48	
Anf. 95 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	48	
<i>Konsultationsordning för frågor som rör det samiska folket</i>	48	
Anf. 96 ANNICKA ENGBLOM (M)	48	
Anf. 97 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	49	
<i>Klimatomställning av transportsektorn</i>	49	
Anf. 98 MARLENE BURWICK (S)	49	
Anf. 99 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	49	
<i>Den regionala flygplatsutredningen</i>	50	
Anf. 100 ÅSA COENRAADS (M)	50	
Anf. 101 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	50	
<i>Skyddsmask 90</i>	50	
Anf. 102 JÖRGEN BERGLUND (M)	50	
Anf. 103 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	51	
<i>Förmånsbeskattnings av religiösa föreningar</i>	51	
Anf. 104 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	51	

Anf. 105 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP).....	51
<i>En Öresundsmetro</i>	52
Anf. 106 HILLEVI LARSSON (S).....	52
Anf. 107 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S).....	52
§ 8 (forts. från § 6) Landsbygdspolitik (forts. MJU8)	52
Anf. 108 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	52
Anf. 109 MARIA GARDFJELL (MP) replik	53
Anf. 110 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	53
Anf. 111 MARIA GARDFJELL (MP) replik	54
(Beslut fattades under § 11.)	54
§ 9 Fiskeripolitik.....	54
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20: MJU11	54
Anf. 112 MARKUS SELIN (S)	54
Anf. 113 BETTY MALMBERG (M).....	57
Anf. 114 MARKUS SELIN (S) replik	59
Anf. 115 BETTY MALMBERG (M) replik	59
Anf. 116 MARKUS SELIN (S) replik	60
Anf. 117 BETTY MALMBERG (M) replik	60
Anf. 118 RUNAR FILPER (SD).....	60
(forts. § 12).....	63
Ajournering.....	63
Återupptaget sammanträde.....	63
§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats den 11 mars	63
UbU10 Övergripande skolfrågor.....	63
§ 11 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	65
MJU8 Landsbygdspolitik	65
§ 12 (forts. från § 9) Fiskeripolitik (forts. MJU11).....	67
Anf. 119 MARKUS SELIN (S) replik	67
Anf. 120 RUNAR FILPER (SD) replik	67
Anf. 121 MARKUS SELIN (S) replik	67
Anf. 122 RUNAR FILPER (SD) replik	68
Anf. 123 ULRIKA HEIE (C)	68
Anf. 124 ELIN SEGERLIND (V).....	70
Anf. 125 MARKUS SELIN (S) replik	73
Anf. 126 ELIN SEGERLIND (V) replik.....	73
Anf. 127 MARKUS SELIN (S) replik	73
Anf. 128 ELIN SEGERLIND (V) replik.....	73
Anf. 129 ROLAND UTBULT (KD).....	73
Anf. 130 NINA LUNDSTRÖM (L).....	75
Anf. 131 BETTY MALMBERG (M) replik	77
Anf. 132 NINA LUNDSTRÖM (L) replik.....	77
Anf. 133 BETTY MALMBERG (M) replik	78
Anf. 134 NINA LUNDSTRÖM (L) replik.....	78
Anf. 135 MARIA GARDFJELL (MP).....	79
Anf. 136 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	81
Anf. 137 MARIA GARDFJELL (MP) replik	82
Anf. 138 ROLAND UTBULT (KD) replik.....	82
Anf. 139 MARIA GARDFJELL (MP) replik	83

(Beslut skulle fattas den 18 mars.).....	83	Prot. 2019/20:86
§ 13 Bordläggning.....	83	12 mars
§ 14 Anmälan om interpellationer.....	83	-----
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	84	
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	84	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 17.23.....	86	